

ทยฺยรฏฺฐสฺส
เตปิฏกำ

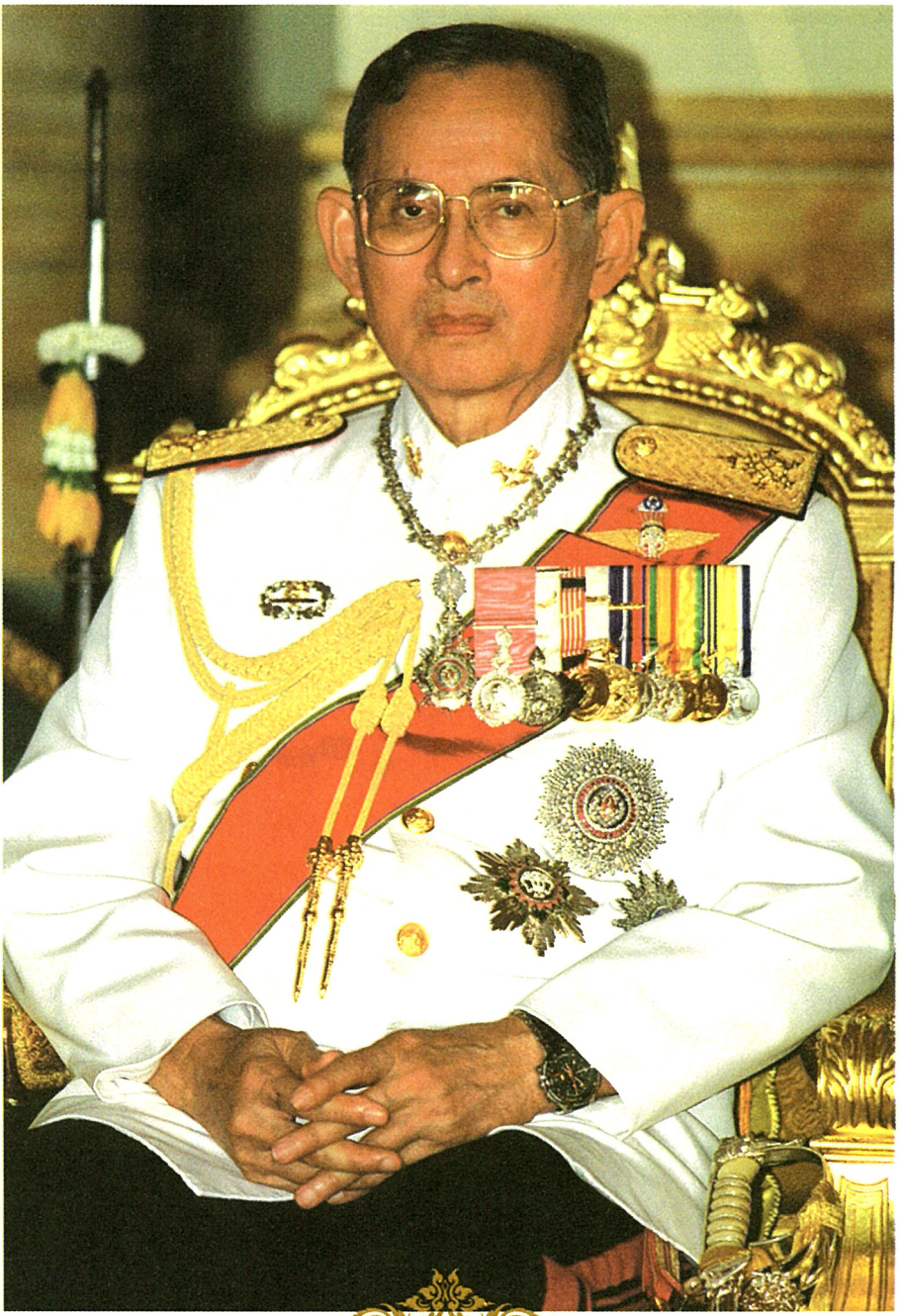
๒๕๔๙ พุทฺธวสฺเส

อภิธมฺมปิฏเก
ปฏฺฐานปาลิ
[ปณฺจโม ภาโค]
ปาลิวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสฺส ปรมินฺทมหาราชวรสฺส
ปริปุณฺณสฏฺฐิวสฺเส สิริรชฺชมงฺคลมหกมฺมกาเล
ทยฺยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปิตา

๔๔

ที่ระลึกในโอกาสพิธีรายสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ *"คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฝูงท่วย มีศรัทธาใน***พระพุทธศาสนา** *ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."*

พระบรมสัตยาธิฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า *"ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุง***พระพุทธศาสนา** *ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า" พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...*

น้ำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช *"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือ***พระพุทธศาสนา***มาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน*

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?" "จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า **ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้นเป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้"**

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ซี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กัน"

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

*"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยก**พระพุทธศาสนา***
ป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี"

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *"ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว...* **ทรงพระราชศรัทธาจะยกรื้อวิสาขบูชามหายัญพิธี** *อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอัตตัตถประโยชน์และปรัตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."*

น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว *"ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม* **พระรัตนตรัยสรณาคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง** *ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรสามัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวัยวุฒิปรีชารอบรู้ราชานุวัตร* **จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา** *แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร..."*

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร *"การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย* **พระนครนี้เป็น**

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น *คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโทมนัสน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโทมนัสก็ชื่อว่าโลภล่วงเกินไป...”*

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช *“ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสดาอื่นนอกจาก*สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ *อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”*

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนา*เป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า* **พุทธศาสนาเป็นของไทย** เรามาชวนกันนับถือ**พระพุทธศาสนา***เถิด...* **ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ...** *เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...”* และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอร่ำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ **หมายพระไตรรัตน์**
และธรรมะคุ้มจิตไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว *“แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ* **พระพุทธศาสนา***ก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล*

*เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้น***พระพุทธศาสนาในมณฑลนี้มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย** *เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วนคดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดีธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น"*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ได้มีพระราชดำรัสตรัสลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า "โดยที่**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา** *ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบุรพการีตามคตินิยมด้วย..."* และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า **"คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ"**

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความบริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลีของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั้น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุฒาจารย์

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า **พระธรรมวินัย** *พระธรรม* ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ *พระวินัย* ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า *"ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา"*

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณาสอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** อันประกอบด้วย *พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก* และ*พระอภิธรรมปิฎก*

พระวินัยปิฎก *หมวดพระวินัย* ว่าด้วยพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ *มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวรรค จุลลวรรค* และ*ปริวาร* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก *หมวดพระสูตร* ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนาตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า *นิกาย ๕* คือ *ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย* และ*ขุททกนิกาย* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก *หมวดพระอภิธรรม* ว่าด้วยประมวลพระพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ *ธัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก* และ*ปัฏฐาน* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัตติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวังคสัตถุศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิปัตติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

> *"พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับภารธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา โยชนา สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน*

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่..."

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วย*ภาษามคธ* หรือ*ภาษาบาลี* อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความฟั่นเฝือเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติผิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภารธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระสังคีติกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า *"ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร"* เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครองประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่างลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกันทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไรจะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อสาธยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาธยายทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมเลือนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษาสิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นรูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎกฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และธัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบุรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารภว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิญราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า *พระไตรปิฎกฉบับทอง* ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับรดน้ำแดง* แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มี*ฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม* เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับล่องชาด*

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ** : *พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ* พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมดนับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมินัดหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า *พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น* จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภารธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมาธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ **พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตร หรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฎกำ ๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส** : *พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐* โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม**จึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้งต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กันกลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมิได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภารธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลัดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นปรู๊ฟเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณาจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธาธิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมที่จะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณาจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม** ปรารภเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศาสนศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐** สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสธมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็น ประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัด ปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็น ประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียง ตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วย พระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส) (๒) สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส) และพระไตรปิฎก บาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ (พระไตรปิฎก บาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฏฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๘) (๒) อิงฺคลิสเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สีหฬเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนฺทาเทวนาครีปาลิเตปิฏกำ (พระ ไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับ พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม กำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี และฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดีจงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิโต
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุชุมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดงทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PAḶĪ ALPHABET
IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā ◌ิ = i ◌ี = ī ◌ุ = u ◌ู = ū เ- = e โ- = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฏ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ต = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha ฬ = ḷa ◌ = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka	กา = kā	กิ = ki	กี = kī	กุ = ku	กู = kū	เก = ke	โก = ko
ข = kha	ขา = khā	ขิ = khi	ขี = khī	ขุ = khu	ขู = khū	เข = khe	โข = kho

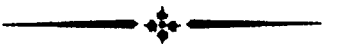
FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยฺยรฏฺฐสฺส เตปิฏเก
สงฺเกตวิญฺญาปนำ

อิ.	=	อิงฺคลิสเตปิฏกำ
ฉ.	=	ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ
ทยฺ.	=	ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส)
เท.	=	นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกำ
โป.	=	โปราณเตปิฏกำ
มหา.	=	มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส)
สี.	=	สีหฬเตปิฏกำ
สฺยา.	=	สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส)

อภิธมฺมปิฏเก
ปฏฺฐานปาลิยา ปญฺจมภาเค
กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา			องฺเก
		ทุกติกปฏฺฐานปาลิ	๑
๑.	เหตุทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๑
๑.	เหตุทุกํ	๒. เวทนาตฺติกํ	๑๘
๑.	เหตุทุกํ	๓. วิปากตฺติกํ	๓๑
๑.	เหตุทุกํ	๔. อุปาทินฺนตฺติกํ	๔๓
๑.	เหตุทุกํ	๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๕๔
๑.	เหตุทุกํ	๖. วิตกฺกตฺติกํ	๖๒
๑.	เหตุทุกํ	๗. ปีติตฺติกํ	๗๐
๑.	เหตุทุกํ	๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ	๗๙
๑.	เหตุทุกํ	๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ	๘๗
๑.	เหตุทุกํ	๑๐. อาจยคามิตฺติกํ	๙๔
๑.	เหตุทุกํ	๑๑. เสกฺขตฺติกํ	๑๐๓
๑.	เหตุทุกํ	๑๒. ปริตฺตตฺติกํ	๑๑๑
๑.	เหตุทุกํ	๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑๑๙
๑.	เหตุทุกํ	๑๔. หีนตฺติกํ	๑๒๗
๑.	เหตุทุกํ	๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ	๑๓๔
๑.	เหตุทุกํ	๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๑๔๒
๑.	เหตุทุกํ	๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๑๔๙

มาติกา **องฺเก**

๑. เหตุทุกํ	๑๘. อตีตตฺติกํ	๑๕๑
๑. เหตุทุกํ	๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๑๕๒
๑. เหตุทุกํ	๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๑๖๑
๑. เหตุทุกํ	๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑๖๗
๑. เหตุทุกํ	๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ	๑๗๑
๒. สเหตุกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๑๗๖
๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๑๘๔
๔. เหตุสเหตุกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๑๙๑
๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๑๙๗
๖. นเหตุสเหตุกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๐๓
๗. สปฺปจฺจยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๐๗
๘. สงฺขตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๑๐
๙. สนิทสฺสนทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๑๐
๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๑๓
๑๑. รูปีทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๑๖
๑๒. โลกิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๑๘
๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๒๓
๑๔. อาสวทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๒๕
๑๕. สาสวทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๒๖
๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๓๐
๑๗. อาสวสาสวทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๓๓
๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๓๕
๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๓๗
๒๐. สญฺโญชนทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๔๑
๒๑. สญฺโญชนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๔๓

มาติกา		องฺเก
๒๒. สญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๔๖
๒๓. สญฺโญชนสญฺโญชนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๔๘
๒๔. สญฺโญชนสญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๐
๒๕. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสญฺโญชนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๒
๒๖. คนฺถทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๔
๒๗. คนฺถนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๖
๒๘. คนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๘
๒๙. คนฺถคนฺถนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๕๙
๓๐. คนฺถคนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๖๒
๓๑. คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๖๓
๔๔. นีวรณทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๖๕
๔๕. นีวรณิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๖๗
๔๖. นีวรณสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๖๙
๔๗. นีวรณนีวรณิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๐
๔๘. นีวรณนีวรณสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๑
๔๙. นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๒
๕๐. ปรามาสทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๓
๕๑. ปรามฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๕
๕๒. ปรามาสสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๖
๕๓. ปรามาสปรามฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๗๘
๕๔. ปรามาสวิปฺปยุตฺตปรามฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๘๐
๕๕. สารมฺมณทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๘๑
๕๖. จิตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๘๔
๕๗. เจตสิกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๘๗
๕๘. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๙๐

มาติกา		องฺเก
๕๙. จิตฺตสํสฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๙๓
๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๙๔
๖๑. จิตฺตสหภูทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๙๗
๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๒๙๙
๖๓. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๐๐
๖๔. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๐๓
๖๕. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๐๔
๖๖. อชฺฌตฺติกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๐๕
๖๗. อุปาทาทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๐๘
๖๘. อุปาทินฺนทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๐
๖๙. อุปาทานทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๓
๗๐. อุปาทานิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๕
๗๑. อุปาทานสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๖
๗๒. อุปาทานอุปาทานิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๘
๗๓. อุปาทานอุปาทานสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๑๙
๗๔. อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานิยทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๐
๗๕. กิเลสทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๒
๗๖. สงฺกิเลสิกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๔
๗๗. สงฺกิลิฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๕
๗๘. กิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๖
๗๙. สงฺกิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๗
๘๐. กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๘
๘๑. กิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๙
๘๒. กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๒๙
๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๓๓๑

มาติกา **องฺเก**

๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๓๓
๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๓๔
๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๓๖
๘๗. สวิตกฺกทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๓๗
๘๘. สวิจารทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๔๒
๘๙. สปฺปีติกทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๔๔
๙๐. - ๙๑. ปีติสหคตาทิทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๔๗
๙๒. อุเปกฺขาสหคตทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๔๗
๙๓. กามาวจรทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๔๙
๙๔. รูปาวจรทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๕๑
๙๕. อรูปาวจรทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๕๓
๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๕๖
๙๗. นิยฺยานิกทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๕๗
๙๘. นิยตทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๕๘
๙๙. สอุตฺตรทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๖๐
๑๐๐. สรณทุกํ	๑.	กุสลตฺติกํ	๓๖๑
๑๐๐. สรณทุกํ	๒.	เวทนาตฺติกํ	๓๖๒
๑๐๐. สรณทุกํ	๓.	วิปากตฺติกํ	๓๖๔
๑๐๐. สรณทุกํ	๔.	อุปาทินฺนตฺติกํ	๓๖๕
๑๐๐. สรณทุกํ	๕.	สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๓๖๖
๑๐๐. สรณทุกํ	๖.	วิตกฺกตฺติกํ	๓๖๗
๑๐๐. สรณทุกํ	๗.	ปีติตฺติกํ	๓๖๘
๑๐๐. สรณทุกํ	๘.	ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ	๓๖๙

มาติกา		องฺเก
๑๐๐. สรณทุกํ	๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ	๓๗๐
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๐. อาจยคามิตฺติกํ	๓๗๑
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๑. เสกฺขตฺติกํ	๓๗๒
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๒. ปริตฺตตฺติกํ	๓๗๓
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๓๗๔
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๔. หีนตฺติกํ	๓๗๕
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกํ	๓๗๖
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๓๗๗
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๓๗๘
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๘. อตีตตฺติกํ	๓๗๘
๑๐๐. สรณทุกํ	๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๓๗๙
๑๐๐. สรณทุกํ	๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๓๘๑
๑๐๐. สรณทุกํ	๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๓๘๒
๑๐๐. สรณทุกํ	๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ	๓๘๓

ติกทุกปฏฺฐานปาลิ		๓๘๕
๑. กุสลตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๓๘๕
๒. เวทนาตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๓๙๖
๓. วิปากตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๐๑
๔. อุปาทินฺนตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๐๘
๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๑๓
๖. วิตกฺกตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๑๙
๗. ปีติตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๓๐

มาติกา		องฺเก
๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๓๗
๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๔๓
๑๐. อาจยคามิตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๔๖
๑๑. เสกฺขตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๕๓
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๕๙
๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๖๕
๑๔. หีนตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๖๙
๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๗๒
๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๗๘
๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๘๗
๑๘. อตีตตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๙๐
๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๙๑
๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๙๕
๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๔๙๘
๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ	๑. เหตุทุกํ	๕๐๑
๑. กุสลตฺติกํ	๒. สเหตุกทุกํ	๕๐๕
๑. กุสลตฺติกํ	๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๑๐
๑. กุสลตฺติกํ	๔. เหตุสเหตุกทุกํ	๕๑๔
๑. กุสลตฺติกํ	๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๑๘
๑. กุสลตฺติกํ	๖. นเหตุสเหตุกทุกํ	๕๒๑
๑. กุสลตฺติกํ	๗. สปฺปจฺจยทุกํ	๕๒๓
๑. กุสลตฺติกํ	๘. สงฺขตทุกํ	๕๒๖
๑. กุสลตฺติกํ	๙. สนิทสฺสนทุกํ	๕๒๖
๑. กุสลตฺติกํ	๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ	๕๒๘
๑. กุสลตฺติกํ	๑๑. รูปีทุกํ	๕๓๑

มาติกา			องฺเก
๑. กุสลตฺติกํ	๑๒.	โลกิยทุกํ	๕๓๓
๑. กุสลตฺติกํ	๑๓.	เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ	๕๓๗
๑. กุสลตฺติกํ	๑๔.	อาสวทุกํ	๕๓๙
๑. กุสลตฺติกํ	๑๕.	สาสวทุกํ	๕๔๒
๑. กุสลตฺติกํ	๑๖.	อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๔๕
๑. กุสลตฺติกํ	๑๗.	อาสวสาสวทุกํ	๕๔๗
๑. กุสลตฺติกํ	๑๘.	อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๔๘
๑. กุสลตฺติกํ	๑๙.	อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ	๕๕๐
๑. กุสลตฺติกํ	๒๐-๕๔.	สญฺโญชนาทิทุกํ	๕๕๒
๑. กุสลตฺติกํ	๕๕.	สารมฺมณทุกํ	๕๕๒
๑. กุสลตฺติกํ	๕๖.	จิตฺตทุกํ	๕๕๔
๑. กุสลตฺติกํ	๕๗.	เจตสิกทุกํ	๕๕๖
๑. กุสลตฺติกํ	๕๘-๖๕.	จิตฺตสมฺปยุตฺตาทิอฏฺฐทุกํ	๕๕๘
๑. กุสลตฺติกํ	๖๖.	อชฺฌตฺติกทุกํ	๕๕๘
๑. กุสลตฺติกํ	๖๗.	อุปาทาทุกํ	๕๖๐
๑. กุสลตฺติกํ	๖๘.	อุปาทินฺนทุกํ	๕๖๒
๑. กุสลตฺติกํ	๖๙-๗๔.	อุปาทานทุกํ	๕๖๔
๑. กุสลตฺติกํ	๗๕.	กิเลสทุกํ	๕๖๔
๑. กุสลตฺติกํ	๗๖.	สงฺกิเลสิกทุกํ	๕๖๖
๑. กุสลตฺติกํ	๗๗.	สงฺกิลิฏฺฐทุกํ	๕๖๙
๑. กุสลตฺติกํ	๗๘.	กิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๗๑
๑. กุสลตฺติกํ	๗๙.	สงฺกิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ	๕๗๑
๑. กุสลตฺติกํ	๘๐.	กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกํ	๕๗๓
๑. กุสลตฺติกํ	๘๑.	กิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ	๕๗๓
๑. กุสลตฺติกํ	๘๒.	กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ	๕๗๔

มาติกา		องฺเก
๑. กุสลตฺติกํ	๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ	๕๗๖
๑. กุสลตฺติกํ	๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ	๕๗๘
๑. กุสลตฺติกํ	๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ	๕๗๘
๑. กุสลตฺติกํ	๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ	๕๗๙
๑. กุสลตฺติกํ	๘๗. สวิตกฺกทุกํ	๕๘๐
๑. กุสลตฺติกํ	๘๘. สวิจารทุกํ	๕๘๒
๑. กุสลตฺติกํ	๘๙. สปฺปีติกทุกํ	๕๘๒
๑. กุสลตฺติกํ	๙๐-๙๒. ปีติสหคตาทิทุกํ	๕๘๔
๑. กุสลตฺติกํ	๙๓. กามาวจรทุกํ	๕๘๔
๑. กุสลตฺติกํ	๙๔. รูปาวจรทุกํ	๕๘๗
๑. กุสลตฺติกํ	๙๕. อรูปาวจรทุกํ	๕๘๘
๑. กุสลตฺติกํ	๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ	๕๘๙
๑. กุสลตฺติกํ	๙๗. นิยฺยานิกทุกํ	๕๙๑
๑. กุสลตฺติกํ	๙๘. นิยตทุกํ	๕๙๒
๑. กุสลตฺติกํ	๙๙. สอุตฺตรทุกํ	๕๙๓
๑. กุสลตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๕๙๕
๒. เวทนาตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๕๙๗
๓. วิปากตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๕๙๙
๔. อุปาทินฺนตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๑
๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๓
๖. วิตกฺกตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๔
๗. ปีติตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๕
๘. ทสฺสนตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๗
๙. ทสฺสนเหตุกตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๗
๑๐. อาจยคามิตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๐๘

มาติกา		องฺเก
๑๑. เสกฺขตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๐
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๑
๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๒
๑๔. หีนตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๓
๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๔
๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๕
๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๗
๑๘. อตีตตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๗
๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๑๘
๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๒๐
๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๒๐
๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ	๑๐๐. สรณทุกํ	๖๒๑

ติกติกปฏฺฐานปาลิ		๖๒๓
๑. กุสลตฺติกํ	๑. เวทนาตฺติกํ	๖๒๓
๑. กุสลตฺติกํ	๒. วิปากตฺติกํ	๖๒๗
๑. กุสลตฺติกํ	๓. อุปาทินฺนตฺติกํ	๖๒๙
๑. กุสลตฺติกํ	๔. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๖๓๑
๑. กุสลตฺติกํ	๕. วิตกฺกตฺติกํ	๖๓๒
๑. กุสลตฺติกํ	๖. ปีติตฺติกํ	๖๓๔
๑. กุสลตฺติกํ	๗. ทสฺสนตฺติกํ	๖๓๖
๑. กุสลตฺติกํ	๘. ทสฺสนเหตุกตฺติกํ	๖๓๗
๑. กุสลตฺติกํ	๙. อาจยคามิตฺติกํ	๖๓๘
๑. กุสลตฺติกํ	๑๐. เสกฺขตฺติกํ	๖๓๙
๑. กุสลตฺติกํ	๑๑. ปริตฺตตฺติกํ	๖๔๐

มาติกา		องฺเก
๑. กุสลตฺติกํ	๑๒. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๖๔๒
๑. กุสลตฺติกํ	๑๓. หีนตฺติกํ	๖๔๔
๑. กุสลตฺติกํ	๑๔. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ	๖๔๖
๑. กุสลตฺติกํ	๑๕. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๖๔๗
๑. กุสลตฺติกํ	๑๖. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๖๔๘
๑. กุสลตฺติกํ	๑๗. อตีตตฺติกํ	๖๔๙
๑. กุสลตฺติกํ	๑๘. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๖๔๙
๑. กุสลตฺติกํ	๑๙. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๖๕๒
๑. กุสลตฺติกํ	๒๐. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๖๕๔
๑. กุสลตฺติกํ	๒๑. สนิทสฺสนตฺติกํ	๖๕๕
๒. เวทนาตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๕๖
๓. วิปากตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๕๘
๔. อุปาทินฺนตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๕๙
๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๐
๖. วิตกฺกตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๑
๗. ปีติตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๒
๘. ทสฺสนตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๔
๙. ทสฺสนเหตุกตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๔
๑๐. อาจยคามิตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๕
๑๑. เสกฺขตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๖
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๗
๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๘
๑๔. หีนตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๖๙
๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๐
๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๐

มาติกา		องฺเก
๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๑
๑๘. อตีตตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๒
๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๓
๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๔
๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๕
๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ	๑. กุสลตฺติกํ	๖๗๕
	ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ	**๖๗๗**
๑. เหตุทุกํ	๑. สเหตุกทุกํ	๖๗๗
๑. เหตุทุกํ	๒. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๖๘๑
๑. เหตุทุกํ	๓. เหตุสเหตุกทุกํ	๖๘๒
๑. เหตุทุกํ	๔. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ	๖๘๓
๑. เหตุทุกํ	๕. นเหตุสเหตุกทุกํ	๖๘๓
๑. เหตุทุกํ	๖. สปฺปจฺจยทุกํ	๖๘๔
๑. เหตุทุกํ	๗. สงฺขตทุกํ	๖๘๔
๑. เหตุทุกํ	๘. สนิทสฺสนทุกํ	๖๘๕
๑. เหตุทุกํ	๙. สปฺปฏิฆทุกํ	๖๘๕
๑. เหตุทุกํ	๑๐. รูปีทุกํ	๖๘๖
๑. เหตุทุกํ	๑๑. โลกิยทุกํ	๖๘๗
๑. เหตุทุกํ	๑๒. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ	๖๘๘
๑. เหตุทุกํ	๑๓. อาสวทุกํ	๖๘๘
๑. เหตุทุกํ	๑๔. สาสวทุกํ	๖๘๙
๑. เหตุทุกํ	๑๕. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๖๙๐
๑. เหตุทุกํ	๑๖. อาสวสาสวทุกํ	๖๙๑
๑. เหตุทุกํ	๑๗. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ	๖๙๑

มาติกา			องฺเก
๑. เหตุทุกํ	๑๘.	อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ	๖๙๒
๑. เหตุทุกํ	๑๙-๕๓.	สญฺโญชนาทิทุกํ	๖๙๒
๑. เหตุทุกํ	๕๔.	สารมฺมณทุกํ	๖๙๓
๑. เหตุทุกํ	๕๕.	จิตฺตทุกํ	๖๙๓
๑. เหตุทุกํ	๕๖.	เจตสิกทุกํ	๖๙๔
๑. เหตุทุกํ	๕๗.	จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ	๖๙๔
๑. เหตุทุกํ	๕๘.	จิตฺตสํสฏฺฐทุกํ	๖๙๔
๑. เหตุทุกํ	๕๙.	จิตฺตสมฺปฏฺฐานทุกํ	๖๙๕
๑. เหตุทุกํ	๖๐.	จิตฺตสหภุทุกํ	๖๙๕
๑. เหตุทุกํ	๖๑.	จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ	๖๙๖
๑. เหตุทุกํ	๖๒.	จิตฺตสํสฏฺฐสมฺปฏฺฐานทุกํ	๖๙๖
๑. เหตุทุกํ	๖๓.	จิตฺตสํสฏฺฐสมฺปฏฺฐานสหภุทุกํ	๖๙๖
๑. เหตุทุกํ	๖๔.	จิตฺตสํสฏฺฐสมฺปฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ	๖๙๗
๑. เหตุทุกํ	๖๕.	อชฺฌตฺติกทุกํ	๖๙๗
๑. เหตุทุกํ	๖๖.	อุปาทาทุกํ	๖๙๘
๑. เหตุทุกํ	๖๗.	อุปาทินฺนทุกํ	๖๙๘
๑. เหตุทุกํ	๖๘.	อุปาทานโคจฺฉกํ	๖๙๙
๑. เหตุทุกํ	๗๔.	กิเลสโคจฺฉกํ	๖๙๙
๑. เหตุทุกํ	๘๒.	ปิฏฺฐิทุกํ	๗๐๐
๒. สเหตุกทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๒
๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๓
๔. เหตุสเหตุกทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๓
๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๔
๖. นเหตุสเหตุกทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๔
๗. จูฬนฺตรทุกํ		๑. เหตุทุกํ	๗๐๕

มาติกา		องฺเก
๑๔. อาสวโคจฺฉกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๐๗
๒๐. สญฺโญชนาทิทุกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๐๙
๕๕. มหนฺตรทุกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๐๙
๖๙. อุปาทานโคจฺฉกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๑๐
๗๕. กิเลสโคจฺฉกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๑๐
๘๓. ปิฏฺฐิทุกำ	๑. เหตุทุกำ	๗๑๑

ปฏฺฐานปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา.

ปทานุกฺกโม ๗๑๓

ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา. ๗๑๘

อภิธมฺมปิฏเก

ธมฺมานุโลเม

ทุกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑.กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] เหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๒] นเหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๓] เหตุ๎ กุสลญฺจ นเหตุ๎ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ กุสลญฺจ นเหตุ๎ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ กุสลญฺจ นเหตุ๎ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔] เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมํ.)[๒]

นอธิปติปจฺจโย

[๖] เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา. (๓)

[๗] นเหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ กุสลญฺจ นเหตุ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. ฯเปฯ เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๘] เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. นว. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นว. นอาเสวนปจฺจยา นว.

นกมฺมปจฺจโย

[๙] เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

นเหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

เหตุ กุสลญฺจ นเหตุ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๑๐] เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. นว ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. นว.

[๑๑] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (ปจฺจนียํ.)[๑]

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.[๑] อนุโลมปจฺจนียํ.)[๑]

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)[๒]

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑. กุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๒] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส จ นเหตุสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๓] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

๑-๑, ๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

[๑๔] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ.

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๕] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑๖] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. ตีณิ.

นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. ตีณิ.

เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. ตีณิ. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๗] นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส จ นเหตุสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย.

อาหาราทิปจฺจยา

[๑๘] นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๙] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๒๐] นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๒๑] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๒๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ น, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๓] เหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

[๒๔] นเหตุ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] อุปนิสฺสย-

---

[๑] สฺยา. ฯเปฯ เอวมุปริปิ.

ปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส กุสลสฺส จ นเหตุสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๕] เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

[๒๖] นเหตุยา นว นอารมฺมเณ นว นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนอวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ, (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมปจฺจนียำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียานุโลมำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๒. อกุสลปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๗] เหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๒๘] นเหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๒๙] เหตุ์ อกุสลญฺจ นเหตุ์ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อกุสลญฺจ นเหตุ์ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อกุสลญฺจ นเหตุ์ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๓๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมำ.)

นเหตุปจฺจโย

[๓๑] นเหตุ์ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๓๒] เหตุ๎ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว ฯเปฯ

เหตุ๎ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อกุสลญฺจ นเหตุ๎ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๓๓] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

๒. อกุสลปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๔] เหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส จ นเหตุสฺส อกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๕] เหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๓๖] เหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ ฯเปฯ

[๓๗] นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส จ นเหตุสฺส อกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

อาหาราทิปจฺจยา

[๓๘] นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๓๙] นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๔๐] นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๒] เหตุ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร นว, นสมนนฺตเร นว, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ นว ฯเปฯ โนอวิคเต นว. (ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ[๑]. อนุโลมปจฺจนียํ.)[๑]

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๔] เหตุ์ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อพฺยากโต จ นเหตุ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๔๕] นเหตุ์ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ อพฺยากตญฺจ นเหตุ์ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๔๖] เหตุ๎ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, [๑] อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปากเก นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๔๘] นเหตุ๎ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๔๙] เหตุ๎ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อพฺยากตญฺจ นเหตุ๎ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

---

[๑] สฺยา. ปจฺฉาชาเต นว.

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๕๐] เหตุ๎ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว ฯเปฯ

[๕๑] เหตุ๎ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อพฺยากตญฺจ นเหตุ๎ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

[๕๒] นเหตุ๎ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา. นอินฺทฺริยปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๓] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (ปจฺจนียำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมปจฺจนียำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียานุโลมำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๕๔] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส จ นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๕๕] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๕๖] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อพฺยากโต จ นเหตุ อพฺยากโต จ ธมฺมา เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ ฯเปฯ

ปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๕๗] นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๕๘] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ อพฺยากโต จ นเหตุ อพฺยากโต จ ธมฺมา นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๕๙] นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๖๐] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๖๑] นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๖๒] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อพฺยากโต จ นเหตุ อพฺยากโต จ ธมฺมา นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๔] เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส อพฺยากตสฺส จ นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๕] นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๖๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๒. เวทนาตฺติกํ

๑. สุขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๖๗] เหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๖๘] นเหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๖๙] เหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (อนุโลมำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๗๑] นเหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๗๒] เหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุ๎ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๓] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ นวิปาเก นว, นฌาเน เอกำ นมคฺเค เอกำ นวิปฺปยุตฺเต นว. (ปจฺจนียำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. สุขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๔] เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๗๕] เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๗๖] เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ ฯเปฯ

อุปนิสฺสยาทิปจฺจยา

[๗๗] เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๘] นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นเหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๗๙] นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๘๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๘๑] เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว ฯเปฯ โนอวิคเต นว. (ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๒. ทุกฺขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๘๓] เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ (สงฺขิตฺตำ.)

[๘๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก เอกำ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๘๕] นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๘๖] เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๗] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปจฺจาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ. (ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๒. ทุกฺขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๘๘] เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นเหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๘๙] เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา เหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙๐] นเหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๙๒] เหตุ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อทุกขมสุขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๙๔] เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๙๖] นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. เทฺว.

[๙๗] เหตุ๎ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๘] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อทุกขมสุขายเวทนายสมปยุตตปทำ ๗. ปณหาวาโร

ปจจยจตุกกำ เหตวาทิปจจยา

[๙๙] เหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต ธมโม เหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส เหตุปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

[๑๐๐] เหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต ธมโม เหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. นว.

[๑๐๑] เหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต ธมโม เหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส อธิปติปจจเยน ปจจโย อารมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต ธมโม นเหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส อธิปติปจจเยน ปจจโย: อารมมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต จ นเหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต จ ธมมา เหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส อธิปติปจจเยน ปจจโย: อารมมณาธิปติ. ตีณิ. (อารมมณาธิปติเยว) ฯเปฯ

อุปนิสสยาทิปจจยา

[๑๐๒] เหตุ อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตโต ธมโม เหตุสส อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตตสส ธมมสส อุปนิสสยปจจเยน

ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. นว. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๐๓] นเหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๐๔] เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. นว ฯเปฯ อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๐๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๐๖] เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ.(สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

เหตุทุกเวทนาตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๓. วิปากตฺติกำ

๑. วิปากปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๐๘] เหตุำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ วิปาโก จ นเหตุ วิปาโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ วิปากญฺจ นเหตุำ วิปากญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๐๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, กมฺเม นว, วิปากเ นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๑๑๐] นเหตุ์ วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๑๑] เหตุ์ วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๒] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑. วิปากปทำ ๗. ปญฺหาวาโร
ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๑๓] เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๑๔] เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ วิปาโก ธมฺโม นเหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ วิปาโก จ นเหตุ วิปาโก จ ธมฺมา เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (ตทารมฺมณาเยว ลพฺภนฺติ.)

[๑๑๕] เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สหชาตาธิปติเยว ลพฺภติ อารมฺมณาธิปติ นตฺถิ.) ฯเปฯ

อุปนิสฺสยาทิปจฺจยา

[๑๑๖] เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย อนนฺตรูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโย. เหตุ วิปาโก ธมฺโม นเหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย อนนฺตรูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโย. เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส จ นเหตุสฺส วิปากสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. (๓)

นเหตุ วิปาโก ธมฺโม นเหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ (อิตเร เทฺว อนนฺตรูปนิสฺสยปกตูปนิสฺสยาเยว.)[๑]

[๑๑๗] นเหตุ วิปาโก ธมฺโม นเหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สหชาตกมฺมเมว สงฺขิตฺตํ.)

เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

นเหตุ วิปาโก ธมฺโม นเหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (อนุโลมํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๑๙] เหตุ วิปาโก ธมฺโม เหตุสฺส วิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. อนนฺตรูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโยเยว.

[๑๒๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมปจฺจนียำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียานุโลมำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๒. วิปากธมฺมปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๒๑] เหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม จ นเหตุ วิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมญฺจ นเหตุๆ วิปากธมฺมธมฺมญฺจ ปฏิจฺจ เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๒๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๑๒๓] นเหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๒๔] เหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว.

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๑๒๕] เหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. นว. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นว. นอาเสวนปจฺจยา. นว.

[๑๒๖] เหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

นเหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมญฺจ นเหตุ์ วิปากธมฺมธมฺมญฺจ ปฏิจฺจ นเหตู วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๗] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. วิปากธมฺมปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๒๘] เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๒๙] เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๓๐] เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. นว.

[๑๓๑] เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. นว. อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๓๒] นเหตุ วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อาหาร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๓๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๓๔] เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมปจฺจนียํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียานุโลมํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. เนววิปากนวิปากธมฺมปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๓๖] เหตุ์ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ์ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นเหตุ์ เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมญฺจ ปฏิจฺจ เหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺต์.)

[๑๓๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก เอกำ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

นเหตุวาทิปจฺจยา

[๑๓๘] นเหตุ์ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๓๙] เหตุ์ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นเหตุ๎ เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมญฺจ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

[๑๔๐] เหตุ๎ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว ฯเปฯ

[๑๔๑] เหตุ๎ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. ตีณิ ฯเปฯ

[๑๔๒] นเหตุ๎ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๔๓] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมปจฺจนียำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียานุโลมำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺมปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๔๔] เหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส เนวิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ

[๑๔๕] เหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส เนวิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส เนวิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ ฯเปฯ

ปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๑๔๖] นเหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส เนวิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. ตีณิ.

[๑๔๗] เหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส เนวิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นเหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส เนวิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ นเหตุ เนวิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม จ นเหตุสฺส เนวิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๔๘] นเหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุสฺส เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๕๐] เหตุ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุสฺส เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกวิปากตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๔. อุปาทินฺนตฺติกํ

๑. อุปาทินฺนุปาทานิยปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๕๒] เหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อุปาทินฺนุ-ปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นเหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๕๔] นเหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๕๕] เหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นเหตุ๎ อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

[๑๕๖] เหตุ๋ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว ฯเปฯ[๑]

[๑๕๗] นเหตุ๋ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. นอาหารปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕๘] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นวิปาเก เอกํ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สัสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. น ทิสฺสติ.

๑. อุปาทินนุปาทานิยปทัง ๗. ปญหาวาโร

ปจจยจตุกกัง เหตุอารมมณปจจยา

[๑๕๙] เหตุ อุปาทินนุปาทานิโย ธมโม เหตุสส อุปาทินนุปาทานิยสส ธมมสส เหตุปจจเยน[๑] ปจจโย. ตีณิ.

[๑๖๐] เหตุ อุปาทินนุปาทานิโย ธมโม เหตุสส อุปาทินนุปาทานิยสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

นเหตุ อุปาทินนุปาทานิโย ธมโม นเหตุสส อุปาทินนุปาทานิยสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

เหตุ อุปาทินนุปาทานิโย จ นเหตุ อุปาทินนุปาทานิโย จ ธมมา เหตุสส อุปาทินนุปาทานิยสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. ตีณิ. (สงขิตตัง.)

[๑๖๑] เหตุยา ตีณิ, อารมมเณ นว, อนนตเร นว, สมนนตเร นว, สหชาเต นว, อญญมญเญ นว, นิสสเย นว, อุปนิสสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฉาชาเต ตีณิ, กมเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินทริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคเค นว, สมปยุตเต นว, วิปปยุตเต ปญจ, อตถิยา นว, นตถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจจนียุทธาโร

[๑๖๒] เหตุ อุปาทินนุปาทานิโย ธมโม เหตุสส อุปาทินนุปาทานิยสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. สหชาตปจจเยน ปจจโย. อุปนิสสยปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

---

[๑] สยา. อารมมณปจจเยน.

นเหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๒. อนุปาทินนุปาทานิยปทัง ๑. ปฏิจจวาโร

ปจจยจตุกกัง เหตุปจจโย

[๑๖๔] เหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยัง ธัมมัง ปฏิจจ เหตุ อนุปาทินนุปาทานิโย ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ.

นเหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยัง ธัมมัง ปฏิจจ นเหตุ อนุปาทินนุปาทานิโย ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ.

เหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยญจ นเหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยญจ ธัมมัง ปฏิจจ เหตุ อนุปาทินนุปาทานิโย ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ. (สงขิตตัง.)

[๑๖๕] เหตุยา นว, อารัมมเณ นว, อธิปติยา นว, อนันตเร นว, สมนันตเร นว, สหชาเต นว, อญญมญเญ นว, นิสสเย นว, อุปนิสสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กัมเม นว, วิปากเ เอกัง, อาหาเร นว, อินทริเย นว, [๑] สัมปยุตเต นว, วิปปยุตเต นว, อัตถิยา นว, นัตถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

นเหตุนอารัมมณปจจยา

[๑๖๖] นเหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยัง ธัมมัง ปฏิจจ นเหตุ อนุปาทินนุปาทานิโย ธัมโม อุปปัชชติ นเหตุปจจยา. เทว. (๒)

[๑๖๗] เหตุ๋ อนุปาทินนุปาทานิยัง ธัมมัง ปฏิจจ นเหตุ อนุปาทินนุปาทานิโย ธัมโม อุปปัชชติ นอารัมมณปจจยา. (๑)

---

[๑] สยา. เอตถนตเร ณาเน นวาติ อิทัง ปาฐทวยัง ทิสสติ.

นเหตุ๎ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นเหตุ๎ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๘] นเหตุยา เทฺว นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อนุปาทินฺนุปาทานิยปทं ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๖๙] เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๗๐] เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

[๑๗๑] เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. นว ฯเปฯ

[๑๗๒] เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย. นว.

[๑๗๓] นเหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณปุเรชาตํ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว,

อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๗๕] เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๓. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๗๗] เหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ นเหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๗๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปากเ นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว. อวิคเต นว.

นอธิปติปจฺจโย

[๑๗๙] เหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๒)

นเหตุ๎ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นเหตุ๎ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๒)

เหตุ๎ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ นเหตุ๎ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุ๎ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ นเหตุ๎ อนุปาทินฺน-อนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘๐] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๓. อนุปาทินนอนุปาทานิยปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๑๘๑] เหตุ อนุปาทินนอนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินน-อนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๘๒] นเหตุ อนุปาทินนอนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อนุปาทินนอนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๘๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปากเ นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๘๔] เหตุ อนุปาทินนอนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อนุปาทินน-อนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๘๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกอุปาทินฺนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ

๑. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๘๖] เหตุ๎ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ นเหตุ๎ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว, ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๑๘๘] นเหตุ๎ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ[๑] สงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. นเหตุ.

เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๘๙] นเหตุยา เอกำ นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๙๐] เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส สงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๙๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย

ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๙๒] เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส สงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกปทं ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๑๙๔] เหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ นเหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๙๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจโย

[๑๙๖] นเหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๙๗] นเหตุยา เอกं, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกปทํ ๗. ปญฺหาวาโร
ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๙๘] เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม นเหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๐๐] เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๓. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๐๒] เหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๐๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปากเ นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

นอธิปติปจฺจโย

[๒๐๔] เหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. เหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๒)

นเหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นเหตุ๎ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๐๕] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกปทํ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๐๖] เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม นเหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต[๑] นว,[๑] อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ, สฺยา. ทิสฺสติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๐๘] เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม เหตุสฺส อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐๙] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกสงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๖. วิตกฺกตฺติกํ

๑. สวิตกฺกสวิจารปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๑๐] เหตุ๎ สวิตกฺกสวิจาร๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สวิตกฺกสวิจาร๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สวิตกฺกสวิจาร๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร จ นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๎ สวิตกฺกสวิจาร๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ สวิตกฺกสวิจารญฺจ นเหตุ์ สวิตกฺกสวิจารญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๒๑๒] นเหตุ์ สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. เทฺว.

เหตุ์ สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๓] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, [๑] นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑. สวิตกฺกสวิจารปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๑๔] เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม นเหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร จ นเหตุ สวิตกฺกสวิจาโร จ ธมฺมา เหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๑๖] เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๒. อวิตกฺกวิจารมตฺตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๑๘] เหตุำ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุำ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ นเหตุำ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปากเ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๒๒๐] เหตุ์ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๑] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อวิตกฺกวิจารมตฺตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๒๒] เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ นเหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา นเหตุสฺส อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๒๔] เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๓. อวิตกฺกอวิจารปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๒๖] เหตุ์ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๒๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๒๘] นเหตุ์ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ[๑] อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ์ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ อวิตกฺกอวิจารญฺจ นเหตุ์ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว, (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๒๙] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย

---

[๑] สฺยา. เหตุ.

ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อวิตกฺกอวิจารปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๒๓๐] เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๓๒] เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม เหตุสฺส อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกวิตกฺกตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๗. ปีติตฺติกํ

๑. ปีติสหคตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๓๔] เหตุ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุ นอธิปติปจฺจยา

[๒๓๖] นเหตุๆ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

เหตุๆ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๓๗] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. ปีติสหคตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๓๘] เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม นเหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๑]

เหตุ[๒] ปีติสหคโต จ นเหตุ ปีติสหคโต จ ธมฺมา เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๒]

เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม นเหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ ปีติสหคโต จ นเหตุ ปีติสหคโต จ ธมฺมา เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๓๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว,

---

[๑] สฺยา. นว. [๒-๒] สฺยา. น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๔๐] เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. สุขสหคตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๔๒] เหตุ๎ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ สุขสหคตญฺจ นเหตุ๎ สุขสหคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๔๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๒๔๔] นเหตุ๎ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

เหตุ๎ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๔๕] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. สุขสหคตปทกัง ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกกัง เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๔๖] เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตกัง.)

[๒๔๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตกัง.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๔๘] เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตกัง.)

[๒๔๙] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อุเปกฺขาสหคตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๕๐] เหตุ๎ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อุเปกฺขาสหคตญฺจ นเหตุ๎ อุเปกฺขาสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุวาทิปจฺจยา

[๒๕๒] นเหตุ๎ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. เทฺว.

เหตุ อุเปกฺขาสหคตं ธมฺมं ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว.

เหตุ อุเปกฺขาสหคตं ธมฺมं ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. นว.

เหตุ อุเปกฺขาสหคตं ธมฺมं ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นว. (สงฺขิตฺตं.)

[๒๕๓] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นวิปฺปยุตฺเต นว, (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตं.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อุเปกฺขาสหคตปทं ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๕๔] เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๕๖] เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม เหตุสฺส อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกปีติตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกำ ๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกำ

๑. ทสฺสเนนปหาตพฺพปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๕๘] เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ นเหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๕๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๒๖๐] นเหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว.

[๒๖๑] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. ทสฺสเนนปหาตพฺพปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๖๒] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน[๑] ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๖๔] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. ภาวนายปหาตพฺพปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖๖] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจโย

[๒๖๘] นเหตุๆ ภาวนาย ปหาตพฺพๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตๆ.)

[๒๖๙] นเหตุยา เอกๆ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกๆ. (สงฺขิตฺตๆ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๒. ภาวนายปหาตพฺพปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๒๗๐] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.[๑] (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๗๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร[๒] ตีณิ,[๒] อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเณ[๓] ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ[๓] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๗๒] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๗๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

[๒-๒] เท. อิทำ ปาฐทฺวยำ น ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๓-๓] สฺยา., ฉ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ. ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. เนวทสฺสเนนนภาวนายปหาตพฺพปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๗๔] เหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุวาทิปจฺจยา

[๒๗๖] นเหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

เหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณ-ปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ นเหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.)

[๒๗๗] นเหตุยา เอกं, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกं. (สงฺขิตฺตं.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. เนวทสฺสเนนนภาวนายปหาตพฺพปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๗๘] เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๗๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๘๐] เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เหตุสฺส เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๘๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตัง, เอวัง คเณตพฺพัง.)

เหตุทุกทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกัง[๑] นิฏฺฐิตัง.

---

๑. เหตุทุกัง ๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกัง

๑. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกปทัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุปจฺจโย

[๒๘๒] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)

[๒๘๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตัง.)

นอธิปติปจฺจโย

[๒๘๔] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

---

[๑] สฺยา. เหตุทุกทสฺสนตฺติกัง

[๒๘๕] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๘๖] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] อุปนิสฺสเย นว,[๑] อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ[๒] มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๘๘] เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘๙] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๙๐] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๒๙๒] เหตุ๋ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๙๓] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๙๔] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๙๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว,

อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, [๑] อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ[๒] มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๙๖] เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๙๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร วิปากเก นวาติ อิทำ ปาฐทฺวยำ ทิสฺสติ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๓. เนวทสฺสเนนนภาวนายปหาตพฺพเหตุกปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๙๘] เหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๙๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจโย

[๓๐๐] นเหตุ๋ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๐๑] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. เนวทสฺสเนนนภาวนายปหาตพฺพเหตุกปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๐๒] เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๐๔] เหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๐. อาจยคามิตฺติกํ

๑. อาจยคามิปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๐๖] เหตุ๎ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อาจยคามิญฺจ นเหตุ๎ อาจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๓๐๘] นเหตุ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐๙] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สัสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. อาจยคามิปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๑๐] เหตุ อาจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อาจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อาจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อาจยคามี ธมฺโม นเหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อาจยคามี จ นเหตุ อาจยคามี จ ธมฺมา เหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย[๑] นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๑๒] เหตุ อาจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๒. อปจยคามิปทำ ๑. ปฏิจจวาโร

ปจจยจตุกกำ เหตุปจจโย

[๓๑๔] เหตุ อปจยคามี ธมมำ ปฏิจจ เหตุ อปจยคามี[๑] ธมโม อุปปชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ.

นเหตุ อปจยคามี ธมมำ ปฏิจจ นเหตุ อปจยคามี ธมโม อุปปชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ.

เหตุ อปจยคามิญจ นเหตุ อปจยคามิญจ ธมมำ ปฏิจจ เหตุ อปจยคามี ธมโม อุปปชชติ เหตุปจจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๑๕] เหตุยา นว, อารมมเณ นว ฯเปฯ กมเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจจโย

[๓๑๖] เหตุ อปจยคามี ธมมำ ปฏิจจ เหตุ อปจยคามี ธมโม อุปปชชติ นอธิปติปจจยา (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๑๗] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฉาชาเต นว, นกมเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] ฉ., เท. อปจยคามิ. เอวมุปริปิ.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อปจยคามิปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอธิปติปจฺจยา

[๓๑๘] เหตุ อปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อปจยคามี ธมฺโม นเหตุสฺส อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑๙] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, สหชาเต นว ฯเปฯ[๑] อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ,[๑] อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๒๐] เหตุ อปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๓๒๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๓. เนวาจยคามินาปจยคามิปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๒๒] เหตุำ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุำ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ นเหตุำ เนวาจยคามิ-นาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๒๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] ฉ., เท. เนวาจยคามินาปจยคามิ

นเหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๒๔] นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจย-คามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา ฯเปฯ

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา ฯเปฯ

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒๕] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, [๑] นอุปนิสฺสเย

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร นนิสฺสเย ตีณีติ อิทํ ปาจฑฺวยํ ทิสฺสติ.

ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. เนวาจยคามินาปจยคามิปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๓๒๖] เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๒๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๒๘] เหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เหตุสฺส เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม นเหตุสฺส เนวาจย-คามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒๙] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกอาจยคามิตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. เหตุทุกกำ ๑๑. เสกฺขตฺติกำ

๑. เสกฺขปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๓๐] เหตุ๎ เสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ เสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ เสกฺขญฺจ นเหตุ๎ เสกฺขญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๓๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๓๒] เหตุ๎ เสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๓๓] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว.

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. เสกฺขปทํ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๓๔] เหตุ เสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ เสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ เสกฺโข ธมฺโม นเหตุสฺส เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ เสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓๕] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๓๖] เหตุ เสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อเสกฺขปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๓๘] เหตุๆ อเสกฺขํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ อเสกฺขํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ อเสกฺขญฺจ นเหตุๆ อเสกฺขญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, กมฺเม นว, วิปากเ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๔๐] เหตุๆ อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔๑] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อเสกฺขปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๔๒] เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อเสกฺโข ธมฺโม นเหตุสฺส อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ ฯเปฯ

เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔๓] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๔๔] เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. เนวเสกฺขานาเสกฺขปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๔๖] เหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ[๑] ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ นเหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๔๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๔๘] นเหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

๑,๒ ฉ., เท. เนวเสกฺขนาเสกฺขำ, เนวเสกฺขนาเสกฺโข, เอวมุปริปิ.

เหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ นเหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

[๓๔๙] เหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา ฯเปฯ

เหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๕๐] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ,นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ ,โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๓. เนวเสกฺขานาเสกฺขปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๕๑] เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เนวเสกฺขา-นาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. นว ฯเปฯ

นเหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม นเหตุสฺส เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๕๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิม อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๕๓] เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เหตุสฺส เนวเสกฺขา-นาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๕๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกเสกฺขตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๑๒. ปริตฺตตฺติกं

๑. ปริตฺตปทं ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๓๕๕] เหตุๆ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ ปริตฺตญฺจ นเหตุๆ ปริตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๕๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๕๗] นเหตุ์ ปริตฺตं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ์ ปริตฺตं ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ์ ปริตฺตं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ์ ปริตฺตं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ ปริตฺตญฺจ นเหตุ์ ปริตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ์ ปริตฺตं ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (สงฺขิตฺตं.)

[๓๕๘] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตं.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. ปริตฺตปทำ ๗. ปณฺหาวาโร
ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๓๕๙] เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๖๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, [๑]อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๖๑] เหตุ ปริตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๖๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. มหคฺคตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๖๓] เหตุๆ มหคฺคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ มหคฺคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ มหคฺคตญฺจ นเหตุๆ มหคฺคตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

[๓๖๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๖๕] เหตุๆ มหคฺคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

[๓๖๖] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว.

(สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. มหคฺคตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๖๗] เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ มหคฺคโต ธมฺโม นเหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคโต จ นเหตุ มหคฺคโต จ ธมฺมา เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ มหคฺคโต ธมฺโม นเหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๖๙] เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๗๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อปฺปมาณปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๗๑] เหตุ๎ อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อปฺปมาณญฺจ นเหตุ๎ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๗๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๗๓] เหตุ๎ อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๗๔] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อปฺปมาณปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๗๕] เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม นเหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๓๗๖] เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม นเหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

[๓๗๗] เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นว ฯเปฯ

เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโย. นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๗๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๗๙] เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกปริตฺตตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑. เหตุทุกัง ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกัง

๑. ปริตฺตารมฺมณปทัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุปจฺจโย

[๓๘๑] เหตุ ปริตฺตารมฺมณัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ปริตฺตารมฺมณัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ ปริตฺตารมฺมณญฺจ นเหตุ ปริตฺตารมฺมณญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๓๘๓] นเหตุ์ ปริตฺตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ์ ปริตฺตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ์ ปริตฺตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘๔] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑. ปริตฺตารมฺมณปทं ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกं เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๘๕] เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๘๗] เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. มหคฺคตารมฺมณปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๘๙] เหตุ์ มหคฺคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ์ มหคฺคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ มหคฺคตารมฺมณญฺจ นเหตุ์ มหคฺคตารมฺมณญฺจ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๓๙๑] นเหตุ์ มหคฺคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ มหคฺคตา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ์ มหคฺคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ์ มหคฺคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺต์.)

[๓๙๒] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺต์.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺต์.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺต์.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. มหคฺคตารมฺมณปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๓๙๓] เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ จ นเหตุ มหคฺคตารมฺมโณ จ ธมฺมา เหตุสฺส มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย[๑] นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว[๑] ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๙๕] เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๓. อปฺปมาณารมฺมณปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๓๙๗] เหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปมาณา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณญฺจ นเหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๙๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจโย

[๓๙๙] นเหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.(สงฺขิตฺตำ.)

[๔๐๐] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อปฺปมาณารมฺมณปทํ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๐๑] เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ จ นเหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ จ ธมฺมา เหตุสฺส อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๐๓] เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๐๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

เหตุทุกปริตฺตารมฺมณตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๑๔. หีนตฺติกำ

๑. หีนปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๐๕] เหตุำ หีนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุำ หีนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ หีนญฺจ นเหตุำ หีนญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๐๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๔๐๗] นเหตุ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ หีนญฺจ นเหตุ หีนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐๘] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑. หีนปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๐๙] เหตุ หีโน ธมฺโม เหตุสฺส หีนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ หีโน ธมฺโม เหตุสฺส หีนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๑๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๑๑] เหตุ หีโน ธมฺโม เหตุสฺส หีนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๑๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

๒. มชฺฌิมปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๑๓] เหตุๆ มชฺฌิมำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๑๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจโย

[๔๑๕] นเหตุๆ มชฺฌิมำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๑๖] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. มชฺฌิมปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๑๗] เหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม เหตุสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม เหตุสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๑๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๑๙] เหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม เหตุสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๒๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๓. ปณีตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๒๑] เหตุ ปณีตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ ปณีตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ ปณีตญฺจ นเหตุ ปณีตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๒๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๒๓] เหตุ ปณีตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๒๔] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. ปณีตปทัง ๗. ปญหาวาโร

ปจจยจตุกกัง เหตวาทิปจจยา

[๔๒๕] เหตุ ปณีโต ธมโม เหตุสส ปณีตสส ธมมสส เหตุปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

นเหตุ ปณีโต ธมโม นเหตุสส ปณีตสส ธมมสส อารมมณปจจเยน ปจจโย. ตีณิ.

เหตุ ปณีโต ธมโม เหตุสส ปณีตสส ธมมสส อธิปติปจจเยน ปจจโย. อารมมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงขิตตัง.)

[๔๒๖] เหตุยา ตีณิ, อารมมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนตเร นว, สมนนตเร นว, สหชาเต นว, อญญมญเญ นว, นิสสเย นว, อุปนิสสเย นว, กมเม ตีณิ, วิปากเ นว, อาหาเร ตีณิ, อินทริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคเค นว, สมปยุตเต นว, อตถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงขิตตัง.)

ปจจนียุทธาโร

[๔๒๗] เหตุ ปณีโต ธมโม เหตุสส ปณีตสส ธมมสส สหชาตปจจเยน ปจจโย. อุปนิสสยปจจเยน ปจจโย. (สงขิตตัง.)

[๔๒๘] นเหตุยา นว, นอารมมเณ นว. (สงขิตตัง.)

เหตุปจจยา นอารมมเณ ตีณิ. (สงขิตตัง.)

นเหตุปจจยา อารมมเณ ตีณิ. (สงขิตตัง.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกหีนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

๑. มิจฺฉตฺตนิยตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๔๒๙] เหตุ์ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ์ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ นเหตุ์ มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๓๑] เหตุ มิจฺฉตฺตนิยตา ธมฺมา ปฏิจฺจ นเหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓๒] นอธิปติยา ตีณิ, นปจฺฉาชาเต นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. มิจฺฉตฺตนิยตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอธิปติปจฺจยา

[๔๓๓] เหตู มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตู มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม นเหตุสฺส มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓๔] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๓๕] เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. สมฺมตฺตนิยตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๓๗] เหตุ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ สมฺมตฺตนิยตญฺจ นเหตุ สมฺมตฺตนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ ปุเรชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๓๙] เหตุ สมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๔๐] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. สมฺมตฺตนิยตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอธิปติปจฺจยา

[๔๔๑] เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม นเหตุสฺส สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๔๒] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ,

อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๔๓] เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๔๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๓. อนิยตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๔๕] เหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ อนิยตญฺจ นเหตุๆ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๔๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๔๔๗] นเหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุๆ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุๆ อนิยตญฺจ นเหตุๆ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๔๘] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อนิยตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๔๙] เหตุ อนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อนิยโต ธมฺโม นเหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อนิยโต จ นเหตุ อนิยโต จ ธมฺมา เหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. [๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๕๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๕๑] เหตุ อนิยโต ธมฺโม เหตุสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๕๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลม-ปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

เหตุทุกมิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ[๒] นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร สหชาตาธิปตีติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๒] สฺยา. เหตุทุกมิจฺฉตฺตตฺติกำ.

๑. เหตุทุกํ ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

๑. มคฺคารมฺมณปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๕๓] เหตุ๎ มคฺคารมฺมณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ มคฺคารมฺมณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ มคฺคารมฺมณญฺจ นเหตุ๎ มคฺคารมฺมณญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๕๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจโย

[๔๕๕] นเหตุ๎ มคฺคารมฺมณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๕๖] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. มคฺคารมฺมณปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๕๗] เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๕๘] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๕๙] เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. มคฺคเหตุกปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๖๑] เหตุ๎ มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ มคฺคเหตุกญฺจ นเหตุ๎ มคฺคเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, ฯเปฯ อาเสวเน นว, กมฺเม นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๖๓] เหตุ์ มคฺคเหตุกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

[๔๖๔] นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ฉ. (สงฺขิตฺตัง.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สัสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. มคฺคเหตุกปทัง ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุอธิปติปจฺจยา

[๔๖๕] เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)

[๔๖๖] เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ,

อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๖๗] เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. มคฺคาธิปติปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๖๙] เหตุ์ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ์ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ มคฺคาธิปติญฺจ นเหตุ์ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๗๑] เหตุ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗๒] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. มคฺคาธิปติปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๗๓] เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม นเหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ มคฺคาธิปติ จ นเหตุ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา เหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๗๕] เหตุ[๑] มคฺคาธิปติ ธมฺโม เหตุสฺส มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกมคฺคารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. นเหตุ

๑. เหตุทุกกำ ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ

๑. อุปฺปนฺนปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอุปนิสฺสยปจฺจยา

[๔๗๗] เหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุ[๑] อุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย. ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย:[๑] อุปฺปนฺนำ อุตุ๎ อุปนิสฺสาย ฌานำ อุปฺปาเทติ วิปสฺสนำ... มคฺคำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๗๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ,

---

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปจฺฉาชาเต ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๗๙] เหตุ อุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ. อิมมฺหิ ทุกตฺติเก ปฏิจฺจวาโรปิ สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ อนุปฺปนฺโนปิ อุปฺปาทีปิ นตฺถิ.)

เหตุทุกอุปฺปนฺนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกำ ๑๘. อตีตตฺติกำ

๓. ปจฺจุปฺปนฺนปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๘๑] เหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: [๑] สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๘๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. อารมฺมณาธิปติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๘๓] เหตุ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ. อิมมฺหิ ทุกตฺติเก ปฏิจฺจวาโรปิ สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ อตีตมฺปิ อนาคตมฺปิ นตฺถิ.)

เหตุทุกอตีตตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ

๑. อตีตารมฺมณปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๘๕] เหตุๆ อตีตารมฺมณา ธมฺมา ปฏิจฺจ เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ อตีตารมฺมณา ธมฺมา ปฏิจฺจ นเหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อตีตารมฺมณญฺจ นเหตุ๎ อตีตารมฺมณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๘๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๔๘๗] นเหตุ๎ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ๎ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๘๘] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. อตีตารมฺมณปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๘๙] เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อตีตารมฺมโณ จ นเหตุ อตีตารมฺมโณ จ ธมฺมา เหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๙๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๙๑] เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๙๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๒. อนาคตารมฺมณปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๙๓] เหตุำ อนาคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุำ อนาคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุำ อนาคตารมฺมณญฺจ นเหตุำ อนาคตารมฺมณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๙๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๔๙๕] นเหตุ์ อนาคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ์ อนาคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ์ อนาคตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺต์.)

[๔๙๖] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นมคฺเค เอก์, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺต์.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺต์.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺต์.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อนาคตารมฺมณปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๙๗] เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อนาคตารมฺมโณ จ นเหตุ อนาคตารมฺมโณ จ ธมฺมา เหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. [๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๙๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ,[๒] ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ,[๓] สมฺปยุตฺเต[๔] นว ฯเปฯ[๔] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๙๙] เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๐๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว, (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. สหชาตาธิปติ. [๒, ๓] ฉ.,เท. นว.

[๔-๔] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๐๑] เหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณญฺจ นเหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๐๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๕๐๓] นเหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ๋ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๐๔] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณปทำ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๐๕] เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ จ นเหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ จ ธมฺมา เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๐๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน[๑] ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๐๗] เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๐๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกอตีตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑. เหตุทุกกำ ๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกำ

๑. อชฺฌตฺตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๕๐๙] เหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อชฺฌตฺตญฺจ นเหตุ๎ อชฺฌตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๑๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๑๑] นเหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อชฺฌตฺตญฺจ นเหตุ๎ อชฺฌตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อชฺฌตฺตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ๎ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

[๕๑๒] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกๆ, นอินฺทฺริเย เอกๆ, นฌาเน เอกๆ, นมคฺเค เอกๆ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตๆ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. อชฺฌตฺตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๑๓] เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว,.

เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อชฺฌตฺโต จ นเหตุ อชฺฌตฺโต จ ธมฺมา เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๑๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปากเ นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๑๕] เหตุ อชฺฌตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน

ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๑๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. พหิทฺธาปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๑๗] เหตุ๎ พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๑๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจโย

[๕๑๙] นเหตุ๎ พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒๐] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม

ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. พหิทฺธาปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๒๑] เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ พหิทฺธา ธมฺโม นเหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ พหิทฺธา จ นเหตุ พหิทฺธา จ ธมฺมา เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๒๓] เหตุ พหิทฺธา ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา น ลพฺภนฺติ.)

เหตุทุกอชฺฌตฺตติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. เหตุทุกำ ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกำ

๑. อชฺฌตฺตารมฺมณปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๕๒๕] เหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺตา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณญฺจ นเหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๒๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๕๒๗] นเหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ์ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา.(สงฺขิตฺตำ.)

[๕๒๘] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว,

นฆาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. อชฺฌตฺตารมฺมณปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๒๙] เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๓๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๓๑] เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๓๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. พหิทฺธารมฺมณปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๓๓] เหตุๆ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๓๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจโย

[๕๓๕] นเหตุๆ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๓๖] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. พหิทฺธารมฺมณปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๓๗] เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม นเหตุสฺส พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๓๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๓๙] เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๔๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตัง, เอวัง คเณตพฺพัง.)

เหตุทุกอชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑. เหตุทุกัง ๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกัง

๑. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆปทัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง เหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๔๑] นเหตุๆ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา นิสฺสยปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

สุทฺธัง

[๕๔๒] เหตุยา เอกัง, อธิปติยา เอกัง, สหชาเต เอกัง, อญฺญมญฺเญ เอกัง, นิสฺสเย เอกัง, กมฺเม เอกัง, วิปาเก เอกัง, [๑]อาหาเร เอกัง, อินฺทฺริเย เอกัง, ฌาเน เอกัง,[๑] มคฺเค เอกัง, วิปฺปยุตฺเต เอกัง, อตฺถิยา เอกัง, อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม สงฺขฺยาวารา น ทิสฺสนฺติ. สฺยา. ทิสฺสนฺติ.

[๕๔๓] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ เอกํ, นอธิปติยา เอกํ, (สพฺเพ ปจฺจยา กาตพฺพา) ฯเปฯ โนวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

๑. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ สหชาตาทิปจฺจยา

[๕๔๔] นเหตุ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส อนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

---

๒. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๔๕] เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๔๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปาเก นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๕๔๗] นเหตุ๋ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๒)

เหตุ๋[๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๋ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๔๘] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย[๒] เอกं[๒] นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. นเหตุ๋. [๒-๒] สฺยา. อิทํ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆปทํ ๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๕๔๙] เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม เหตุสฺส อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม เหตุสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม เหตุสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา เหตุสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๕๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ,วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ,

มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๕๑] เหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม เหตุสฺส อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๕๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุทุกสนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๒. สเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑] สเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย เอกํ, ปุเรชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม เอกํ, อาหาเร เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นอธิปติปจฺจยา

[๓] สเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] นอธิปติยา เอกํ, นปุเรชาเต เอกํ, นปจฺฉาชาเต เอกํ, นอาเสวเน เอกํ, นกมฺเม เอกํ, นวิปาเก เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. กุสลปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕] สเหตุโก กุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สเหตุโก กุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๖] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ, อธิปติยา เอกำ, อนนฺตเร เอกำ, สมนนฺตเร เอกำ, สหชาเต เอกำ, อญฺญมญฺเญ เอกำ, นิสฺสเย เอกำ, อุปนิสฺสเย เอกำ, อาเสวเน เอกำ, กมฺเม เอกำ, อาหาเร เอกำ, อินฺทฺริเย เอกำ, ฌาเน เอกำ, มคฺเค เอกำ, สมฺปยุตฺเต เอกำ, อตฺถิยา เอกำ, นตฺถิยา เอกำ, วิคเต เอกำ, อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๗] สเหตุโก กุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๘] นเหตุยา เอกำ นอารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อกุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๙] สเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อกุสลญฺจ อเหตุกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. สเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. สเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล จ อเหตุโก อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา. (๓)

อเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อกุสลญฺจ อเหตุกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

สเหตุกัง อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

[๑๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา เอกัง, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ปญฺจ, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตัง.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๑๑] สเหตุกัง อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

สเหตุกัง อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

[๑๒] นเหตุยา เอกัง, นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเก ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สัมปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๒. อกุสลปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๓] สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อเหตุกสฺส[๑] อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สเหตุโก อกุสโล จ อเหตุโก อกุสโล จ ธมฺมา สเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๔] เหตุยา เทฺว อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกำ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. สเหตุกสฺส

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๕] สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตं.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตं, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๗] สเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สเหตุกํ อพฺยากตญฺจ อเหตุกํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ

ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต เทฺว, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ วิปฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๙] อเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อพฺยากตญฺจ อเหตุกํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

สเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจโย

[๒๑] สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม สเหตุกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม สเหตุกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม จตฺตาริ, วิปากเ จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๓] สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม สเหตุกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๔] นเหตุยา สตฺต นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สเหตุกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๕] เหตุสมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ

[๒๗] นอธิปติยา เอกํ, นปุเรชาเต เอกํ, นปจฺฉาชาเต เอกํ, นอาเสวเน เอกํ, นกมฺเม เอกํ, นวิปาเก เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. กุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๘] เหตุสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ ฯเปฯ กมฺเม เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๒๙] เหตุสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๓๐] นเหตุยา เอกํ นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อกุสลปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๑] เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุวิปฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตำ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (๓)

เหตุวิปฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตำ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา เอกำ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ปญฺจ, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอธิปติปจฺจยา

[๓๓] เหตุสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเ ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อกุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๕] เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล จ เหตุวิปฺปยุตฺโต อกุสโล จ ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกํ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๗] เหตุสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๙] เหตุสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ,อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว[๑] ฯเปฯ ปุเรชาเต เทฺว, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๔๑] เหตุวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. ฉ

[๔๒] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๔๓] เหตุสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๕] เหตุสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๔๖] นเหตุยา สตฺต นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๔. เหตุสเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๗] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก เจว น จ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ กุสลญฺจ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๙] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๐] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. กุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๑] เหตุ เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ

อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๓] เหตู เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อกุสลปทัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุปจฺจโย

[๕๕] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตู เจว สเหตุโก จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๗] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. อกุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๙] เหตุ เจว สเหตุโก จ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน นว,[๑] กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย[๒] ฌาเน มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑, ๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๑] เหตุ เจว สเหตุโก จ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๖๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๑] โนอวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

---

๓. อพฺยากตปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๖๓] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๖๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปากเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นอธิปติปจฺจโย

[๖๕] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๖] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโร สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๖๗] เหตุ เจว สเหตุโก จ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๙] เหตุ เจว สเหตุโก จ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุสเหตุกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๑] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๗๓] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๔] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเ นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๑. กุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๕] เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน นว,[๑] กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย[๒] นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๗๗] เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ กุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๒. อกุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๙] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๘๑] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา.

(สงฺขิตฺตํ.)

[๘๒] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๒. อกุสลปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๓] เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๘๔] เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๕] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๖] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ กมฺเม นว, วิปากเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๘๗] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๘] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๙] เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร[๑] ตีณิ, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๙๑] เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ อพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๙๒] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๒. กุสลากุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙๓] นเหตุ สเหตุกา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๔] เหตุยา เอกา, อารมฺมเณ เอกา, (สพฺพตฺถ เอกา) อวิคเต เอกา.

นอธิปติยา เอกา, นปุเรชาเต เอกา ฯเปฯ นวิปาเก เอกา, นวิปฺปยุตฺเต เอกา. (ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกา.)

เหตุปจฺจโย

[๙๕] นเหตุ สเหตุกา อกุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, (สพฺพตฺถ เอกํ) อวิคเต เอกํ. (เหตุปจฺจโย นตฺถิ. ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ, ปญฺหาวาเรปิ อิเมสํ ติณฺณนฺ[๑] เหตุปจฺจโย นตฺถิ.)

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙๗] นเหตุๆ สเหตุกํ อพฺยากตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ สเหตุกํ อพฺยากตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ สเหตุกํ อพฺยากตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก อพฺยากโต จ นเหตุ อเหตุโก อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุๆ อเหตุกๆ อพฺยากตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ สเหตุกๆ อพฺยากตญฺจ นเหตุๆ อเหตุกๆ อพฺยากตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

[๙๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ[๒] ปุเรชาเต อาเสวเน เทฺว,[๒] กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

---

[๑] ฉ., เท. ติณฺณนฺนํ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุปจฺจโย

[๙๙] นเหตุ อเหตุกัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๐๐] นเหตุยา เอกं, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ตีณิ, นสมนนฺตเร ตีณิ, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย ตีณิ, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เอกं, นมคฺเค เอกं, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกं. (สงฺขิตฺตं.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สัสฏฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทัง ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกัง อารมฺมณปจฺจโย

[๑๐๑] นเหตุ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

[๑๐๒] อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว,

อาเสวเน เทฺว, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา สตฺต, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๐๓] นเหตุ สเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๔] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

นเหตุสเหตุกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

เหตุโคจฺฉกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. เหตุโคจฺฉกทุกติกํ.

๗. สปฺปจฺจยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๒. กุสลากุสลปทาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] สปฺปจฺจยา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๓] สปฺปจฺจยา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] นอธิปติยา เอกํ, นปุเรชาเต เอกํ, นปจฺฉาชาเต เอกํ, นอาเสวเน เอกํ, นกมฺเม เอกํ, นวิปากเก เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕] สปฺปจฺจโย กุสโล ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗] สปฺปจฺจยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สหชาตวาเรปิ[๑] ฯเปฯ[๑] ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

๓. อพฺยากตปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙] สปฺปจฺจยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ เอกํ, นอธิปติยา เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๑๑] สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เทฺว, อนนฺตเร เอกํ ฯเปฯ[๑] นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย เทฺว,[๑] ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ) อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๒] สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปจฺจยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

สปฺปจฺจยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๘. สงฺขตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๑๔] สงฺขตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺขโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ. สปฺปจฺจยสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)[๑]

สงฺขตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙. สนิทสฺสนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๕] อนิทสฺสนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สหชาตวาเรปิ[๒] ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)[๒]

๒. อกุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๑๗] อนิทสฺสนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สหชาตวาเรปิ[๓] ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)[๓]

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒-๒,๓-๓] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๓. อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๑๙] อนิทสฺสนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ. (สพฺพตฺถ ตีณิ) นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นอาหาเร ตีณิ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ ตีณิ) โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๑] อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สนิทสฺสโน[๑] อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ.[๑] (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม สนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส จ อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ. (๒)

สนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: ปกตูปนิสฺสโย. (๑)

อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ตีณิ. (สพฺพตฺถ ตีณิ) สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา เอกं[๑] ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

สนิทสฺสนทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

(อปฺปจฺจยมฺปิ อสงฺขตมฺปิ สนิทสฺสนมฺปิ น ลพฺภติ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๒. กุสลากุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๓] อปฺปฏิฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ วิปฺปยุตฺเต เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ[๑] ปญฺหาวาเรปิ[๑] สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๕] อปฺปฏิฆํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

๓. อพฺยากตปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖] สปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นว.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย เอกํ, ปุเรชาเต[๑] อาเสวเน เอกํ,[๑] กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจโย

[๒๘] สปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] นเหตุยา นว ฯเปฯ โนวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว, สงฺขิตฺตํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๐] อปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อปฺปฏิฆสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย นว,

---

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต จตฺตาริ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต นว.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๒] สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปฏิฆสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สปฺปฏิฆทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑๑. รูปีทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๒. กุสลากุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๔] อรูปี กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๕] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ (สงฺขิตฺตํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๖] อรูปี อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๗] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

๓. อพฺยากตปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๘] รูปี อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรูปี อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

รูปี อพฺยากตญฺจ อรูปี อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

รูปี[๑] อพฺยากตं ธมฺมं ปฏิจฺจ อรูปี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.)

[๓๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต เอกं, อาเสวเน เอกं, กมฺเม นว, วิปากเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตं.)

[๔๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต[๒] นว ฯเปฯ[๒] นกมฺเม เทฺว, นวิปากเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกं, นอินฺทฺริเย เอกं, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตं. ปจฺจนียं.)

ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๔๑] อรูปี อพฺยากโต ธมฺโม อรูปิสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

[๔๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกं, สมนนฺตเร เอกं, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต เอกं, ปจฺฉาชาเต เอกं, อาเสวเน เอกं, กมฺเม ตีณิ, วิปากเก ตีณิ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย ฉ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เอกं, วิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตं.)

---

[๑] สฺยา. อรูปี [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

รูปีทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๒. โลกิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๓] โลกิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โลกุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โลกิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

โลกุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๔] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ กมฺเม เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมํ.)

[๔๕] นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นอาเสวเน เอกำ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๔๖] โลกิโย กุสโล ธมฺโม โลกิยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] (๑)

โลกิโย กุสโล ธมฺโม โลกิยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม โลกิยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โลกิโย กุสโล ธมฺโม โลกิยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. (๑)

โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตาธิปติ. โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม

---

[๑] สฺยา. เทฺว.

โลกิยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม เทฺว, อาหาเร เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

๒. อกุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๘] โลกิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๙] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ สทิสา.)

---

๓. อพฺยากตปทำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๕๐] โลกิยำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โลกุตฺตรำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

[๒]โลกิยำ อพฺยากตญฺจ โลกุตฺตรำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๒]

[๕๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๓] อาเสวเน เอกำ,[๓] กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมำ.)

[๕๒] นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นปุเรชาเต จตฺตาริ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ ฯเปฯ นกมฺเม เอกำ, นวิปาเก เอกำ, นอาหาเร เอกำ ฯเปฯ นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๑,๒-๒,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๓] โลกิโย อพฺยากโต ธมฺโม โลกิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โลกุตฺตโร อพฺยากโต ธมฺโม โลกุตฺตรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๔] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม จตฺตาริ,[๑] วิปาเก จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ ฯเปฯ มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

โลกิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. ตีณิ.

๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๕] เกนจิ วิญฺเญยฺยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เกนจิ วิญฺเญยฺยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เกนจิ วิญฺเญยฺยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล จ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นอธิปติปจฺจโย

[๕๗] เกนจิ วิญฺเญยฺยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๘] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม นว, นวิปาเก นว ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๙] เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม เกนจิ วิญฺเญยฺยสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ เอวํ คเณตพฺพํ. เกนจิ วิญฺเญยฺยํ อกุสลมฺปิ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ อพฺยากตมฺปิ เกนจิ วิญฺเญยฺยกุสลสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เกนจิวิญฺเญยฺยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

จูฬนฺตรทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. อาสวทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. กุสลปทำ ๑-๗ ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑] โนอาสวำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ กมฺเม เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

๒. อกุสลปทำ เหตุปจฺจโย

[๓] อาสวำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ[๑] ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕] อาสโว อกุสโล ธมฺโม อาสวสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] ฉ. "ปจฺจยวาโรปีติ อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว. (มชฺเฌ ติณฺณํ สหชาตาธิปติ ลพฺภติ) อนนฺตเร นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ ฯเปฯ ฌาเน[๑] ตีณิ,[๑] มคฺเค นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

๓. อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๗] โนอาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ปจฺจยวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

อาสวทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๕. สาสวทุกํ ๑.กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๙] สาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อนาสวำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ. อนุโลมำ.)

[๑๑] นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ[๑] นอาเสวเน เอกำ ฯเปฯ[๑] นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ. ปจฺจนียำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ เทฺว.)

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒] สาสโว กุสโล ธมฺโม สาสวสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาสโว กุสโล ธมฺโม อนาสวสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร[๒] เทฺว ฯเปฯ นิสฺสเย เทฺว,[๒] อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน[๓] เทฺว ฯเปฯ[๓] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

๑-๑,๒-๒,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒. อกุสลปทำ เหตุปจฺจโย

[๑๔] สาสวำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๕] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

๓. อพฺยากตปทำ เหตุปจฺจโย

[๑๖] สาสวำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาสวำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนาสวำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อนาสวำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว อพฺยากโต จ อนาสโว อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สาสวำ อพฺยากตญฺจ อนาสวำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๗] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อาเสวเน เอกำ ฯเปฯ[๑] วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา เอกัง, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต[๑] จตฺตาริ, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ฯเปฯ นมคฺเค เอกัง ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)[๑]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๘] สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อนาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๑๙] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา[๒] อนนฺตเร สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน เอกัง กมฺเม ฯเปฯ มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๒] อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตัง.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตัง, เอวัง คเณตพฺพัง.)

สาสวทุกกุสลตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๒๐] อาสววิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑]

๒. อกุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๒๒] อาสวสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒]อาสวสมฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๒๓] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ ปญฺจ.)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "กุสลทุกจฺเฉโท อกุสลทุกํ ปน กินฺติ ปาจา ทิสฺสนฺติ.
[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อาสวสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อาสวสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑]อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล จ อาสววิปฺปยุตฺโต อกุสโล จ ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา[๒] เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร นว, สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ ฯเปฯ[๒] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๓. อพฺยากตปทำ เหตุปจฺจโย

[๒๖] อาสววิปฺปยุตฺตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๗] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ เอกำ, นอธิปติยา เอกำ ฯเปฯ[๑] โนวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๘] อาสววิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๙] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

อาสวสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑๗. อาสวสาสวทุกกำ ๑. กุสลตฺติกกำ

๑. กุสลปทำ ๑-๖ ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๓๐] สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๑] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

๒. อกุสลปทำ เหตุปจฺจโย

[๓๒] อาสวญฺเจว สาสวญฺจ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวญฺเจว สาสวญฺจ อกุสลญฺจ สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

ปจฺจนียำ นเหตุปจฺจโย

[๓๔] สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๕] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๓๖] อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อาสวสฺส เจว สาสวสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๘] อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อาสวสฺส เจว สาสวสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

๓. อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๔๐] สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๑] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

อาสวสาสวทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร อกุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๔๒] อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลญฺจ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นอธิปติปจฺจโย

[๔๔] อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา.

[๔๕] นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ นว,.)

๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๖] อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อาสวสฺส เจว อาสวสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๙. อาสวิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

กุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๔๘] อาสวิปฺปยุตฺตํ สาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวิปฺปยุตฺโต สาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวิปฺปยุตฺโต อนาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๕๐] อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต จ อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อพฺยากตญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ,[๑] กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๕๒] อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ

[๕๓] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ[๑] นปุเรชาเต จตฺตาริ, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม นวิปาเก ฯเปฯ นมคฺเค เอกํ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ[๑] โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕๔] อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.

อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส จ อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส อพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ

อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อาสววิปฺปยุตฺโต[๑] อนาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๕๕] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ ฯเปฯ[๒] สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๒] อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๖] อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อาสว-วิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๗] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

อาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. สญฺโญชนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] โนสญฺโญชนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓] สญฺโญชนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน อกุสโล จ โนสญฺโญชโน อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] นกมฺเม ตีณิ ฯเปฯ[๑] นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปณฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕] สญฺโญชโน อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๒] อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๘] โนสญฺโญชนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สญฺโญชนทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๑. สญฺโญชนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๐] สญฺโญชนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสญฺโญชนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสญฺโญชนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา จูฬนฺตรทุเก โลกิยทุกคมนํ[๑] เอวํ อิมมฺปิ ญาตพฺพํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรทุกคมนํ.

[๑๒] สญฺโญชนิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๑๔] สญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย อพฺยากโต จ อสญฺโญชนิโย อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สญฺโญชนิยํ อพฺยากตญฺจ อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

จูฬนฺตรทุเก โลกิยทุกสทิสํ.[๑]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรสทิสํ.

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๖] สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม สญฺโญชนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อสญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อสญฺโญชนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๘] สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม สญฺโญชนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สญฺโญชนิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๒๒. สญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๐] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๑] สญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

สญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. อนุโลมํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๒๓] สญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. สญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ[๒] อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๔] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจนียํ.)

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๒๕] สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสมฺปยุตฺตสฺส[๑] อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๒]สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นว.

สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๒๖] [๓]เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ นว,[๓] อธิปติยา เอกํ, อนนฺตเร สมนนฺตเร นว, สหชาเต ปญฺจ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ ฯเปฯ อตฺถิยา ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๒๗] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-วิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสฺส. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ. [๓-๓] ฉ., เท. อิเม สงฺขฺยาวารา น ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๓. สญฺโญชนสญฺโญชนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๘] สญฺโญชนิยญฺเจว โน จ สญฺโญชนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย เจว โน จ สญฺโญชโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๐] สญฺโญชนญฺเจว สญฺโญชนิยญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน เจว สญฺโญชนิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

[๓๒] สญฺโญชโน เจว สญฺโญชนิโย จ อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสฺส เจว สญฺโญชนิยสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

[๓๕] สญฺโญชนิยญฺเจว โน จ สญฺโญชนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนิโย เจว โน จ สญฺโญชโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สญฺโญชนสญฺโญชนิยทุกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒๔. สญฺโญชนสญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๗] สญฺโญชนญฺเจว สญฺโญชนสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน เจว สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สญฺโญชนสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ สญฺโญชนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต เจว โน จ สญฺโญชโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สญฺโญชนญฺเจว[๑] สญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ สญฺโญชน-สมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ สญฺโญชนํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน เจว สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๓๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ... สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๓๙] สญฺโญชโน เจว สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชนสฺส เจว สญฺโญชนสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ, มคฺเค สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๔๑] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สญฺโญชนสญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒๕. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสญฺโญชนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๒] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ สญฺโญชนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-วิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อสญฺโญชนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-วิปฺปยุตฺโต อสญฺโญชนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๔๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา จูฬนฺตรทุเก โลกิยทุกสทิสํ.[๑] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๔] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อกุสโล ธมฺโม สญฺโญชน-วิปฺปยุตฺตสฺส สญฺโญชนิยสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๕] อารมฺมเณ เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ สญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต อสญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

---

[๑] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรทุกสทิสํ.

เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อพฺยากโต จ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต อสญฺโญชนิโย อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ สญฺโญชนิยํ อพฺยากตญฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ อสญฺโญชนิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๗] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ,[๑] กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต จตฺตาริ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม เอกํ, นวิปาเก เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๔๘] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต สญฺโญชนิโย อพฺยากโต ธมฺโม สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสฺส สญฺโญชนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๙] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๕๐] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสญฺโญชนิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

สญฺโญชนโคจฺฉกกุสลตฺติกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๒๖. คนฺถทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] โนคนฺถํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓] คนฺถํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คนฺถํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ อกุสโล

---

[๑] สฺยา. สญฺโญชนโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกํ.

ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คนฺถํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ อกุสโล จ โนคนฺโถ อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนคนฺถํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

คนฺถํ[๑] อกุสลญฺจ โนคนฺถํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕] คนฺโถ อกุสโล ธมฺโม คนฺถสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๒] กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ, ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๘] โนคนฺถํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙] เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

คนฺถทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๗. คนฺถนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๐] คนฺถนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อคนฺถนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อคนฺถนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.[๑] โลกิยโลกุตฺตรคมนสทิสํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๒] คนฺถนิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๔] คนฺถนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อคนฺถนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อคนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (๓)

คนฺถนิยํ อพฺยากตญฺจ อคนฺถนิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยโลกุตฺตรคมนสทิสํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

คนฺถนิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๒๘. คนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๖] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๘] คนฺถสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

คนฺถสมฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑๙] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต ฉ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ. นวิปฺปยุตฺเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๐] คนฺถสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม คนฺถสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สหชาเต ฉ ฯเปฯ[๑] นิสฺสเย ฉ,[๑] อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ ฯเปฯ มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

คนฺถสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๙. คนฺถคนฺถนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๔] คนฺถนิยญฺเจว โน จ คนฺถํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย เจว โน จ คนฺโถ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อวิคเต เอกํ.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๖] คนฺถญฺเจว คนฺถนิยญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ เจว คนฺถนิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

คนฺถนิยญฺเจว โน จ คนฺถํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย เจว โน จ คนฺโถ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

คนฺถญฺเจว[๑] คนฺถนิยํ อกุสลญฺจ คนฺถนิยญฺเจว โน จ คนฺถํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ เจว คนฺถนิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๘] คนฺโถ เจว คนฺถนิโย จ อกุสโล ธมฺโม คนฺถสฺส เจว คนฺถนิยสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๓] กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ ฯเปฯ[๓] อวิคเต นว, (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๓๑] คนฺถนิยญฺเจว โน จ คนฺถํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถนิโย เจว โน จ คนฺโถ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

คนฺถคนฺถนิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๓๐. คนฺถคนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๓] คนฺถญฺเจว คนฺถสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นกมฺเม[๑] ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๕] คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม คนฺถสฺส เจว คนฺถสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๒] กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน ตีณิ ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๗] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

คนฺถคนฺถสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๓๑. คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๘] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ คนฺถนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต คนฺถนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อคนฺถนิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต อคนฺถนิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๐] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ คนฺถนิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต คนฺถนิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๑] เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๒] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ คนฺถนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต คนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อคนฺถนิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต อคนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

คนฺถวิปฺปยุตฺตํ คนฺถนิยํ อพฺยากตญฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺตํ อคนฺถนิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต คนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๔] คนฺถวิปฺปยุตฺโต คนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม คนฺถวิปฺปยุตฺตสฺส คนฺถนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

คนฺถวิปฺปยุตฺโต อคนฺถนิโย อพฺยากโต ธมฺโม คนฺถวิปฺปยุตฺตสฺส อคนฺถนิยสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๕] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยทุกกุสลตฺติกं นิฏฺฐิตํ.

คนฺถโคจฺฉกกุสลตฺติกं[๑] นิฏฺฐิตํ.

(โอฆโคจฺฉกมฺปิ โยคโคจฺฉกมฺปิ อาสวโคจฺฉกกุสลตฺติกสทิสํ.)[๒]

---

๔๔. นีวรณทุกं ๑. กุสลตฺติกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๑] โนนีวรณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๓] นีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ อกุสโล จ โนนีวรโณ อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. คนฺถโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกं. [๒] สฺยา. อาสวโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกสฺสทิสํ.

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๕] นีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉานีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรณํ ปฏิจฺจ อวิชฺชานีวรณํ. (๑)

โนนีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิชฺชานีวรณํ. (๑)

นีวรณ[๑] อกุสลญฺจ โนนีวรณ อกุสลญฺจ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉานีวรณญฺจ อุทฺธจฺจนีวรณญฺจ สมฺปยุตฺตเก จ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิชฺชานีวรณํ. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว ฯเปฯ นกมฺเม[๒] ตีณิ ฯเปฯ[๒] นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ นว,.)

[๗] นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม นีวรณสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๓] อาเสวเน นว, กมฺเม อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๓] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] ฉ., เท. นีวรณญฺจ โนนีวรณญฺจ อกุสลํ.

[๒-๒, ๓-๓] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๙] โนนีวรณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

นีวรณทุกกุสลตฺติกํ นิฏฐิตํ.

---

๔๕. นีวรณิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๑] นีวรณิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนีวรณิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนีวรณิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๓] นีวรณิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๕] นีวรณิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนีวรณิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นีวรณิยํ อพฺยากตญฺจ อนีวรณิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ[๑] วิปากเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

นีวรณิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๔๖. นีวรณสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๗] นีวรณวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๙] นีวรณสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๑] นีวรณวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

นีวรณสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๔๗. นีวรณนีวรณิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๓] นีวรณิยญฺเจว โน จ นีวรณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย เจว โน จ นีวรโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๕] นีวรณญฺเจว นีวรณิยญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ เจว นีวรณิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นีวรณิยญฺเจว โน จ นีวรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย เจว โน จ นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นีวรณญฺเจว[๑] นีวรณิยํ อกุสลญฺจ นีวรณิยญฺเจว โน จ นีวรณํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ จ นีวรณิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ นว.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๗] นีวรณิยญฺเจว โน จ นีวรณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณิโย เจว โน จ นีวรโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

นีวรณนีวรณิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๔๘. นีวรณนีวรณสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๙] นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ เจว นีวรณสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ นว.)

นีวรณนีวรณสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๔๙. นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๑] นีวรณวิปฺปยุตฺตํ นีวรณิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณ-วิปฺปยุตฺโต นีวรณิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นีวรณวิปฺปยุตฺตํ อนีวรณิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต อนีวรณิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๓] นีวรณวิปฺปยุตฺตํ นีวรณิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต นีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นีวรณวิปฺปยุตฺตํ อนีวรณิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต อนีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นีวรณวิปฺปยุตฺตํ นีวรณิยํ อพฺยากตญฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺตํ อนีวรณิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรณวิปฺปยุตฺโต นีวรณิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] เหตุยา ปญฺจ อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ[๑] วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ[๒] อวิคเต ปญฺจ (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยทุกกุสลตฺติกं นิฏฺฐิตं.

นีวรณโคจฺฉกกุสลตฺติกं[๑] นิฏฺฐิตं.

---

๕๐. ปรามาสทุกกं ๑. กุสลตฺติกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๑] โนปรามาสं กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๓] ปรามาสं อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โนปรามาสं อกุสลं ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปรามาสं อกุสลญฺจ โนปรามาสं อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. นีวรณโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกं.

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕] โนปรามาโส อกุสโล ธมฺโม โนปรามาสสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๗] โนปรามาสํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ปรามาสทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕๑. ปรามฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙] ปรามฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปรามฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปรามฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๑] ปรามฏฺฐํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๓] ปรามฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปรามฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปรามฏฺฐํ อพฺยากตญฺจ อปรามฏฺฐํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปรามฏฺฐทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕๒. ปรามาสสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๕] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๗] ปรามาสสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, (สพฺพตฺถ เทฺว) ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา เทฺว, (สพฺพตฺถ เทฺว) ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๙] ปรามาสสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม ปรามาสสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปรามาสวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม ปรามาสวิปฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, (มชฺฌิเม จ อนนฺเต จ อารมฺมณาธิปติ) อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ สหชาเต เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม เทฺว, อาหาเร เทฺว ฯเปฯ มคฺเค เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ปรามาสสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕๓. ปรามาสปรามฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๓] ปรามฏฺฐญฺเจว โน จ ปรามาสํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๕] ปรามาสญฺเจว ปรามฏฺฐญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

ปรามฏฺฐญฺเจว โน จ ปรามาสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปรามาสญฺเจว ปรามฏฺฐญฺจ[๑] อกุสลญฺจ ปรามฏฺฐญฺเจว โน จ ปรามาสํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] ฉ., เท. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

[๒๗] ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส อกุสโล ธมฺโม ปรามฏฺฐสฺส เจว โน จ ปรามาสสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๒๙] ปรามฏฺฐญฺเจว โน จ ปรามาสํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามฏฺโฐ เจว โน จ ปรามาโส อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ปรามาสปรามฏฺฐทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕๔. ปรามาสวิปฺปยุตฺตปรามฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๑] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ ปรามฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาส-วิปฺปยุตฺโต ปรามฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ อปรามฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาส-วิปฺปยุตฺโต อปรามฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยโลกุตฺตรทุกสทิสํ.[๑] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๓] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ ปรามฏฺฐํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาส-วิปฺปยุตฺโต ปรามฏฺโฐ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๔] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ ปรามฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต ปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ อปรามฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาส-วิปฺปยุตฺโต อปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรทุกติกสทิสํ.

ปรามาสวิปฺปยุตฺตำ ปรามฏฺฐำ อพฺยากตญฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺตำ อปรามฏฺฐำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต ปรามฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกำ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ. โลกิยทุกสทิสำ.[๒] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปรามาสวิปฺปยุตฺตปรามฏฺฐทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

ปรามาสโคจฺฉกกุสลตฺติกำ[๓] นิฏฺฐิตำ.

---

๕๕. สารมฺมณทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑] สารมฺมณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

(ยถา สปฺปจฺจยำ กุสลำ [๔] เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๒] สารมฺมณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรทุกติกสทิสำ.
[๓] สฺยา. ปรามาสโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกำ. [๔] สฺยา.เอตฺถนฺตเร ธมฺมำ ปฏิจฺจาติ อยำ ปาโจ ทิสฺสติ.

(ยถา สปฺปจฺจยํ อกุสลํ เอวํ กาตพฺพํ.)

[๓] สารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สารมฺมณํ อพฺยากตญฺจ อนารมฺมณํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ อวิคเต[๑] นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต[๒] นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นว,[๒] นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ,[๓] โนวิคเต ตีณิ.[๔] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุอารมฺมณอธิปติปจฺจยา

[๕] สารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม สารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ๓,๔ สฺยา. เทฺว.

[๖] สารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม สารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] (๑)

อนารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม สารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๗] สารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม สารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. ตีณิ.

อนารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม สารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร เอกํ ฯเปฯ สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

สารมฺมณทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร เทฺวติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๕๖. จิตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙] จิตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โนจิตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต กุสโล จ โนจิตฺโต กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

จิตฺตํ กุสลญฺจ โนจิตฺตํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ, (สพฺพตฺถ ปญฺจ) อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ปญฺจ,นปุเรชาเต ปญฺจ, นปจฺฉาชาเต ปญฺจ, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๑] โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม โนจิตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม จิตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. โนจิตฺโต กุสโล ธมฺโม จิตฺตสฺส กุสลสฺส จ โนจิตฺตสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร[๑] นว ฯเปฯ สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

[๑๓] จิตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โนจิตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต อกุสโล จ โนจิตฺโต อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

จิตฺตํ อกุสลญฺจ โนจิตฺตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. จิตฺตทุกกุสลสทิสํ นเหตุยาปิ กตฺตพฺพํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑๕] จิตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โนจิตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนจิตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต อพฺยากโต จ โนจิตฺโต อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

จิตฺตํ อพฺยากตญฺจ โนจิตฺตํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ นปุเรชาเต[๑] นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ปญฺจ,[๑] นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน ปญฺจ, นมคฺเค ปญฺจ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ ฯเปฯ[๒] โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๗] โนจิตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม โนจิตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

(จิตฺตทุกกุสลสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว ฯเปฯ สหชาเต ปญฺจ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา นว[๑] ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

จิตฺตทุกกุสลตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๕๗. เจตสิกทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุปจฺจโย

[๑๙] เจตสิกัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อเจตสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก กุสโล จ อเจตสิโก กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเจตสิกัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เจตสิกัง กุสลญฺจ อเจตสิกัง กุสลญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๒๑] เจตสิโก กุสโล ธมฺโม เจตสิกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (อาทิมฺหิ ตีณิ สหชาตาธิปติ, มชฺฌิเมสุ ตีสุ มชฺฌิมานุโลมิกาเยว ปญฺหา, สหชาตาธิปติ) อนนฺตเร นว ฯเปฯ สหชาเต ปญฺจ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เจตสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเจตสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก อกุสโล จ อเจตสิโก อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเจตสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เจตสิกํ อกุสลญฺจ อเจตสิกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลนยํ เอวํ นเหตุปจฺจยมฺปิ กาตพฺพํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๕] เจตสิกัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อเจตสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เจตสิกัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก อพฺยากโต จ อเจตสิโก อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเจตสิกัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อเจตสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เจตสิกัง อพฺยากตญฺจ อเจตสิกัง อพฺยากตญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เจตสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)

[๒๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] ปุเรชาเต อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม นว[๑] วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตัง.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว, (สพฺเพ กาตพฺพา) ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกัง, นอินฺทฺริเย เอกัง, นฌาเน ฉ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ ฯเปฯ โนวิคเต[๒] ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)[๒]

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพัง.)

[๒๗] เจตสิโก อพฺยากโต ธมฺโม เจตสิกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตัง.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (เอตฺถ ฉสุ สหชาตาธิปติ) อนนฺตเร นว ฯเปฯ สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ[๑] ,อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว.[๒] (สงฺขิตฺตํ.)

เจตสิกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๕๘-๑. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๙] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๑] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

---

[๑] สฺยา. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ. ฉ., เท. น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

อพฺยากตปทํ เหตุปจฺจโย

[๓๓] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อพฺยากตญฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ[๑] อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสมฺปยุตฺตํ.

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต นว ฯเปฯ นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ โนวิคเต[๑] เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๕] จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

จิตฺตสมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา (อารมฺมณาธิปติ.)[๒] จตฺตาริ, อนนฺตเร เอกํ ฯเปฯ สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย ฉ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ อวิคเต[๓] สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑-๑,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒ ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๕๙. จิตฺตสํสฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๗] จิตฺตสํสฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๙] จิตฺตสํสฏฺฐํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๑] จิตฺตสํสฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

จิตฺตสํสฏฺฐญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ อพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

จิตฺตสํสฏฺฐทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๔๓] จิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล จ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลญฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ, (สพฺพตฺถ ปญฺจ) อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ปญฺจ, นปุเรชาเต ปญฺจ ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๔๕] จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม จิตฺตสมุฏฺฐานสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ปญฺจ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน

ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ ฯเปฯ [1]อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)[1]

[๔๗] จิตฺตสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสมุฏฺฐานํ อกุสลญฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(กุสลตฺติกสทิโส [๒] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๙] จิตฺตสมุฏฺฐานํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

จิตฺตสมุฏฺฐานํ อพฺยากตญฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[1-1] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[2] สฺยา. เอตฺถนฺตเร ยถา กุสลสทิสนฺติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๕๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ปญฺจ, (สพฺพตฺถ นว,) ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ฉ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ฉ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน ฉ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ฉ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ, โนนตฺถิยา ฉ, โนวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕๑] จิตฺตสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสมุฏฺฐานสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

จิตฺตสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสมุฏฺฐานสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว, (สพฺพตฺถ นว,) ปุเรชาเต นว, ปจฺฉาชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร นว, (จิตฺตสมุฏฺฐานมูลํ โนจิตฺตสมุฏฺฐานสฺส กพฬีกาโร อาหาโร กาตพฺโพ. โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน จิตฺตสมุฏฺฐานสฺส กพฬีกาโร อาหาโร ฆฏเน มชฺเฌ กพฬีกาโร อาหาโร) อินฺทฺริเย นว, (รูปชีวิตินฺทฺริยํ เอกํ) ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

จิตฺตสมุฏฺฐานทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๑. จิตฺตสหภูทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๓] จิตฺตสหภุํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสหภุํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสหภุํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู กุสโล จ โนจิตฺตสหภู กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนจิตฺตสหภุํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสหภุํ กุสลญฺจ โนจิตฺตสหภุํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕๕] จิตฺตสหภุํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสหภุํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสหภุํ อกุสลญฺจ โนจิตฺตสหภุํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕๗] จิตฺตสหภุํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสหภุํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

จิตฺตสหภุ[๒]ํ อพฺยากตญฺจ โนจิตฺตสหภุํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๕๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. ยถา เจตสิกทุกมูลา ตีณิ คมนา, เอวํ อิเมปิ ตีณิ คมนา กาตพฺพา. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

จิตฺตสหภูทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑,๒-๒ สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕๙] จิตฺตานุปริวตฺตึ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี[๑] กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตานุปริวตฺตึ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตานุปริวตฺตึ กุสลญฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตึ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๐] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๖๑] จิตฺตานุปริวตฺตึ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตานุปริวตฺตึ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตานุปริวตฺตึ อกุสลญฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตึ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๒] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] ฉ., เท. จิตฺตานุปริวตฺติ. เอวมุปริปิ.

[๖๓] จิตฺตานุปริวตฺตี อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๑] ปุเรชาเต อาเสวเน ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. [๒] เจตสิกทุกสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

จิตฺตานุปริวตฺติทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๓. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๖๕] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล จ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร ยถาติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

[๖๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. ยถา มหนฺตรทุเก เจตสิกทุกกุสลสทิสํ ตตฺตกา เอว ปญฺหา. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๖๗] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อกุสลญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๘] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ[๑] ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. เจตสิกทุกอกุสลสทิสํ.

สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๖๙] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อพฺยากตญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

[๗๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน ฉ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๗๑] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน อพฺยากโต ธมฺโม จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (เอตฺถ ฉสุ สหชาตาธิปติ) อนนฺตเร นว, (สพฺพตฺถ นว,) ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๔. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูทุกํ ๑.กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๓] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ กุสลญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๗๕] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ อกุสลญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๗๗] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ̣ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๕. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๙] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี[๑] กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสลญฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา-นุปริวตฺตี กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๐] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ, เอวมุปริปิ.

[๘๑] จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี อกุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ จิตฺต-สมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๒] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๘๓] จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี อพฺยากตา ธมฺมา ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกกุสลติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๖. อฏฺฐมติกทุกํ ๑. กุสลติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๔] อฏฺฐมติกา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ พาหิโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พาหิรา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ พาหิโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ อฏฺฐมติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรา กุสลา ธมฺมา ปฏิจฺจ อฏฺฐมติโก กุสโล จ พาหิโร กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อชฺฌตฺติกํ กุสลญฺจ พาหิรํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. จิตฺตทุกสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๘๖] อชฺฌตฺติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พาหิรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก อกุสโล จ พาหิโร อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อชฺฌตฺติกํ อกุสลญฺจ พาหิรํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๗] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. จิตฺตทุกสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๘๘] อชฺฌตฺติกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

พาหิรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อชฺฌตฺติกํ อพฺยากตญฺจ พาหิรํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ปญฺจ อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ปญฺจ,

อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม[๑] ฯเปฯ มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน ปญฺจ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต นว, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, โนนตฺถิยา นว, โนวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ[๒] ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)[๒]

[๙๐] พาหิโร อพฺยากโต ธมฺโม พาหิรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

พาหิโร อพฺยากโต ธมฺโม พาหิรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๙๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (อชฺฌตฺติโก พาหิรสฺส คมนกาเล สหชาตาธิปติ, มชฺเฌ ตีสุปิ สหชาตาธิปติ.) อนนฺตเร นว, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต นว, (อารมฺมณปุเรชาตมฺปิ วตฺถุปุเรชาตมฺปิ) ปจฺฉาชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก นว, อาหาเร นว, (ติณฺณนฺนํ กพฬีกาโร อาหาโร) อินฺทฺริเย นว, (ติณฺณนฺนํ รูปชีวิตินฺทฺริยํ) ฌาเน[๓] มคฺเค ตีณิ,[๓] สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต[๔] นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อชฺฌตฺติกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.[๔]

๑-๑-,๔-๔ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๖๗. อุปาทาทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙๒] โนอุปาทา กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๙๓] โนอุปาทา อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทา อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๙๔] อุปาทา อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โนอุปาทา อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอุปาทา อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอุปาทา อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทา อพฺยากโต จ โนอุปาทา อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อุปาทา อพฺยากตญฺจ โนอุปาทา อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ปญฺจ ฯเปฯ ปุเรชาเต เอกं, อาเสวเน เอกं, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก[๑] ปญฺจ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ นปุเรชาเต[๒] ปญฺจ ฯเปฯ[๒] นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นอาหาเร ตีณิ, นอินฺทฺริเย ตีณิ, นฌาเน ตีณิ, นมคฺเค ปญฺจ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ[๓] ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)[๓]

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๙๖] โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (ปเญเม เทฺวปิ อธิปตี. ทฺวีสุ สหชาตาธิปติ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๓-๓ ฉ.,เท. สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ, เอวมุปริปิ.

อุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

โนอุปาทา อพฺยากโต ธมฺโม โนอุปาทา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๗] อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ฉ, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต จตฺตาริ, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อุปาทาทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๘. อุปาทินฺนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙๘] อนุปาทินฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ. สงฺขิตฺตํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ เอกํ สปฺปจฺจยทุกกุสลสทิสํ.)

[๙๙] อนุปาทินฺนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๐๐] อุปาทินฺนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อุปาทินฺนํ อพฺยากตญฺจ อนุปาทินฺนํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อุปาทินฺเน ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ ปุเรชาเต เทฺว, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ, นอธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ นปุเรชาเต จตฺตาริ, นปจฺฉาชาเต[๑] นอาเสวเน ปญฺจ,[๑] นกมฺเม เอกํ, นวิปาเก เทฺว, นอาหาเร เทฺว, นอินฺทฺริเย เทฺว, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค ปญฺจ, นสมฺปยุตฺเต จตฺตาริ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา จตฺตาริ, โนวิคเต จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

เหตุปุเรชาตปจฺจยา

[๑๐๒] อุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปาทินฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อนุปาทินฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อนุปาทินฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. เอกํ.

อุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปาทินฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณปุเรชาตํ วตฺถุปุเรชาตํ. (เทฺว ปญฺหา.)

อนุปาทินฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อนุปาทินฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว. (อารมฺมณปุเรชาตเมว ฆฏนา เทฺว, อารมฺมณปุเรชาตมฺปิ วตฺถุปุเรชาตมฺปิ. ฉ.[๑])

[๑๐๓] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, (อุปาทินฺนมูลเก เทฺว อนุปาทินฺนมูลเก เทฺว) อธิปติยา เอกํ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต ฉ,[๒] ปจฺฉาชาเต ฉ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปากเก จตฺตาริ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ฉ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

[๒] สฺยา. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

อุปาทินฺนทุกกุสลตฺติกं นิฏฺฐิตํ.

มหนฺตรทุกกุสลตฺติกं นิฏฺฐิตํ.

---

๖๙. อุปาทานทุกं ๑. กุสลตฺติกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๑] โนอุปาทานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๒] อุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน อกุสโล จ โนอุปาทาโน อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนอุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานำ อกุสลญฺจ โนอุปาทานำ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, (สพฺพตฺถ นว,) อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔] โนอุปาทานำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๖] อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปาทานสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (โนอุปาทาน-มูลเก ตีณิ. สหชาตาธิปติ.) อนนฺตเร นว ฯเปฯ นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, (โนอุปาทานมูลเก) อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

[๘] โนอุปาทานำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

อุปาทานทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๗๐. อุปาทานิยทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกัง เหตุปจฺจโย

[๑๐] อุปาทานิยัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทานิยัง กุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อนุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๑๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง. โลกิยโลกุตฺตรทุกกุสลสทิสัง. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๒] อุปาทานิยัง อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อุปาทานิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

[๑๓] อุปาทานิยัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทานิยัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อนุปาทานิยัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทานิยัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อุปาทานิโย อพฺยากโต จ อนุปาทานิโย อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ อนุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกอพฺยากตสทิสํ.[๒] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

อุปาทานิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๑. อุปาทานสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๕] อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๖] อุปาทานสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตร...เอวมุปริปิ.

อุปาทานสมฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ, (สพฺพตฺถ ฉ) อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ฉ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปากเ ฉ, นวิปฺปยุตฺเต[๑] ฉ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๘] อุปาทานสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปาทานสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อุปาทานวิปฺปยุตฺโต[๒] อกุสโล ธมฺโม อุปาทานวิปฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อุปาทานสมฺปยุตฺโต อกุสโล จ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อกุสโล จ ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๑๙] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (อุปาทาน-สมฺปยุตฺตมูลเก ตีณิ, สหชาตาธิปติ, อุปาทานวิปฺปยุตฺเต เอกํ.) อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ฉ, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย ฉ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต ฉ, อตฺถิยา ฉ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒๐] อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

อุปาทานสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๒. อุปาทานอุปาทานิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๑] อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานิโย เจว โน จ อุปาทาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๒] อุปาทานญฺเจว อุปาทานิยญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน เจว อุปาทานิโย จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานิโย เจว โน จ อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานญฺเจว อุปาทานิยญฺจ อกุสลญฺจ อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน เจว อุปาทานิโย จ

อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.) (อิมํ คมนํ อุปาทานทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๔] อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานิโย เจว โน จ อุปาทาโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

อุปาทานอุปาทานิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๓. อุปาทานอุปาทานสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖] อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน เจว อุปาทานสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อุปาทานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลญฺจ อุปาทาน-สมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อุปาทานํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน เจว อุปาทานสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.) (อิมํ คมนํ อุปาทานทุกอกุสลสทิสํ. อิธ[๑] ปน เหตุปจฺจยา อิทํ นานํ.[๑] สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ นว,.)

อุปาทานอุปาทานสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๔. อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานิยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๘] อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อุปาทานิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาน-วิปฺปยุตฺโต อุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อนุปาทานิยं กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาน-วิปฺปยุตฺโต อนุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.) (โลกิยทุกกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๐] อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อุปาทานิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อุปาทานิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อุปาทานิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อนุปาทานิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ อนุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต อุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ปญฺจ อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานิยทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

อุปาทานโคจฺฉกกุสลตฺติกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. อุปาทานโคจฺฉกทุกกุสลตฺติกํ.

๗๕. กิเลสทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] โนกิเลสํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒] กิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนกิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสํ อกุสลญฺจ โนกิเลสํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว, (สพฺพตฺถ นว.) อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] กิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉํ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห อุทฺธจฺจํ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑.)

โนกิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต[๑] ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจ-สหคโต โมโห. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห.[๑] (๑)

๑-๑ ฉ., เท. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห.

กิเลสัง อกุสลญฺจ โนกิเลสัง อกุสลญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วิจิกิจฺฉญฺจ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ อุทฺธจฺจญฺจ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๖] กิเลโส อกุสโล ธมฺโม กิเลสสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, (มชฺเฌ ตีณิ สหชาตาธิปติ) อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

โนกิเลสัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนกิเลโส อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

กิเลสทุกกุสลตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๗๖. สงฺกิเลสิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๙] สงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.) (โลกิยทุกกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๑] สงฺกิเลสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๒] สงฺกิเลสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิเลสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สงฺกิเลสิกํ อพฺยากตญฺจ อสงฺกิเลสิกํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สงฺกิเลสิกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๗. สงฺกิลิฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๔] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิลิฏฺโฐ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๕] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิลิฏฺโฐ อกุสโล ธมฺโม ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺโฐ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๖] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิลิฏฺโฐ อพฺยากตสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺโฐ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สงฺกิลิฏฺฐทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗๘. กิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๗] กิเลสวิปฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๘] กิเลสสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๙] กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

กิเลสสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๗๙. สงฺกิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๐] สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๑] กิเลสญฺเจว สงฺกิเลสิกญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว สงฺกิเลสิโก จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสญฺเจว สงฺกิเลสิกญฺจ อกุสลญฺจ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว สงฺกิเลสิโก จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว, (สงฺขิตฺตํ. กิเลสทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๒๓] สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ[๑] ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ[๑] สพฺพตฺถ เอกํ.)

สงฺกิเลสสงฺกิเลสิกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๘๐. กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๔] กิเลสญฺเจว สงฺกิลิฏฺฐญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว สงฺกิลิฏฺโฐ จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สงฺกิลิฏฺฐญฺเจว โน จ กิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺโฐ เจว โน จ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสญฺเจว สงฺกิลิฏฺฐญฺจ อกุสลญฺจ สงฺกิลิฏฺฐญฺเจว โน จ กิเลสญฺจ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว สงฺกิลิฏฺโฐ จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. กิเลสทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] ฉ., เท. สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ.

๘๑. กิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ ๑.กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๖] กิเลสญฺเจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ กิเลสํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสสมฺปยุตฺโต เจว โน จ กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสญฺเจว กิเลสสมฺปยุตฺตํ[๑] อกุสลญฺจ กิเลสสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ กิเลสํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ. กิเลสทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๘๒. กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๘] กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] สฺยา. กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ

กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓๐] กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อสงฺกิเลสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ อพฺยากตญฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อสงฺกิเลสิกํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

กิเลสโคจฺฉกกุสลตฺติกํ[๒] นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒] สฺยา. กิเลสโคจฺฉกทุกสทิสํ.

๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑]นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑]

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

[๔] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เทฺว ฯเปฯ นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ[๑] สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม นทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ตีณิ, (ทสฺสเน เอกํ นทสฺสเน เทฺว) อธิปติยา ตีณิ. (ทสฺสนมูลกํ[๒] เอกํ,[๒] นทสฺสเน เทฺว, อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ, เอการมฺมณาธิปติ.) อนนฺตเร เทฺว, (ทสฺสนมูลกํ เอกํ, นทสฺสเน เอกํ.) สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม เทฺว, อาหาเร เทฺว ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต[๓] เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

[๗] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ., เท. สมฺปยุตฺตวาเรปิ. [๒-๒] ฉ., เท. ทสฺสเนน ปหาตพฺพมูลกํ.
[๓-๓] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๘] นภาวนาย ปหาตพฺพํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๙] ภาวนาย ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๐] นภาวนาย ปหาตพฺพํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ภาวนายปหาตพฺพทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๑] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลญฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (นทสฺสเน เทฺว, ฆฏเน เอกํ.) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ฉ.[๑] (สพฺพตฺถ ฉ) อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. เทฺว.

[๑๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา ฉ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก ฉ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ตีณิ, (ทสฺสเน เอกํ, นทสฺสเน เทฺว.) อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ฉ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต ฉ, อตฺถิยา[๑] ฉ,[๑] นตฺถิยา นว ฯเปฯ อวิคเต[๒] ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๑๘] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๙] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๐] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา[๒] เทฺว ฯเปฯ[๒] อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๒๒] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๘๗. สวิตกฺกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๓] สวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก กุสโล จ อวิตกฺโก กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

สวิตกฺกํ กุสลญฺจ อวิตกฺกํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ, (สพฺพตฺถ ฉ) อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต ฉ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปญฺหาวาโร เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๕] สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม สวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม สวิตกฺกสฺส กุสลสฺส จ อวิตกฺกสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม สวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สวิตกฺโก กุสโล จ อวิตกฺโก กุสโล จ ธมฺมา สวิตกฺกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว. (เหฏฺฐา ตีสุ สหชาตาธิปติ, อวิตกฺเก เอกํ, สหชาตาธิปติ.) อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ฉ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน ฉ, มคฺเค ฉ, สมฺปยุตฺเต[๑] ฉ,[๑] อตฺถิยา ฉ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ[๒] เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑-๑ สฺยา. อิทํ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

๒ สฺยา. ปญฺหาวารสฺส.

อกุสลปทํ

[๒๗] สวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล จ อวิตกฺโก อกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกํ อกุสลญฺจ อวิตกฺกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ. (สพฺพตฺถ ปญฺจ) ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] สวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกํ อกุสลญฺจ อวิตกฺกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

---

[๓๑] สวิตกฺโก อกุสโล ธมฺโม สวิตกฺกสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว ฯเปฯ สหชาเต ปญฺจ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม ตีณิ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ ฌาเน ปญฺจ, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

อพฺยากตปทํ

[๓๓] สวิตกฺกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สวิตกฺกํ อพฺยากตญฺจ อวิตกฺกํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๒] ปุเรชาเต อาเสวเน ฉ ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นปุเรชาเต นว ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปากเก[๓] นว,[๓] นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ ฯเปฯ[๔] โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๔]

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

[๑-๑,๒-๒, ๓-๓, ๔-๔] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๕] สวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม สวิตกฺกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม อวิตกฺกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺโก อพฺยากโต ธมฺโม สวิตกฺกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว. (สพฺพตฺถ นว,) อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก นว, อาหาเร จตฺตาริ ฯเปฯ ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ฉ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สวิตกฺกทุกกุสลตฺติกกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๘๘. สวิจารทุกํ ๑.กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๗] สวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

สวิจารํ กุสลญฺจ อวิจารํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ. สวิตกฺกทุกกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๙] สวิจารํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิจารํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สวิจารํ อกุสลญฺจ อวิจารํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. สวิตกฺกทุกอกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๑] สวิจารํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิจารं อพฺยากตं ธมฺมं ปฏิจฺจ อวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สวิจารं อพฺยากตญฺจ อวิจารं อพฺยากตญฺจ ธมฺมं ปฏิจฺจ สวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตं.)

[๔๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตं. สวิตกฺกทุกอพฺยากตสทิสं. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๓] สวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม สวิจารสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

[๔๔] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ มคฺเค จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตं.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ เอวं วิตฺถาเรตพฺพं.)

สวิจารทุกกุสลตฺติกं นิฏฺฐิตं.

---

๘๙ สปฺปีติกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๕] สปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก กุสโล จ อปฺปีติโก กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

สปฺปีติกํ กุสลญฺจ อปฺปีติกํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖] เหตุยา ฉ. (สพฺพตฺถ ฉ) ฯเปฯ อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ฉ, นปุเรชาเต ฉ ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๗] สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม สปฺปีติกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อปฺปีติกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม สปฺปีติกสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๘] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว. (จตฺตาริ สหชาตาธิปติ) อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ฉ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน ฉ, มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต ฉ, อตฺถิยา ฉ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ[๑] เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อกุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๔๙] สปฺปีติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปีติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปีติโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

สปฺปีติกญฺจ อกุสลญฺจ อปฺปีติกญฺจ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๐] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ. กุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

อพฺยากตปทำ เหตุปจฺจโย

[๕๑] สปฺปีติกำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปีติกำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปฺปีติโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สปฺปีติกำ อพฺยากตญฺจ อปฺปีติกำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ ปุเรชาเต ฉ, อาเสวเน ฉ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกำ, นอินฺทฺริเย เอกำ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ฉ. ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๕๓] สปฺปีติโก อพฺยากโต ธมฺโม สปฺปีติกสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๔] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว, อนนฺตเร นว ฯเปฯ (สพฺพตฺถ นว.) อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน นว, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก นว, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย จตฺตาริ, ฌาเน นว, มคฺเค จตฺตาริ, สมฺปยุตฺเต ฉ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา นว. ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

สปฺปีติกทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

๙๐-๙๑. ปีติสหคตาทิทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๕๕] ปีติสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (กุสลมฺปิ อกุสลมฺปิ อพฺยากตมฺปิ สปฺปีติกทุกสทิสำ.)

[๕๖] สุขสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (กุสลมฺปิ อกุสลมฺปิ อพฺยากตมฺปิ สปฺปีติกทุกสทิสำ. อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปจฺจนีเย นเหตุยา เอกำ. อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปจฺจนีเย นเหตุยา นว, ฯเปฯ นฌาเน ฉ กาตพฺพา. ปจฺจนีเย ปญฺหาวาเร กุสลากุสเล อินฺทฺริเย ฌาเน ฉ ปญฺหาวาเร อพฺยากเต นว.)

---

๙๒. อุเปกฺขาสหคตทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๕๗] อุเปกฺขาสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ฉ. (สปฺปีติก-ทุกสทิสำ. อุเปกฺขาติ นานาอุเปกฺขา อพฺยากเต.[๑] ปจฺจนีเย นเหตุยา นว, นฌาเน ฉ.)

[๕๘] อุเปกฺขาสหคตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต[๒] อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ฉ. (สพฺพตฺถ ฉ. สงฺขิตฺตำ.[๒])

---

[๑] สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๕๙] อุเปกฺขาสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

นอุเปกฺขาสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อุเปกฺขาสหคตํ อกุสลญฺจ[๑] นอุเปกฺขาสหคตํ อกุสลญฺจ[๒] ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๐] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา นว[๓] ฯเปฯ[๔] นวิปฺปยุตฺเต ฉ. (สงฺขิตฺตํ. เอวํ สพฺพตฺถ อกุสลํ วิตฺถาเรตพฺพํ. สปฺปีติกทุกสทิสํ.)

[๖๑] อุเปกฺขาสหคตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อพฺยากโต[๕] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๕] นว ปญฺหา. (สปฺปีติก-ทุกอพฺยากตสทิสํ. ปญฺหาวาเร กุสลากุสเล อินฺทฺริเย ฌาเน ฉ, อพฺยากเต นว.)

๑, ๒ ฉ., เท. อิทํ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ.
๓ ฉ.,เท. ฉ.
๔,๕-๕ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๙๓. กามาวจรทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๒] กามาวจรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นกามาวจรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, (สพฺพตฺถ เทฺว) อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๖๔] กามาวจโร กุสโล ธมฺโม กามาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นกามาวจโร กุสโล ธมฺโม นกามาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๕] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, (กามาวจเร เอกํ, นกามาวจเร เทฺว.) อนนฺตเร ตีณิ, (กามาวจเร เทฺว, นกามาวจเร เอกํ.) ฯเปฯ สหชาเต เทฺว เปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม เทฺว, อาหาเร เทฺว ฯเปฯ นตฺถิยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๖] กามาวจรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๖๗] กามาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกามาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]กามาวจรํ อพฺยากตญฺจ นกามาวจรํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๖๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต เทฺว, อาเสวเน เทฺว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๖๙] กามาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม กามาวจรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นกามาวจโร[๑] อพฺยากโต ธมฺโม นกามาวจรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๗๐] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, (กามาวจเร เอกำ, นกามาวจเร ตีณิ, กามาวจเร สหชาตาธิปติเยว.) อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก จตฺตาริ, อาหาเร จตฺตาริ ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา สตฺต, นตฺถิยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต[๒] สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)[๒]

กามาวจรทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๙๔. รูปาวจรทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๗๑] รูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ รูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว. (สพฺพตฺถ เทฺว สงฺขิตฺตำ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นปุเรชาเต เอกํ, นอาเสวเน เอกํ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๗๓] รูปาวจโร กุสโล ธมฺโม รูปาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑]นรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม นรูปาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๗๔] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, (รูปาวจเร เอกํ, สหชาตาธิปติเยว, นรูปาวจเร เทฺว.) อนนฺตเร ตีณิ, (รูปาวจเร เอกํ, นรูปาวจเร เทฺว.) สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม เทฺว ฯเปฯ อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต[๒] เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๗๕] นรูปาวจรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

รูปาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นรูปาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๓]รูปาวจรํ อพฺยากตญฺจ นรูปาวจรํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา[๑] ปญฺจ ฯเปฯ ปุเรชาเต อาเสวเน เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ. ยถา กามาวจรทุกอพฺยากตสทิสำ[๒] เอตฺตกาเยว ปญฺหา เหฏฺฐุปริกำ ปริวตฺตนฺติ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

รูปาวจรทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๙๕. อรูปาวจรทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๗๗] อรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๘] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ [๓]นอาเสวเน เอกำ ฯเปฯ[๓] นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒ สฺยา. กามาวจรนกามาวจรทุกอพฺยากตสทิสำ.

๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๙] อรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑]นอรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม นอรูปาวจรสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๘๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ ฯเปฯ สหชาเต เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม เทฺว ฯเปฯ อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา ตีณิ ฯเปฯ[๒] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

[๘๑] นอรูปาวจรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ สงฺขิตฺตํ.)

อรูปาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอรูปาวจรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรูปาวจรํ อพฺยากตญฺจ นอรูปาวจรํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๒] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นปุเรชาเต จตฺตาริ, [๑]นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน ปญฺจ,[๑] นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกำ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๘๓] อรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม อรูปาวจรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอรูปาวจโร อพฺยากโต ธมฺโม นอรูปาวจรสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๘๔] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ, (อรูปาวจรมูเล เทฺว, นอรูปาวจเร เอกำ.) อธิปติยา จตฺตาริ, (อรูปาวจรมูเล ตีณิ, นอรูเป[๒] เอกำ.) อนนฺตเร จตฺตาริ ฯเปฯ สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต เทฺว, ปจฺฉาชาเต เทฺว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เทฺว ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา สตฺต, นตฺถิยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต[๓] สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)[๓]

อรูปาวจรทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

๑-๑,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ๒ สฺยา. นอรูปาวจเร.

๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๘๕] ปริยาปนฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปริยาปนฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปริยาปนฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกกุสลสทิสํ.[๑] สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๘๗] ปริยาปนฺนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๘๘] ปริยาปนฺนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปริยาปนฺนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปริยาปนฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

[๓]ปริยาปนฺนํ อพฺยากตญฺจ อปริยาปนฺนํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

---

[๑] สฺยา. โลกิยโลกุตฺตรทุก...เอวมุปริปิ.

[๒,๓-๓] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๘๙] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ. โลกิยทุกอพฺยากตสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

ปริยาปนฺนทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙๗. นิยฺยานิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙๐] นิยฺยานิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นิยฺยานิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนิยฺยานิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว [๑]ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.[๑] โลกิยทุกสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๙๒] อนิยฺยานิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๙๓] อนิยฺยานิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

นิยฺยานิกทุกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙๘. นิยตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙๔] นิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๕] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.[๑] โลกิยทุกกุสลสทิสํ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๙๖] นิยตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นิยโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อนิยตัง อกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อนิยโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๙๗] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, (สพฺพตฺถ เทฺว) อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง.)

นเหตุยา เอกัง, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เอกัง ฯเปฯ นกมฺเม เทฺว ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาราทิ วิตฺถาเรตพฺพัง.)

[๙๘] นิยโต อกุสโล ธมฺโม นิยตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต อกุสโล ธมฺโม อนิยตสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๙๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา เทฺว, (นิยเต สหชาตาธิปติ. ทุติเย อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ.) อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ นิสฺสเย[๑] เทฺว,[๑] อุปนิสฺสเย จตฺตาริ,[๒] อาเสวเน เทฺว, กมฺเม เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง.)

[๑๐๐] อนิยตัง อพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อนิยโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ[๓] อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)[๓]

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

นิยตทุกกุสลตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

[๑-๑,๓-๓] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. ตีณิ.

๙๙. สอุตฺตรทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๐๑] สอุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๐๓] สอุตฺตรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สอุตฺตรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุตฺตรํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุตฺตโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (๓)

[๒]สอุตฺตรํ อพฺยากตญฺจ อนุตฺตรํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑๐๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ. สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา โลกิยทุกอพฺยากตสทิสำ.)

สอุตฺตรทุกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐๐. สรณทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๐๕] อรณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๐๖] สรณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๐๗] อรณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๐๘] อรโณ อพฺยากโต ธมฺโม อรณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวาโร เอวํ วิตฺถาเรตพฺโพ.)

สรณทุกกุสลตฺติกํ นิฏฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๒. เวทนาตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] สรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ กมฺเม เทฺว, วิปาเก[๑] เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓] สรณํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

สรณัง ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ สรโณ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๔] เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๕] สรณัง อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ สรโณ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณัง อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

[๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

สรณทุกเวทนาตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

๑๐๐. สรณทุกํ ๓. วิปากตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗] อรณํ วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๘] สรณํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

อรณํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สรณทุกวิปากตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกं ๔. อุปาทินฺนตฺติกं

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกं

[๑๑] อรณํ อุปาทินฺนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๑๒] สรณํ อนุปาทินฺนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ อนุปาทินฺนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณํ[๑] อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อรณํ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑๓] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๔] อรณํ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

สรณทุกอุปาทินฺนตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐๐. สรณทุกำ ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๕] สรณำ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สรโณ สงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๖] อรณำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๗] อรณำ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

สรณทุกสงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐๐. สรณทุกำ ๖. วิตกฺกตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๘] สรณำ สวิตกฺกสวิจำรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สรโณ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณำ สวิตกฺกสวิจำรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๐] อรณำ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๑] อรณำ อวิตกฺกอวิจำรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อรโณ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ. (สพฺพตฺถ เอกำ) [๑]ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

สรณทุกวิตกฺกตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๗. ปีติตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๒] สรณํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๔] สรณํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๖] สรณํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกปีติตฺติกं นิฏฺฐิตं.

---

๑๐๐. สรณทุกं ๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกं

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกं

[๒๘] สรณํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๒๙] สรณํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกं, อารมฺมเณ เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๓๐] อรณํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกं, (สพฺพตฺถ เอกं) ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

สรณทุกทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกं นิฏฺฐิตं.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๑] สรณํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๒] สรณํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๓] อรณํ[๑] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ,[๒] อารมฺมเณ เอกํ, อวิคเต เอกํ.[๓] (สงฺขิตฺตํ.)

(สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สรณทุกทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ., เท. สรณํ. [๒] ฉ., เท. ตีณิ. [๓] ฉ.,เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ.

๑๐๐. สรณทุกัง ๑๐. อาจยคามิตฺติกัง

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกัง

[๓๔] สรณัง อาจยคามึ ธมฺมัง ปฏิจฺจ สรโณ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณัง อาจยคามึ ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

[๓๕] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๖] อรณัง อปจยคามึ ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

[๓๗] อรณัง เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

สรณทุกอาจยคามิตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๑. เสกฺขตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๘] อรณํ เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๙] อรณํ อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๐] สรณํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณํ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ อรณํ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกเสกฺขตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑๐๐. สรณทุกัง ๑๒. ปริตฺตตฺติกัง

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกัง

[๔๒] สรณัง ปริตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ สรโณ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณัง ปริตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณัง ปริตฺตญฺจ อรณัง ปริตฺตญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๔๓] อรณัง มหคฺคตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

[๔๔] อรณัง อปฺปมาณัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)
(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)
สรณทุกปริตฺตตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๕] สรณํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อรณํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)
(สหชาตวาเรปิ[๒] ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)[๒]

[๔๖] สรณํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๓]อรณํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒-๒ ฉ., เท สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา. เอวมุปริปิ.

๓-๓ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๔๗] อรณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สรณทุกปริตฺตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกं ๑๔. หีนตฺติกं

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกं

[๔๘] สรณํ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๙] อรณํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๕๐] อรณํ ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

สรณทุกหีนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๑] สรณํ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๕๒] อรณํ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๕๓] สรณํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อรณํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณํ อนิยตญฺจ อรณํ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๕๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกมิจฺฉตฺตตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑๐๐. สรณทุกัง ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกัง

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกัง

[๕๕] อรณัง มคฺคารมฺมณัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

[๕๖] อรณัง มคฺคเหตุกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

[๕๗] อรณัง มคฺคาธิปตึ ธมฺมัง ปฏิจฺจ อรโณ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา เอกัง, อารมฺมเณ เอกัง ฯเปฯ อวิคเต เอกัง. (สงฺขิตฺตัง.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกัง.)

สรณทุกมคฺคารมฺมณตฺติกัง นิฏฺฐิตัง.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๘] สรโณ อุปฺปนฺโน ธมฺโม สรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สรโณ อุปฺปนฺโน ธมฺโม อรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สรโณ อุปฺปนฺโน ธมฺโม สรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส จ อรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อรโณ อุปฺปนฺโน ธมฺโม อรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อรโณ อุปฺปนฺโน ธมฺโม อรณสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๙] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวาโร เอวํ วิตฺถาเรตพฺโพ.)

สรณทุกอุปฺปนฺนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๘. อตีตตฺติกํ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๐] สรโณ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม สรณสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อรโณ ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม อรณสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สรณทุกอตีตตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๑] สรณํ อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว [๑]ฯเปฯ วิปากเก เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๒] สรณํ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อนาคตา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

อรณํ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว [๑]ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๓] สรณํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกอตีตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๔] สรณํ อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]สรณํ อชฺฌตฺตญฺจ อรณํ อชฺฌตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๖๕] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๖] สรณํ พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒]สรณํ พหิทฺธา จ อรณํ พหิทฺธา จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.[๓] (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๓ สฺยา. เทฺว

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกอชฺฌตฺตติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกํ ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๗] สรณํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๘] สรณํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อรณํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สรณทุกอชฺฌตฺตารมฺมณติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐๐. สรณทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกं

[๖๙] อรณํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกं, อธิปติยา เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกं.)

[๗๐] สรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๗๑] [๑]อรโณ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อรณสฺส อนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกं. (อญฺญมญฺเญ เอกं, นิสฺสเย เอกं, อตฺถิยา เอกं, อวิคเต เอกं. สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๗๒] สรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สรณสฺส อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อรณสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๓] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

สรณทุกสนิทสฺสนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

ปิฏฺฐิทุกติกํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมานุโลเม ทุกติกปฏฺฐานํ สมตฺตํ.

อภิธมฺมปิฎเก

ธมฺมานุโลเม

ติกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. เหตุปทํ ๑-๖. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑] กุสลํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒] กุสลํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นอธิปติปจฺจโย

[๔] กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕] นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ปจฺจยวาเรปิ นิสฺสยวาเรปิ สํสฏฺฐวาเรปิ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ ตีณิ.)

---

๑. เหตุปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๖] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๗] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๘] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๙] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๐] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

(อญฺญมญฺญนิสฺสยปจฺจยา สหชาตปจฺจยสทิสา.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อุปนิสฺสยาทิปจฺจยา

[๑๑] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อินฺทฺริเย เทฺว, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๓] กุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

๒. นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๕] กุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ จ อพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ จ อพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นเหตุญฺจ อพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นเหตุญฺจ อพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๖] กุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, [๑] อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๘] อพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นเหตุญฺจ อพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นเหตุญฺจ อพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร ปจฺฉาชาเต ตีณีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๑๙] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๒. นเหตุปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๐] กุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส

นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๑] กุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]กุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส จ อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] จตฺตาริ.

อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๒๒] กุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๒๓] กุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปากเ เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๖. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๕] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ วิปาเก เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๗] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๒๘] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, วิปาเก เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ฉ, วิคเต ฉ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๐] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๒] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย อทุกฺขม-สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๓] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนนฺตรอุปนิสฺสยปจฺจยา

[๓๔] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ

[๓๕] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม อฏฺฐ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เวทนาตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๓. วิปากตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๗] วิปากํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อาเสวเน เทฺว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปณฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๙] วิปาโก เหตุ ธมฺโม วิปากสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔๐] วิปาโก เหตุ ธมฺโม วิปากสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก เหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม วิปากสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน

ปจฺจโย. (๓)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๔๑] วิปาโก เหตุ ธมฺโม วิปากสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก เหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย ตีณิ. (๓)

วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน เทฺว, วิปาเก เอกं ฯเปฯ[๑] อินฺทฺริเย มคฺเค สมฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุปทำ ปจฺจยจตุกฺกำ

[๔๓] วิปากำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปาโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปาโก นเหตุ จ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

วิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากำ นเหตุญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๔] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต เตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน

เทฺว, กมฺเม เตรส, วิปาเก นว, อาหาเร เตรส ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๔๕] วิปากํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นว.

วิปากํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๖] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา เตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร[๑] นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เทฺว, นมคฺเค นว ฯเป[๑]ฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๒] โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๗] วิปาโก นเหตุ ธมฺโม วิปากสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก นเหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก นเหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

[๔๘] วิปาโก นเหตุ ธมฺโม วิปากสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม วิปากสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๔๙] วิปาโก นเหตุ ธมฺโม วิปากสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

(สงฺขิตฺตำ.)

[๕๐] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม นว, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา โสฬส, นอารมฺมเณ โสฬส. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

วิปากตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๑] อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ วิปาเก เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ ฯเปฯ นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปณฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๓] อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. น ทิสฺสนฺติ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๕๔] อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๕๕] อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนนฺตรอุปนิสฺสยปจฺจยา

[๕๖] อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส[๑] เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๒)

[๕๗] อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ,

---

[๑] สฺยา. อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส.

นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน เทฺว, วิปาเก เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๙] อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ จ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺน-อนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ จ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๖๐] อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม นว, วิปาเก นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ ๑. นเหตุปจฺจโย

[๖๒] อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อุปาทินฺนุปาทานิยำ นเหตุญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๖๓] นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

อุปาทินฺนตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๖๔] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๖๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

๗. ปณฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๖๖] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๖๗] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส[๑] เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

---

[๑] สฺยา. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๖๘] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑]อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

[๖๙] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ ฯเปฯ

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๗๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, อาเสวเน ตีณิ, วิปาเก เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา อฏฺฐ, นอารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวาโรปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺโพ.)

นเหตุปทํ ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๑] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ จ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุญฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุญฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๗๒] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก ปญฺจ, อาหาเร นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๗๔] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ, [๑]นปุเรชาเต สตฺต ฯเปฯ นกมฺเม ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๑] โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

อารมฺมณอธิปติปจฺจยา

[๗๕] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

[๗๖] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๗] อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปากเ จตฺตาริ, อาหาเร นว[๑] ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. สตฺต.

นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สงฺกิลิฏฺฐตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๘] สวิตกฺกสวิจารํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกอวิจารๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

([๑]สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา.[๑])

[๑-๑] ฉ.,เท. ยถา สหชาตวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.

๗. ปณฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๘๐] สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๘๑] สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๘๒] สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๘๓] สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อวิตกฺกอวิจาโร เหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ

สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ปญฺจ, วิปาเก ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร
ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๘๕] สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกำ.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ฉ.) สวิตกฺกสวิจารำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.)

[๘๖] อวิตกฺกวิจารมตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกำ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) อวิตกฺกวิจารมตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.)

[๘๗] อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.) อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.) อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ฉ.) อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.)

[๘๘] สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.) สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.) สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารๆ นเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ

สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ฉ.) สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.)

[๘๙] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.)

[๙๐] สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.) สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

[๙๑] สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.) สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๙๒] สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจาร[๑] นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา.[๑] ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. จตฺตาริ.

อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ปญฺจ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. จตฺตาริ.

สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.

สวิตกฺกสวิจารํ นเหตุญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุญฺจ อวิตกฺก-อวิจารํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๓] เหตุยา สตฺตตฺตึส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร เอกวีส, สหชาเต สตฺตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย สตฺตตฺตึส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กมฺเม สตฺตตฺตึส, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สตฺตตฺตึส, สมฺปยุตฺเต เอกวีส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตตฺตึส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เตตฺตึส, นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จุทฺทส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

นเหตุปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ อารมฺมณปจฺจโย

[๙๔] สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺก-สวิจารสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] จตฺตาริ.

[๙๕] อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๒]อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] จตฺตาริ.

[๙๖] อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ปญฺจ.

[๙๗] อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๒]อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] จตฺตาริ.

[๙๘] สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑]สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] จตฺตาริ.

อธิปติปจฺจโย

[๙๙] สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ อวิตกฺกอวิจาโร นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต นเหตุ จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๐๐] สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๑] อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร ปญฺจวีส, สมนนฺตเร ปญฺจวีส, สหชาเต ตีส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย ตีส, อุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน เอกวีส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกวีส, อาหาเร เอกาทส ฯเปฯ อวิคเต ตีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจตฺตีส, นอารมฺมเณ ปญฺจตฺตีส, นอธิปติยา ปญฺจตฺตีส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

วิตกฺกตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗. ปีติตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๐๒] ปีติสหคตํ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตํ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

ปีติสหคตำ เหตุญฺจ สุขสหคตำ เหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๐๓] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติยา ทส, นปุเรชาเต ทส, นปจฺฉาชาเต ทส, นอาเสวเน ทส, นวิปาเก ทส, นวิปฺปยุตฺเต ทส. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๐๔] ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกำ.

ปีติสหคโต เหตุ จ สุขสหคโต เหตุ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๐๕] ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส เหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส เหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] จตฺตาริ.

อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๒]อุเปกฺขาสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส เหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] จตฺตาริ.

ปีติสหคโต เหตุ จ สุขสหคโต เหตุ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑๐๖] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ โสพส, อธิปติยา โสพส, อนนฺตเร โสพส, สมนนฺตเร โสพส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺเญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสพส ฯเปฯ วิปาเก ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา โสพส, นอารมฺมเณ โสพส. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ โสพส.(สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๐๗] ปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สุขสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ

ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อุเปกฺขาสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต นเหตุธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปีติสหคตํ นเหตุญฺจ สุขสหคตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตํ นเหตุญฺจ สุขสหคตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตํ นเหตุญฺจ สุขสหคตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑๐๘] ปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.[๑]

ปีติสหคตํ นเหตุญฺจ สุขสหคตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑๐๙] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ ทส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ทส, นอธิปติยา ทส.

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

นเหตุปทํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๑๐] ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขา-

สหคโต นเหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส จ สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

[๑๑๑] ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

[๑๑๒] ปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

สุขสหคโต นเหตุ ธมฺโม สุขสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

อุเปกฺขาสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ.

ปีติสหคโต นเหตุ จ สุขสหคโต นเหตุ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๓] อารมฺมเณ โสพฺส, อธิปติยา โสพฺส,[๑] อนนฺตเร โสพฺส,[๑] สมนนฺตเร โสพฺส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺเญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสพฺส, อาเสวเน ทส,[๒] กมฺเม โสพฺส,[๒] อาหาเร ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา โสพฺส, นอารมฺมเณ โสพฺส, นอธิปติยา โสพฺส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา โสพฺส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ โสพฺส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ปีติตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๑๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สี. อิทํ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ. [๒-๒] สฺยา. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๕] เหตุยา ตีณิ, (สพฺพตฺถ ตีณิ) วิปาเก เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๑๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, อาเสวเน ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อินฺทฺริเย เอกํ, มคฺเค เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา อฏฺฐ, นอารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๑๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒] (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

๑, ๒ สฺยา. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. ฉ., เท. น ทิสฺสติ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๒๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๑] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๒๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ[๑] ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

ภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๓] อารมฺมเณ อฏฺจ, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา อฏฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกเหตุทุกํ[๒] นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ. เหตุ. [๒] สฺยา. ทสฺสนตฺติกเหตุทุกํ.

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๒๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑๒๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เหตุ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ฉ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา อฏฺฐ, นอารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๒๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๒๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๙] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๓๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพ-เหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๑] อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๓๒] อาจยคามึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี[๑] เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปจยคามึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี[๒] เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี[๓] เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ. (สพฺพตฺถ ตีณิ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นอาเสวเน เทฺว, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑,๒,๓] ฉ., เท. อาจยคามิ, อปจยคามิ, เนวาจยคามินาปจยคามิ. เอวมุปริปิ.

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๓๔] อาจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี เหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามิ-นาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๓๕] อาจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. (๑)

อปจยคามี เหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตาธิปติ. อปจยคามี เหตุ ธมฺโม

อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อปจยคามี[๑] เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ.[๑] ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑๓๖] อาจยคามี เหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี เหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี เหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ฉ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, อาเสวเน ตีณิ, วิปาเก เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา อฏฺฐ, นอารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

นเหตุปทำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๓๘] อาจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี นเหตุ จ เนวาจย-คามินาปจยคามี นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อปจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อปจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี นเหตุ จ เนวาจย-คามินาปจยคามี นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามิ-นาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อาจยคามึ นเหตุญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปจยคามึ นเหตุญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๓๙] อาจยคามึ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อปจยคามึ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] วิปาเก เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๔๐] เนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อาจยคามึ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔๑] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๔๒] อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๑] (๓)

[๑๔๓] อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโจ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๒]อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส นเหตุสฺส จ เนวาจย-คามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] จตฺตาริ.

[๑๔๔] เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามิ-นาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวาจยคามินาปจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) ฯเปฯ

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อาจยคามิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔๕] อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อาจยคามิตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๔๖] เสกฺขํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เสกฺโข เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อเสกฺขํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๔๘] เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๔๙] เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑๕๐] เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๕๑] เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เสกฺโข เหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขา-นาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (เทฺว)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวเสกฺขานาเสกฺโข เหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวเสกฺขานาเสกฺโข[๑] เหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑๔๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร อฏฺฐ, สมนนฺตเร อฏฺฐ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา อฏฺฐ, นอารมฺมเณ อฏฺฐ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๔๓] เสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข นเหตุ จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เสกฺขํ นเหตุญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อเสกฺขํ นเหตุญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๕๔] เสกฺขํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อเสกฺขํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ[๑] อาเสวเน เทฺว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๕๕] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

๗. ปณฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๕๖] เสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๕๗] อารมฺมเณ ปณฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺจ, สมนนฺตเร อฏฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺจ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส. (สงฺขิตฺตำ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ปณฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปณฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เสกฺขตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๒. ปริฏฺตตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๕๘] ปริตฺตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นอธิปติยา ตีณิ [๑]ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๕๙] ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๖๐] ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺโต[๑] เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ.

มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต[๒] เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] ตีณิ.

อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาโณ[๓] เหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๓] ตีณิ.

ปริตฺโต เหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒-๒,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๖๒] ปริตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มหคฺคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ จ มหคฺคโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปมาณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ จ อปฺปมาโณ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปริตฺตํ นเหตุญฺจ มหคฺคตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปริตฺตํ นเหตุญฺจ อปฺปมาณํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๓] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว ฯเปฯ วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๖๔] ปริตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว[๑] ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๖๕] ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] ฉ., เท. ทส.

มหคฺคโต นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

อปฺปมาโณ นเหตุ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาโณ นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาโณ[๑] นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ.

ปริตฺโต นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๖] อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ปริตฺตตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๖๗] ปริตฺตารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๖๘] ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาณารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาณารมฺมโณ[๑] เหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นเหตุปทำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๗๐] ปริตฺตารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๗๑] ปริตฺตารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ [๑]ฯเปฯ นฺมาเน เอกำ ฯเปฯ[๑] นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณอธิปติปจฺจยา

[๑๗๒] ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

มหคฺคตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อปฺปมาณารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อปฺปมาณารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ.

ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗๓] อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ปริตฺตารมฺมณตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑๔. หีนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๗๔] หีนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

มชฺฌิมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

ปณีตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปณีโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๗๖] หีโน เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปณีโต เหตุ ธมฺโม ปณีตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

หีโน เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. หีโน เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปณีโต เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๗๗] หีโน เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปณีโต เหตุ ธมฺโม ปณีตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] ปณีโต เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] เทฺว.

หีโน เหตุ ธมฺโม หีนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม มชฺฌิมสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ปณีโต เหตุ ธมฺโม ปณีตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๗๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร[๑] ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย อฏฺ[๑] ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว,[๒] นอารมฺมเณ นว.[๓] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ เหตุปจฺจโย

[๑๗๙] หีนํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

(ยถา สงฺกิลิฏฺ๎ฐตฺติกเหตุทุกํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

หีนตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺ๎ฐิตํ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. น ทิสฺสนฺติ.

๒, ๓ ฉ., เท. อฏฺ๎ฐ.

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๘๐] มิจฺฉตฺตนิยตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนิยตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ [๑]ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต ตีณิ,[๒] นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เอกํ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๘๒] มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. เทฺว.

อนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต เหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] เทฺว.

อนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๘๓] มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต เหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อนิยโต เหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ.

[๑๘๔] มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต เหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต เหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต เหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุยา สตฺต นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๘๖] มิจฺฉตฺตนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑] ตีณิ.

สมฺมตฺตนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ จ อนิยโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตํ นเหตุญฺจ อนิยตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "มิจฺฉตฺตนิยตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

สมฺมตฺตนิยตํ นเหตุญฺจ อนิยตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๘๘] อนิยตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณอธิปติอนนฺตรปจฺจยา

[๑๘๙] มิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต นเหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต นเหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๙๐] มิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส จ อนิยตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ. (๓)

อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต นเหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต นเหตุ ธมฺโม อนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต นเหตุ ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยโต นเหตุ ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)
(สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑๙๑] อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เตรส, นอารมฺมเณ เตรส, นอธิปติยา เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกเหตุทุกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๙๒] มคฺคารมฺมณํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคาธิปตึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

---

[๑] สฺยา. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกเหตุทุกํ.

มคฺคารมฺมณํ เหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ เหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคเหตุกํ เหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ เหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙๓] เหตุยา สตฺตรส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส ฯเปฯ นอาเสวเน นว, นวิปาเก สตฺตรส, นวิปฺปยุตฺเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๙๔] มคฺคารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคาธิปติ เหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมโณ เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส

เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส เหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ตีณิ.

มคฺคาธิปติ เหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑๙๕] มคฺคารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคาธิปติ เหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมโณ เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

มคฺคาธิปติ เหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคารมฺมโณ เหตุ จ มคฺคาธิปติ เหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙๖] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๙๗] มคฺคารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (๓)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

มคฺคเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

มคฺคาธิปตึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคาธิปตึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคาธิปตึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคาธิปตึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มคฺคาธิปตึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑] (๕)

มคฺคารมฺมณํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒] (๓)

๑, ๒ ฉ., เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

มคฺคเหตุกํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคเหตุกํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคเหตุกํ นเหตุญฺจ มคฺคาธิปตึ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙๘] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺตรส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๙๙] มคฺคารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน นว, นกมฺเม[๒] สตฺตรส,[๒] นวิปากเก สตฺตรส, นมคฺเค[๓] เอกํ,[๓] นวิปฺปยุตฺเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

๑,๒-๒,๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นเหตุปทำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๐๐] มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๒๐๑] มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ปญฺจ. (๕)

มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

อนนฺตรอุปนิสฺสยปจฺจยา

[๒๐๒] มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.[๑] (๓)

มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคาธิปติ นเหตุ

๑-๑ ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ ฯเปฯ

[๒๐๓] มคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก นเหตุ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคาธิปติ นเหตุ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมโณ นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก นเหตุ จ มคฺคาธิปติ นเหตุ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐๔] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. สตฺตรส.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

มคฺคารมฺมณตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ เหตฺวาทิปจฺจยา

[๒๐๕] อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ เหตูนำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อนุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย อนุปฺปนฺนา เหตู เจโตปริยญาณสฺส อนาคตำสญาณสฺส[๑] อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปฺปาที[๒] เหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปฺปาที เหตู เจโตปริยญาณสฺส อนาคตำสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] เทฺว. (๒)

อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒๐๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๐๗] อุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปฺปาที นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๒๐๘] อุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปฺปาที นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อนุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปฺปาที นเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๐๙] อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกำ, อญฺญมญฺเญ เอกำ, นิสฺสเย เอกำ, อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

อุปฺปนฺนตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๘. อตีตตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๑๐] ปจฺจุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีโต เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อนาคโต เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] เทฺว. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑๑] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย เทฺว ฯเปฯ วิปาเก เอกํ, อินฺทฺริเย เอกํ, มคฺเค เอกํ, สมฺปยุตฺเต เอกํ, อตฺถิยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปทํ อารมฺมณปจฺจโย

[๒๑๒] อตีโต นเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคโต นเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจุปฺปนฺโน นเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๑๓] อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, [๑]อนนฺตเร เอกำ ฯเปฯ[๑] สหชาเต เอกำ, อญฺญมญฺเญ เอกำ, นิสฺสเย เอกำ, อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อาเสวเน เอกำ, กมฺเม เทฺว, วิปาเก เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

อตีตตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๑๔] อตีตารมฺมณำ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณำ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒๑๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ ,นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๑๖] อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนาคตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ,

นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๑๘] อตีตารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปากเ ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

[๑] ฉ., เท. เทฺว.

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๒๐] อตีตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนาคตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๑] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อตีตารมฺมณตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๒๒] อชฺฌตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต เทฺว, นอาเสวเน เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๒๔] อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม พหิทฺธา เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.

อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม พหิทฺธา เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม พหิทฺธา เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๒๒๕] อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม พหิทฺธา เหตุสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม พหิทฺธา เหตุสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา เทฺว, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๒๗] อชฺฌตฺตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒๘] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๒๙] อชฺฌตฺโต นเหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺโต นเหตุ ธมฺโม พหิทฺธา นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธา นเหตุ ธมฺโม พหิทฺธา นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา นเหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓๐] อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อชฺฌตฺตตฺติกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๓๑] อชฺฌตฺตารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓๒] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต เทฺว, นอาเสวเน เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.) [๑]

---

[๑] ฉ., เท. เอตฺถนฺตเร "วิตฺถาเรตพฺพนฺติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๓๓] อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๓๔] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

นเหตุปทำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๒๓๕] อชฺฌตฺตารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๓๖] อชฺฌตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๓๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๓๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุปทํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๓๙] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ

นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (๗)

[๒๔๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ[๑] นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ.

ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (๗)

[๒๔๑] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (๗)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔๒] เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส [๑]ฯเปฯ โนวิคเต เอกวีส.[๑]

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๔๓] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒]อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา ตีณิ.[๒] (สงฺขิตฺตํ.)

[๓]นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ.[๓] (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒-๒ สฺยา. อธิปติปจฺจยา นเหตุยา นว. ๓-๓ สฺยา. นเหตุปจฺจยา อธิปติยา นว.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกเหตุทุกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๒. สเหตุกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๔๔] กุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔๕] เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ.

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

[๑] สฺยา. สนิทสฺสนตฺติกเหตุทุกํ

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๔๖] กุสโล สเหตุโก ธมฺโม กุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล สเหตุโก ธมฺโม กุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล สเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล สเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (๓)

กุสโล สเหตุโก ธมฺโม กุสลสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ สตฺต.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. นว.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อเหตุกปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๔๘] อกุสลํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อเหตุกญฺจ อพฺยากตํ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อเหตุกญฺจ อพฺยากตํ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๐] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๕๑] อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๒)

อกุสโล อเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย จตฺตาริ, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๕๓] กุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต[๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๕๕] กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สฺยา. นปุเรชาเต.

อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๕๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เหตุวิปฺปยุตฺตปทำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๕๗] อกุสลำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตำ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๕๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกำ, อธิปติยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๒๕๙] อพฺยากตำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตํ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๐] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณอนนฺตรปจฺจยา

[๒๖๑] อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุ-วิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)
(สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๒] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย จตฺตาริ, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๔. เหตุสเหตุกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖๓] กุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๖๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณอธิปติปจฺจยา

[๒๖๕] กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

กุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑]อกุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๑]อพฺยากโต เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๖๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สเหตุกนเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖๗] กุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๒๖๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ นปุเรชาเต[๑] ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๖๙] กุสโล สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส สเหตุกสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส สเหตุกสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส สเหตุกสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗๐] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ ฯเปฯ สหชาเต ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. นวิปฺปยุตฺเต.

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเหตุสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๗๑] กุสลํ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) อธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๗๓] กุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุสมฺปยุตฺตนเหตุปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๗๕] กุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗๖] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๗๗] กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม กุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อกุสลสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อพฺยากตสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส เจว น จ เหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗๘] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ ฯเปฯ สหชาเต ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเหตุสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖. นเหตุสเหตุกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๗๙] กุสลํ นเหตุ์ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นเหตุ์ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ นเหตุ์ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๘๑] กุสโล นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม กุสลสฺส นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อกุสลสฺส นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘๒] อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต[๑] ฯเปฯ สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน[๒] ตีณิ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต ตีณิ ฯเปฯ[๒] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมณปจฺจยา นเหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นเหตุอเหตุกปทํ เหตุปจฺจโย

[๒๘๓] อพฺยากตํ นเหตุ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ ฯเปฯ โนวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๘๔] อพฺยากโต นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส นเหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. ปญฺจ. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกนเหตุสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗. สปฺปจฺจยทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] กุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สปฺปจฺจโย จ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ สปฺปจฺจยญฺจ อพฺยากตํ สปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สปฺปจฺจยญฺจ อพฺยากตํ สปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒] กุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๔] อกุสลํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๖] กุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม กุสลสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อกุสลสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๗] กุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม กุสลสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สปฺปจฺจโย ธมฺโม อกุสลสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สปฺปจฺจโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต ฯเปฯ สหชาเต นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสปฺปจฺจยทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘. สงฺขตทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙] กุสลํ สงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สงฺขโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สปฺปจฺจยทุกสทิสํ.)

กุสลตฺติกสงฺขตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙. สนิทสฺสนทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๐] กุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อนิทสฺสนญฺจ อพฺยากตํ อนิทสฺสนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อนิทสฺสนญฺจ อพฺยากตํ อนิทสฺสนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๑] กุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๓] อกุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๔] กุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม กุสลสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อกุสลสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๕] กุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม กุสลสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนิทสฺสโน ธมฺโม อกุสลสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนิทสฺสโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสนิทสฺสนทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๗] อพฺยากตํ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๘] กุสลํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. เตรส.

อกุสลํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตํ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตํ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๙] กุสลํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๒๑] อกุสลํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุปจฺจโย

[๒๓] กุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม กุสลสฺส อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อกุสลสฺส อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๔] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสปฺปฏิฆทุกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๑. รูปีทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๕] อพฺยากตํ รูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๖] กุสลํ อรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา ตีณิ. ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๘] กุสโล อรูปี ธมฺโม กุสลสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล อรูปี ธมฺโม อกุสลสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อรูปี ธมฺโม อพฺยากตสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล อรูปี ธมฺโม กุสลสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อรูปี ธมฺโม อกุสลสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อรูปี ธมฺโม อพฺยากตสฺส อรูปิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกรูปีทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๒. โลกิยทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๐] กุสลํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โลกิโย จ อพฺยากโต โลกิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ โลกิยญฺจ อพฺยากตํ โลกิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ โลกิยญฺจ อพฺยากตํ โลกิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๓๒] อกุสลํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. นว.

อพฺยากตํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๔] กุสโล โลกิโย ธมฺโม กุสลสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล โลกิโย ธมฺโม อกุสลสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๕] กุสโล โลกิโย ธมฺโม กุสลสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล โลกิโย ธมฺโม อกุสลสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

โลกุตฺตรปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๗] กุสลํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๘] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๙] กุสโล โลกุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

กุสโล โลกุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

กุสโล โลกุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส โลกุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกโลกิยทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๑] กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย จ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ อพฺยากตํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ อพฺยากตํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๔๒] กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๔๔] อกุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อพฺยากตํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๔๕] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุปจฺจโย

[๔๖] กุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม กุสลสฺส เกนจิ วิญฺเญยฺยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อกุสลสฺส เกนจิ วิญฺเญยฺยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อพฺยากโต เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส เกนจิ วิญฺเญยฺยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๔๘] กุสลำ เกนจิ[๑] นวิญฺเญยฺยำ[๒] ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล เกนจิ[๓] นวิญฺเญยฺโย[๔] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เกนจิวิญฺเญยฺยสทิสำ.)[๕]

กุสลตฺติกเกนจิวิญฺเญยฺยทุกำ นิฏฺฐิตำ.

กุสลตฺติกจูฬนฺตรทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๑๔. อาสวทุกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑] อกุสลำ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒] กุสลำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต

---

[๑] ฉ., เท. นเกนจิ. [๒] ฉ., เท. วิญฺเญยฺยำ. [๓] ฉ.,เท. นเกนจิ.
[๔] ฉ., เท. วิญฺเญยฺโย. [๕] สฺยา. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกสทิสำ.

โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โนอาสโว จ อพฺยากโต โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ โนอาสวญฺจ อพฺยากตํ โนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ โนอาสวญฺจ อพฺยากตํ โนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๓] กุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว [๑]ฯเปฯ โนวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕] กุสโล โนอาสโว ธมฺโม กุสลสฺส โนอาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล โนอาสโว ธมฺโม อกุสลสฺส โนอาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โนอาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส โนอาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล โนอาสโว ธมฺโม กุสลสฺส โนอาสวสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกอาสวทุกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ. ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๕. สาสวทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗] กุสลํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ สาสวญฺจ อพฺยากตํ สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สาสวญฺจ อพฺยากตํ สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๙] กุสโล สาสโว ธมฺโม กุสลสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สาสโว ธมฺโม อกุสลสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อนาสวปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๐] กุสลํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๒] กุสโล อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

กุสโล อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

กุสโล อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสาสวทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๔] อกุสลํ อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๕] กุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อาสวิปฺปยุตฺโต จ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อาสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตํ อาสวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อาสวิปฺปยุตฺตญฺจ อพฺยากตํ อาสวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๗] กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๘] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต เตรส.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ., เท. ทส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๗. อาสวสาสวทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๙] อกุสลํ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๐] กุสลํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวญฺจ อพฺยากตํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวญฺจ อพฺยากตํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๒] กุสโล สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม กุสลสฺส สาสวสฺส เจว โน จ อาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อกุสลสฺส สาสวสฺส เจว โน จ อาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส สาสวสฺส เจว โน จ อาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอาสวสาสวทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๔] อกุสลํ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๕] อกุสลํ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๖] กุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสว-วิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวญฺจ อพฺยากตํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวญฺจ อพฺยากตํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๘] กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส สาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เตรส.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๐] กุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

[๑] ฉ., เท. ทส.

เหตุอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๒] กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม กุสลสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อพฺยากตสฺส อาสววิปฺปยุตฺตสฺส อนาสวสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ นิฏฺฐิตํ.

กุสลตฺติกอาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๒๐-๕๔. สญฺโญชนาทิทุกํ

[๓๔] อกุสลํ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อกุสลํ คนฺถํ... โอฆํ... โยคํ... นีวรณํ....

กุสลํ โนปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (อาสวโคจฺฉกสทิสํ.) ทิฏฺฐึ ปฏิจฺจ ทิฏฺฐิ น อุปฺปชฺชติ.

กุสลตฺติเก ฉ โคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๕๕. สารมฺมณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] กุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] กุสโล สารมฺมโณ ธมฺโม กุสลสฺส สารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล สารมฺมโณ ธมฺโม อกุสลสฺส สารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สารมฺมโณ ธมฺโม อพฺยากตสฺส สารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล สารมฺมโณ ธมฺโม กุสลสฺส สารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุสหชาตาทิปจฺจยา

[๕] อพฺยากตํ อนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๖] อพฺยากโต อนารมฺมโณ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สพฺพตฺถ เอกํ. สงฺขิตฺตํ.)

กุสลตฺติกสารมฺมณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๕๖. จิตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗] กุสโล จิตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส จิตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต. [๑] (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๘] กุสลํ โนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "วิคเต สตฺตาติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ [สฺ. อวิคเต]

อกุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลำ โนจิตฺตญฺจ อพฺยากตำ โนจิตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ โนจิตฺตญฺจ อพฺยากตำ โนจิตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๐] กุสโล โนจิตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส โนจิตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

กุสลตฺติกจิตฺตทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๕๗. เจตสิกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๑] กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๓] กุสโล เจตสิโก ธมฺโม กุสลสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล เจตสิโก ธมฺโม อกุสลสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต เจตสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล เจตสิโก ธมฺโม กุสลสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล เจตสิโก ธมฺโม อกุสลสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต เจตสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส เจตสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๑๕] กุสลำ อเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อกุสลำ อเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ อเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลำ อเจตสิกญฺจ อพฺยากตำ อเจตสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อเจตสิกญฺจ อพฺยากตำ อเจตสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๑๖] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

นเหตุยา เอกำ, [๒]นอารมฺมเณ ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ.[๒]

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาโรปิ เอวำ วิตฺถาเรตพฺพา.)

กุสลตฺติกเจตสิกทุกำ นิฏฺฐิตำ.

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๘-๖๕. จิตฺตสมฺปยุตฺตาทิอฏฺฐทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

[๑๗] กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปญฺหาวาโรปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา.)

กุสลตฺติกจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖๖. อชฺฌตฺติกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๘] อพฺยากตํ อชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ., เท. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ.

เหตุยา เอกํ, สหชาเต เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๙] กุสโล อชฺฌตฺติโก ธมฺโม กุสลสฺส อชฺฌตฺติกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อกุสลสฺส อชฺฌตฺติกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อชฺฌตฺติกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อกุสโล อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อกุสลสฺส อชฺฌตฺติกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อชฺฌตฺติกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๐] อารมฺมเณ นว, ปุเรชาเต ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๒๑] กุสลํ พาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล พาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ [๑] ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ [๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๒๒] กุสโล พาหิโร ธมฺโม กุสลสฺส พาหิรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอชฺฌตฺติกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖๗. อุปาทาทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๓] อพฺยากโต อุปาทา ธมฺโม อพฺยากตสฺส อุปาทา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑]อาหาเร เอกํ, อินฺทฺริเย อตฺถิยา อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๔] กุสลํ โนอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ โนอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ โนอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑]กุสลํ โนอุปาทา จ อพฺยากตํ โนอุปาทา จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ โนอุปาทา จ อพฺยากตํ โนอุปาทา จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๒๕] เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๖] กุสโล โนอุปาทา ธมฺโม กุสลสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล โนอุปาทา ธมฺโม อกุสลสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โนอุปาทา ธมฺโม อพฺยากตสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๒๗] กุสโล โนอุปาทา ธมฺโม กุสลสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล โนอุปาทา ธมฺโม อกุสลสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โนอุปาทา ธมฺโม อพฺยากตสฺส โนอุปาทา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๘] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส ฯเปฯ อวิคเต เอกาทส. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอุปาทาทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖๘. อุปาทินฺนทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๙] อพฺยากตํ อุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปณฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๐] กุสลํ อนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ อนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ

อพฺยากตํ อนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลํ อนุปาทินฺนญฺจ อพฺยากตํ อนุปาทินฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อนุปาทินฺนญฺจ อพฺยากตํ อนุปาทินฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

[๓๑] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๒] กุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม อกุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๓] กุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนุปาทินฺโน ธมฺโม อกุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อพฺยากโต อนุปาทินฺโน ธมฺโม อกุสลสฺส อนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๓๔] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ ฯเปฯ สหชาเต นว, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต เอกาทส. (สงฺขิตฺตํ.)

กุสลตฺติกอุปาทินฺนทุกํ นิฏฺฐิตํ.

กุสลตฺติกมหนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖๙-๗๔. อุปาทานทุกํ

[๓๕] อกุสลํ อุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (อุปาทานโคจฺฉกํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอุปาทานโคจฺฉกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗๕. กิเลสทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑] อกุสลํ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. กุสลตฺติกอุปาทานโคจฺฉกทุกํ.

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒] กุสลำ โนกิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ โนกิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ โนกิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลำ โนกิเลสญฺจ อพฺยากตำ โนกิเลสญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ โนกิเลสญฺจ อพฺยากตำ โนกิเลสญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๔] กุสโล โนกิเลโส ธมฺโม กุสลสฺส โนกิเลสสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต โนกิเลโส ธมฺโม อพฺยากตสฺส โนกิเลสสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๕] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกกิเลสทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗๖. สงฺกิเลสิกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖] กุสลํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลํ สงฺกิเลสิกญฺจ อพฺยากตญฺจ สงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลญฺจ สงฺกิเลสิกญฺจ อพฺยากตญฺจ สงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๘] กุสโล สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อกุสลสฺส[๑] สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อกุสลสฺส สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๙] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๐] กุสลํ อสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

[๑] สฺยา. กุสลสฺส.

[๑๒] กุสโล อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม กุสลสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม กุสลสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสงฺกิเลสิกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗๗. สงฺกิลิฏฺฐทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๔] อกุสลํ สงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๕] กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิลิฏฺโฐ จ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐญฺจ อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๒)

[๑๖] กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑๗] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๘] กุสโล อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม กุสลสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม กุสลสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อสงฺกิลิฏฺฐสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๙] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร จตฺตาริ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสงฺกิลิฏฺฐทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗๘. กิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๒๐] อกุสลํ กิเลสสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลส-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺกิลิฏฺฐทุกสทิสํ.)

กุสลตฺติกกิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗๙. กิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๒๑] อกุสลํ กิเลสญฺเจว สงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลโส เจว สงฺกิเลสิโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๒] กุสลํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

กุสลํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสญฺจ อพฺยากตํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก เจว โน จ

กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสญฺจ อพฺยากตํ สงฺกิเลสิกญฺเจว โน จ กิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๔] กุสโล สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม กุสลสฺส สงฺกิเลสิกสฺส เจว โน จ กิเลสสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สงฺกิเลสิโก เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อพฺยากตสฺส สงฺกิเลสิกสฺส เจว โน จ กิเลสสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ)

กุสลตฺติกกิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๘๐. กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๒๖] อกุสลำ กิเลสญฺเจว สงฺกิลิฏฺฐญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลโส เจว สงฺกิลิฏฺโฐ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๗] อกุสลำ สงฺกิลิฏฺฐญฺเจว โน จ กิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สงฺกิลิฏฺโฐ เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

กุสลตฺติกกิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๘๑. กิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๒๘] อกุสลำ กิเลสญฺเจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๙] อกุสลํ กิเลสสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล กิเลสสมฺปยุตฺโต เจว โน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

กุสลตฺติกกิเลสกิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๒. กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ

๑. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๓๐] กุสลํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก จ อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อพฺยากตํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกญฺจ อพฺยากตํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ สงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๒] กุสโล กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม กุสลสฺส กิเลสวิปฺปยุตฺตสฺส สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส กิเลสวิปฺปยุตฺตสฺส สงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๓] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ อธิปติยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓๔] กุสลํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อพฺยากตํ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ อสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๕] กุสโล กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม กุสลสฺส กิเลสวิปฺปยุตฺตสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต กิเลสวิปฺปยุตฺโต อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส กิเลสวิปฺปยุตฺตสฺส อสงฺกิเลสิกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกกิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

กุสลตฺติกกิเลสโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑] อกุสลํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒] กุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ อพฺยากตํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม

อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ อพฺยากตำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๔] กุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม กุสลสฺส นทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อกุสลสฺส นทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อพฺยากตสฺส นทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๕] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกทสฺสเนนปหาตพฺพทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๖] อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๗] กุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ [๑]ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ, วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกภาวนายปหาตพฺพทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๘] อกุสลํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑-๑] ฉ.,เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๙] กุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว [๑]ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๐] อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๑] กุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๘๗. สวิตกฺกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๒] กุสลํ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๔] กุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม กุสลสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม อกุสลสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สวิตกฺโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม กุสลสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สวิตกฺโก ธมฺโม อกุสลสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สวิตกฺโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

อวิตกฺกปทำ เหตุปจฺจโย

[๑๖] กุสลำ อวิตกฺกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ[๑] วิปาเก เอกำ,[๑] อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๗] กุสโล อวิตกฺโก ธมฺโม กุสลสฺส อวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อวิตกฺโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส อวิตกฺกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๘] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส.[๒] (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกสวิตกฺกทุกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. ทส.

๑. กุสลตฺติกํ ๘๘. สวิจารทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๙] กุสลํ สวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (กุสลสวิตกฺกสทิสํ.)

กุสลตฺติกสวิจารทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๘๙. สปฺปีติกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๐] กุสลํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๒] กุสโล สปฺปีติโก ธมฺโม กุสลสฺส สปฺปีติกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล สปฺปีติโก ธมฺโม อกุสลสฺส สปฺปีติกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สปฺปีติโก ธมฺโม อพฺยากตสฺส สปฺปีติกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

อปฺปีติกปทำ เหตุปจฺจโย

[๒๔] กุสลำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลำ อปฺปีติกญฺจ อพฺยากตำ อปฺปีติกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อปฺปีติกญฺจ อพฺยากตำ อปฺปีติกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๒๖] กุสโล อปฺปีติโก ธมฺโม กุสลสฺส อปฺปีติกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสปฺปีติกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙๐-๙๒. ปีติสหคตาทิทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๗] กุสลํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ กุสลํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

กุสลตฺติกปีติสหคตาทิทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙๓. กามาวจรทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๘] กุสลํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล กามาวจโร จ อพฺยากโต กามาวจโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ กามาวจรญฺจ อพฺยากตํ กามาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ กามาวจรญฺจ อพฺยากตํ กามาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๐] กุสโล กามาวจโร ธมฺโม กุสลสฺส กามาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล กามาวจโร ธมฺโม อกุสลสฺส กามาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส กามาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

นกามาวจรปทำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๒] กุสลำ นกามาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ นกามาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๓] กุสโล นกามาวจโร ธมฺโม กุสลสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต นกามาวจโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล นกามาวจโร ธมฺโม กุสลสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล นกามาวจโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต นกามาวจโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต นกามาวจโร ธมฺโม กุสลสฺส นกามาวจรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๔] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกกามาวจรทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙๔. รูปาวจรทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๕] กุสลํ รูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล รูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ รูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต รูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๓๖] กุสลํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นรูปาวจรญฺจ อพฺยากตํ นรูปาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นรูปาวจรญฺจ อพฺยากตํ นรูปาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๘] กุสโล นรูปาวจโร ธมฺโม กุสลสฺส นรูปาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล นรูปาวจโร ธมฺโม อกุสลสฺส นรูปาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต นรูปาวจโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส นรูปาวจรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๙] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกรูปาวจรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙๕. อรูปาวจรทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๐] กุสลํ อรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (รูปาวจรทุกสทิสํ.)

กุสลตฺติกอรูปาวจรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๙๖. ปริยาปนฺนทุกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๔๑] กุสลำ ปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสลำ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ ปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสลำ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ ปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากตำ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลำ ปริยาปนฺนญฺจ อพฺยากตำ ปริยาปนฺนญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากตำ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ ปริยาปนฺนญฺจ อพฺยากตำ ปริยาปนฺนญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากตำ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๔๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ [๑]ฯเปฯ วิปาเก เอกำ ฯเปฯ อวิคเต นว.[๑] (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๔๓] กุสโล ปริยาปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส ปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล ปริยาปนฺโน ธมฺโม อกุสลสฺส ปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อพฺยากโต ปริยาปนฺโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส ปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๔] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อปริยาปนฺนปทํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๔๕] กุสลํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๔๖] กุสโล อปริยาปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อปริยาปนฺโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อปริยาปนฺโน ธมฺโม อพฺยากตสฺส อปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อปริยาปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อปริยาปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๗] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกปริยาปนฺนทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๙๗. นิยฺยานิกทุกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๔๘] กุสลำ นิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล นิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๔๙] กุสลำ อนิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ อนิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อนิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลำ อนิยฺยานิกญฺจ อพฺยากตำ อนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อนิยฺยานิกญฺจ อพฺยากตำ อนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๕๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกนิยฺยานิกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๙๘. นิยตทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๑] กุสลํ นิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ นิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๕๒] กุสลํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกนิยตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยา น ทิสฺสติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๙๙. สอุตฺตรทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๓] กุสลํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลํ สอุตฺตรญฺจ อพฺยากตํ สอุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สอุตฺตรญฺจ อพฺยากตํ สอุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๕๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๕๕] กุสโล สอุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สอุตฺตโร ธมฺโม อกุสลสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

อนุตฺตรปทํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕๗] กุสลํ อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๕๘] กุสโล อนุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนุตฺตโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อนุตฺตโร ธมฺโม กุสลสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๙] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสอุตฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๐] อกุสลํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๖๑] กุสลํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อรณญฺจ อพฺยากตํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๒] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๖๓] กุสโล อรโณ ธมฺโม กุสลสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๔] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

กุสลตฺติกปิฏฺฐิทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒. เวทนาตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๕] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๖] เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๖๗] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต สรโณ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อรณปทำ เหตุปจฺจโย

[๖๙] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๗๐] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อรโณ ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อรโณ ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๗๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เวทนาตฺติกสรณทุกำ นิฏฺฐิตำ.

๓. วิปากตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๒] วิปากธมฺมธมฺมํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๗๓] วิปากํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากํ อรณญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมํ อรณญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๔] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๗๕] วิปาโก อรโณ ธมฺโม วิปากสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺโม อรโณ ธมฺโม วิปากธมฺมธมฺมสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อรโณ ธมฺโม เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

วิปากตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๗๗] อนุปาทินฺนุปาทานิยํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๗๘] อุปาทินฺนุปาทานิยํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๒]อุปาทินฺนุปาทานิยํ อรณญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๒] (๑)

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ อรณญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร ตีณีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๙] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๘๐] อุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย อรโณ ธมฺโม อนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๑] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต เตรส.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อุปาทินฺนตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ., เท. เตวีส.

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๒] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๘๓] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ อรณญฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๔] เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๘๕] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อรโณ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก อรโณ ธมฺโม อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๖] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สงฺกิลิฏฺฐตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๘๗] สวิตกฺกสวิจารํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร สรโณ จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต สรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ สรณญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๘] เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๘๙] สวิตกฺกสวิจารํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ปญฺจ.

อวิตกฺกอวิจารํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๐] เหตุยา สตฺตตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตตฺตึส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

วิตกฺกตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗. ปีติตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙๑] ปีติสหคตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

ปีติสหคตํ สรณญฺจ สุขสหคตํ สรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๙๒] ปีติสหคโต สรโณ ธมฺโม ปีติสหคตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

สุขสหคโต สรโณ ธมฺโม สุขสหคตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคโต สรโณ ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ. (๑)

ปีติสหคโต สรโณ จ สุขสหคโต สรโณ จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๓] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ โสฬส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๙๔] ปีติสหคตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ทส ฯเปฯ อวิคเต ทส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ ตตฺตกาว ปญฺหา.)

ปีติตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๙๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

ทสฺสนตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙. ทสฺสนเหตุกตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เนวทสฺสเนน

นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ สรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

ทสฺสนเหตุกตฺติกสรณทุกำ[๑] นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๑๐๐. สรณทุกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๙๘] อาจยคามึ สรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๙๙] อาจยคามึ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อาจยคามึ อรณญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ อรณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] สฺยา. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกสรณทุกำ.

อปจยคามึ อรณญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๐๑] อาจยคามี อรโณ ธมฺโม อาจยคามิสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อปจยคามี อรโณ ธมฺโม อปจยคามิสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามี อรโณ ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี อรโณ ธมฺโม อาจยคามิสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๒] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อาจยคามิตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑๐๓] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๐๔] เสกฺขํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข อรโณ จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเสกฺขํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]เสกฺขํ อรณญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ อรณญฺจ ธมฺมํ ฯเปฯ เหตุปจฺจยา.

อเสกฺขํ อรณญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑๐๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๐๖] เสกฺโข อรโณ ธมฺโม เสกฺขสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อเสกฺโข อรโณ ธมฺโม อเสกฺขสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺโข อรโณ ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เสกฺขตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๐๘] ปริตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๐๙] ปริตฺตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มหคฺคตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปมาณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปริตฺตํ อรณญฺจ มหคฺคตํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปริตฺตํ อรณญฺจ อปฺปมาณํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๐] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปริตฺตตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๑] ปริตฺตารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๒] ปริตฺตารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปริตฺตารมฺมณตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. หีนตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๓] หีนํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๔] มชฺฌิมํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปณีตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปณีโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มชฺฌิมํ อรณญฺจ ปณีตํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

หีนตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๕] มิจฺฉตฺตนิยตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อนิยตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๖] สมฺมตฺตนิยตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต อรโณ จ อนิยโต อรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อนิยตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ อรณญฺจ อนิยตํ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา.)

มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกสรณทุกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑๑๗] มคฺคารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคเหตุกํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคาธิปตึ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

มคฺคารมฺมณํ อรณญฺจ มคฺคาธิปตึ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. มิจฺฉตฺตตฺติกสรณทุกํ.

มคฺคเหตุกํ อรณญฺจ มคฺคาธิปตึ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺตรส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๑๘] มคฺคารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก อรโณ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคาธิปติ อรโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

[๑]มคฺคารมฺมโณ อรโณ จ มคฺคาธิปติ อรโณ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

มคฺคเหตุโก อรโณ จ มคฺคาธิปติ อรโณ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑๑๙] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

มคฺคารมฺมณตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๗. ปญฺหาวาโร เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๒๐] อุปฺปนฺโน สรโณ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว, [๑]อธิปติยา เทฺว, สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย เทฺว, กมฺเม ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๑] อุปฺปนฺโน อรโณ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

อุปฺปนฺนตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๘. อตีตตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๒] ปจฺจุปฺปนฺโน สรโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว,[๑] อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒๓] ปจฺจุปฺปนฺโน อรโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อตีตตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๒๔] อตีตารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาโรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพา.)

---

[๑] ฉ. ตีณิ.

[๑๒๕] อตีตารมฺมณำ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณำ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๒๖] อตีตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๒๗] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

อตีตารมฺมณตฺติกสรณทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑๒๘] อชฺฌตฺตํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

พหิทฺธา สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๒๙] อชฺฌตฺตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑๓๐] อชฺฌตฺตารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๓๑] อชฺฌตฺตารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา เหตุปจฺจโย

[๑๓๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๓] เหตุยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาโรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๑๓๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารมฺปิ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สนิทสฺสนตฺติกสรณทุกํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมานุโลเม ติกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมานุโลเม
ติกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เวทนาตฺติกํ

๑. สุขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] กุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ ฯเปฯ สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๓] กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

---

๒. ทุกฺขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕] อกุสลํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๗] อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

[๘] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

---

๓. อทุกฺขมสุขเวทนายสมฺปยุตฺตปทำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๙] กุสลำ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑๐] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๑๑] กุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเวทนาตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกำ ๒. วิปากตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๑๓] อพฺยากตำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๔] กุสลำ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๑๕] กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม กุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อกุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม กุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อกุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อกุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม กุสลสฺส วิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ สหชาเต เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๗] อพฺยากตํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

กุสลตฺติกวิปากตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. อุปาทินฺนตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๑๘] อพฺยากตํ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๙] กุสลํ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนุปาทินฺนุ-ปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนุปาทินฺนุ-ปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลํ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อพฺยากตํ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อพฺยากตํ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๐] เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๒๑] กุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม กุสลสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อกุสลสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๒๒] กุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม กุสลสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อกุสลสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อวิคเต เอกาทส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๒๔] กุสลํ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ.,เท. อนุปาทินฺนุปาทานิโย.

เหตุยา เทฺว, อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกอุปาทินฺนตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๔. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๒๕] อกุสลำ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๖] กุสลำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๑)

[๒๗] เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒๘] กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๕. วิตกฺกตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๙] กุสลํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๓๐] กุสโล สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม กุสลสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อกุสโล สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อกุสลสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อพฺยากตสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓๒] กุสลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๓] กุสลํ อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อพฺยากตํ อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ อวิตกฺกอวิจารญฺจ อพฺยากตํ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกวิตกฺกตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๖. ปีติตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๓๔] กุสลํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๓๕] กุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม กุสลสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม อกุสลสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต ปีติสหคโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร ปญฺจ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๓๖] กุสลำ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๓๗] กุสลำ อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกปีติตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗. ทสฺสนตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๓๘] อกุสลํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๓๙] อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑]เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๔๐] กุสลํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

[๓]อพฺยากตํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ อพฺยากตํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๓]

เหตุยา ปญฺจ, อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑-๑,๒, ๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกทสฺสนตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๘. ทสฺสนเหตุกตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๔๑] อกุสลำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑]เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๔๒] อกุสลำ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒]เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)[๒]

[๔๓] กุสลำ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เทฺว, อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกทสฺสนเหตุกตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๙. อาจยคามิตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๔] กุสลํ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๔๕] กุสลํ อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

(ปฏิจฺจวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๖] อพฺยากตํ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอาจยคามิตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๐. เสกฺขตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๔๗] กุสลํ เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อพฺยากตํ เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๔๘] อพฺยากตํ อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๔๙] กุสลํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (๑)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๕๐] กุสโล เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม กุสลสฺส เนวเสกฺขา-นาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกเสกฺขตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๑. ปริตฺตตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๑] กุสลํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปริตฺโต จ อพฺยากโต ปริตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ ปริตฺตญฺจ อพฺยากตํ ปริตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ ปริตฺตญฺจ อพฺยากตำ ปริตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๕๒] กุสโล ปริตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล ปริตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล ปริตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

มหคฺคตาทิปทำ เหตุปจฺจโย

[๕๓] กุสลำ มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๕๔] กุสลํ อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกปริตฺตตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๒. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๕] กุสลํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อพฺยากตํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๕๖] กุสลํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๕๗] กุสลํ อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกปริตฺตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓. หีนตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๕๘] อกุสลํ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๕๙] กุสลํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มชฺฌิโม จ อพฺยากโต มชฺฌิโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อพฺยากตํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ มชฺฌิมญฺจ อพฺยากตํ มชฺฌิมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กุสลํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๖๐] กุสโล มชฺฌิโม ธมฺโม กุสลสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อพฺยากตสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กุสโล มชฺฌิโม ธมฺโม กุสลสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล มชฺฌิโม ธมฺโม อพฺยากตสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อพฺยากตสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม กุสลสฺส มชฺฌิมสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๑] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ปณีตปทํ เหตุปจฺจโย

[๖๒] กุสลํ ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกหีนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๔. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๖๓] อกุสลํ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๔] กุสลํ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๖๕] กุสลํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนิยโต จ อพฺยากโต อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลํ อนิยตญฺจ อพฺยากตํ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลํ อนิยตญฺจ อพฺยากตํ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๖๖] กุสโล อนิยโต ธมฺโม กุสลสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อนิยโต ธมฺโม อกุสลสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกมิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ[๑] นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๑๕. มคฺคารมฺมณตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๖๗] กุสลำ มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

---

[๑] สฺยา. กุสลตฺติกมิจฺฉตฺตตฺติกำ.

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๘] กุสลํ มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ. สงฺขิตฺตํ.)

[๖๙] กุสลํ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตํ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

กุสลตฺติกมคฺคารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๑๖. อุปฺปนฺนตฺติกํ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๐] กุสโล อุปฺปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

กุสลตฺติกอุปฺปนฺนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๑๗. อตีตตฺติกำ

๗. ปญฺหาวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๗๑] กุสโล ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

กุสลตฺติกอตีตตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. กุสลตฺติกำ ๑๘. อตีตารมฺมณตฺติกำ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกำ

[๗๒] กุสลำ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อพฺยากตำ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๗๓] กุสโล อตีตารมฺมโณ ธมฺโม กุสลสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อกุสลสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อพฺยากตสฺส อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อนาคตารมฺมณปทํ เหตุปจฺจโย

[๗๔] กุสลํ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๗๕] กุสโล อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม กุสลสฺส อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ,[๑] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณปทํ เหตุปจฺจโย

[๗๖] กุสลํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ.,เท. นว.

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๗๗] กุสโล ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม กุสลสฺส ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อกุสโล ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อกุสลสฺส ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อพฺยากโต ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อพฺยากตสฺส ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ฉ, อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

กุสลตฺติกอตีตารมฺมณตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๙. อชฺฌตฺตตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๘] กุสลํ อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๗๙] กุสโล อชฺฌตฺโต ธมฺโม กุสลสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล อชฺฌตฺโต ธมฺโม อกุสลสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต อชฺฌตฺโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

พหิทฺธาปทำ เหตุปจฺจโย

[๘๐] กุสลำ พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลำ พหิทฺธา จ อพฺยากตำ พหิทฺธา จ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ พหิทฺธา จ อพฺยากตำ พหิทฺธา จ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

เหตุยา นว [๒]ฯเปฯ วิปาเก เอกำ ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๘๑] กุสโล พหิทฺธา ธมฺโม กุสลสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล พหิทฺธา ธมฺโม อกุสลสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต พหิทฺธา ธมฺโม อพฺยากตสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ นว, [๑]อธิปติยา ทส ฯเปฯ[๑] อวิคเต เตรส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกอชฺฌตฺตตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๒๐. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ

[๘๒] กุสลํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อชฺฌตฺตา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๓] กุสลํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ [๒]ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ[๒] อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

กุสลตฺติกอชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.
[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกำ ๒๑. สนิทสฺสนตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ

[๘๔] อพฺยากตำ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๘๕] กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ อพฺยากโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ [๑]ฯเปฯ วิปาเก เอกํ ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปณฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

กุสลตฺติกสนิทสฺสนตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๘๖] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๘๗] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๘๘] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๘๙] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เวทนาตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๓. วิปากตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๐] วิปากธมฺมธมฺมำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๙๑] วิปากธมฺมธมฺมำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๙๒] วิปากำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปาโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากำ อพฺยากตญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ วิปาโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

วิปากตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๔. อุปาทินฺนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๓] อนุปาทินฺนุปาทานิยำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑]อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

เหตุยา เทฺว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อนุปาทินฺนุปาทานิยำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๙๔] อุปาทินฺนุปาทานิยำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒]อนุปาทินฺนุปาทานิยำ อพฺยากตญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อุปาทินฺนุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยํ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อุปาทินฺนตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๕] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เทฺว.)

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

[๒]เหตุยา ปญฺจ.[๒]

สงฺกิลิฏฺฐตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒-๒] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๖] สวิตกฺกสวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จตฺตาริ.

อวิตกฺกอวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อวิตกฺกอวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ กุสลญฺจ อวิตกฺกอวิจารํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ กุสลญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๑)

เหตุยา เอกาทส.

[๙๗] สวิตกฺกสวิจารํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑]สวิตกฺกสวิจารํ อกุสลญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๑)

เหตุยา ปญฺจ.

[๙๘] สวิตกฺกสวิจารํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา สตฺตตฺตึส.

วิตกฺกตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗. ปีติตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๙๙] ปีติสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒]ปีติสหคตํ กุสลญฺจ สุขสหคตํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ[๒] ทส. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๑๐๐] ปีติสหคตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปีติสหคตำ อกุสลญฺจ สุขสหคตำ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ ทส. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐๑] ปีติสหคตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สุขสหคตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขสหคโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]ปีติสหคตำ อพฺยากตญฺจ สุขสหคตำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ[๑] ทส. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปีติตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๐๒] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๑๐๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐๔] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

ทสฺสนตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๐๕] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑]เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ทส, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ทส.[๑] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐๗] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.[๒] (สพฺพตฺถ เอกำ.)

ทสฺสนเหตุกตฺติกกุสลตฺติกำ[๓] นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๐๘] อาจยคามึ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปจยคามึ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ [๒] ฉ., เท. อยำ ปาโจ น ทิสฺสติ.
[๓] สฺยา. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกกุสลตฺติกำ.

อาจยคามึ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เนวาจยคามินาปจยคามึ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

อาจยคามิตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๐๙] เสกฺขํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ[๑] เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เสกฺขํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เสกฺขตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

๑๒. ปริตฺตตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๐] ปริตฺตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๑] ปริตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

ปริตฺตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มหคฺคตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปมาณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เตรส.

ปริตฺตตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๒] ปริตฺตารมฺมณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๓] ปริตฺตารมฺมณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๔] ปริตฺตารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปริตฺตารมฺมณตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

๑๔. หีนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๕] มชฺฌิมำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปณีตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปณีโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๖] หีนำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ หีโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๑๗] มชฺฌิมำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปณีตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปณีโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

[๒]มชฺฌิมำ อพฺยากตญฺจ ปณีตำ อพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ปญฺจ.[๒] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

หีนตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] สฺยา. ปญฺจ.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๑๘] สมฺมตฺตนิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๑๙] มิจฺฉตฺตนิยตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนิยตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อนิยตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

มิจฺฉตฺตตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๐] มคฺคารมฺมณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคาธิปตี กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

[๒]มคฺคารมฺมณำ กุสลญฺจ มคฺคาธิปตึ กุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มคฺคเหตุกำ กุสลญฺจ มคฺคาธิปตึ กุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)[๒]

เหตุยา สตฺตรส ฯเปฯ อวิคเต สตฺตรส. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑๒๑] มคฺคารมฺมณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๓]

มคฺคาธิปตึ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ นว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

มคฺคารมฺมณตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๒] อุปฺปนฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สพฺพตฺถ เอกำ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

---

[๑] สฺยา. สตฺตรส.

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๓] สฺยา. ปญฺจ.

อุปฺปนฺโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สพฺพตฺถ เอกํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อุปฺปนฺโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑]เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ.[๑] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อุปฺปนฺนตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๘. อตีตตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๓] ปจฺจุปฺปนฺโน กุสโล ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

ปจฺจุปฺปนฺโน อกุสโล ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สพฺพตฺถ เอกํ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปจฺจุปฺปนฺโน อพฺยากโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.

เหตุยา เอกํ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อตีตตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๔] อตีตารมฺมณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๒๕] อตีตารมฺมณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๒๖] อตีตารมฺมณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาคตารมฺมณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ ตีณิ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อตีตารมฺมณตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๒๗] อชฺฌตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๒๘] อชฺฌตฺตं อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๒๙] อชฺฌตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๓๐] อชฺฌตฺตารมฺมณำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตารมฺมณำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตารมฺมณำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เทฺว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกกุสลตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๓๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๑๓๒] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกำ.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (จตฺตาริ.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ฉ.) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.)

[๑๓๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.) อนิทสฺสน-สปฺปฏิฆํ[๑] อพฺยากตญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ[๒] อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓๔] เหตุยา เอกวีส, อวิคเต เอกวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

สนิทสฺสนตฺติกกุสลตฺติกํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมานุโลเม ติกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] ฉ.,เท. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ. [๒] ฉ.,เท. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมานุโลเม
ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. สเหตุกทุกํ สเหตุกปทํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] เหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๒] นเหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๓] เหตุ๋ สเหตุกญฺจ นเหตุ๋ สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ สเหตุกญฺจ นเหตุ๋ สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ สเหตุกญฺจ นเหตุ๋ สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

ปจฺจนียํ นอธิปติปจฺจโย

[๕] เหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติยา นว, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, [๑]นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว,[๑] นวิปฺปยุตฺเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุปจฺจยา นอธิปติยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจยา เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๖] เหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส จ นเหตุสฺส สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗] เหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส จ นเหตุสฺส สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส สเหตุกสฺส จ นเหตุสฺส สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา เหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา นเหตุสฺส สเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา เหตุสฺส สเหตุกสฺส จ นเหตุสฺส สเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อุปนิสฺสเย นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อเหตุกปทํ ปจฺจยจตุกฺกํ

[๙] เหตุ๎ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุ๎ อเหตุกญฺจ นเหตุ๎ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๑๐] เหตุ อเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ อเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ อเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม เหตุสฺส อเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อวิคเต จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุทุกสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๒. เหตุสมฺปยุตฺตทุกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๒] เหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๓] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส เหตุสมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑๕] เหตุ๎ เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๎ เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. นว.

เหตุ๋ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๋ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกำ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๑๖] เหตุ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม นเหตุสฺส เหตุวิปฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เหตุทุกเหตุสมฺปยุตฺตทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๓. เหตุสเหตุกทุกำ

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุปจฺจโย

[๑๗] เหตุ๋ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

นเหตุ๋ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

เหตุทุกเหตุสเหตุกทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกं ๔. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกं

๑. ปฏิจฺจวาโร ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๑๘] เหตุ๋ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

นเหตุ๋ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เหตุทุกเหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๕. นเหตุสเหตุกทุกं

[๑๙] นเหตุ๋ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

นเหตุ๋ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เหตุทุกนเหตุสเหตุกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๖. สปฺปจฺจยทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๒๐] เหตุ๎ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ สปฺปจฺจยญฺจ นเหตุ๎ สปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๒๑] เหตุ สปฺปจฺจโย ธมฺโม เหตุสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.) (ปญฺหาวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุทุกสปฺปจฺจยทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๗. สงฺขตทุกํ

[๒๒] เหตุ๎ สงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สงฺขโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สปฺปจฺจยทุกสทิสํ.)

เหตุทุกสงฺขตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๘. สนิทสฺสนทุกं

[๒๓] เหตุๆ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ อนิทสฺสนญฺจ นเหตุๆ อนิทสฺสนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุทุกสนิทสฺสนทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๙. สปฺปฏิฆทุกं

[๒๔] นเหตุๆ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๒๕] เหตุๆ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุๆ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุๆ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปฏิโฆ จ นเหตุ อปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุๆ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อปฺปฏิฆญฺจ นเหตุ๎ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เหตุทุกสปฺปฏิฆทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๑๐. รูปีทุกำ

[๒๖] นเหตุ๎ รูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๗] เหตุ๎ อรูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ อรูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ อรูปิญฺจ นเหตุ๎ อรูปิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เหตุทุกรูปีทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกं ๑๑. โลกิยทุกं

[๒๘] เหตุๆ โลกิยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ โลกิยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ โลกิยญฺจ นเหตุๆ โลกิยญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ เอวๆ วิตฺถาเรตพฺพๆ.)

[๒๙] เหตุๆ โลกุตฺตรๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุๆ โลกุตฺตรๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ โลกุตฺตรญฺจ นเหตุๆ โลกุตฺตรญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปญฺหาวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสๆ วิตฺถาเรตพฺพๆ.)

เหตุทุกโลกิยทุกๆ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๒. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ

[๓๐] เหตุ๋ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓๑] เหตุ๋ เกนจิ นวิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกเกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ นิฏฺฐิตํ

จูฬนฺตรทุกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.[๑]

---

๑. เหตุทุกํ ๑๓. อาสวทุกํ

[๓๒] เหตุ๋ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว จ นเหตุ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๋ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิทํ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

เหตุ๎ อาสวญ๎จ นเหตุ๎ อาสวญ๎จ ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ เหตุ อาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. (๑) (สงฺขิต๎ตं.)

เหตุยา ปญ๎จ, อารมฺมเณ ปญ๎จ ฯเปฯ อวิคเต ปญ๎จ. (สพฺพต๎ถ วิต๎ถาโร.)

[๓๓] เหตุ๎ โนอาสวं ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ เหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ โนอาสวं ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ นเหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ.

เหตุ๎ โนอาสวญ๎จ นเหตุ๎ โนอาสวญ๎จ ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ เหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ. (สงฺขิต๎ตं.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพต๎ถ วิต๎ถาโร.)

เหตุทุกอาสวทุกं นิฏ๎ฐิตं.

---

๑. เหตุทุกं ๑๔. สาสวทุกं

[๓๔] เหตุ๎ สาสวं ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ เหตุ สาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ สาสวं ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ นเหตุ สาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ.

เหตุ๎ สาสวญ๎จ นเหตุ๎ สาสวญ๎จ ธมฺม๎ ปฏิจ๎จ เหตุ สาสโว ธมฺโม อุป๎ปชฺชติ เหตุปจ๎จยา. ตีณิ. (สงฺขิต๎ตं.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๕] เหตุ๋ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๋ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๋ อนาสวญฺจ นเหตุ๋ อนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกสาสวทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๕. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ

[๓๖] เหตุ๋ อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๗] เหตุ๋ อาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกัง ๑๖. อาสวสาสวทุกัง

[๓๘] เหตุ์ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๙] เหตุ์ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอาสวสาสวทุกัง นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกัง ๑๗. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกัง

[๔๐] เหตุ์ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๔๑] เหตุ์ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกัง นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๑๘. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ

[๔๒] เหตุๆ อาสววิปฺปยุตฺตๆ สาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อาสว-วิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุๆ อาสววิปฺปยุตฺตๆ อนาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ นิฏฺฐิตๆ.

เหตุทุกอาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกๆ ๑๙-๕๓. สญฺโญชนาทิทุกๆ

[๔๓] เหตุๆ สญฺโญชนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ คนฺถๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ โอฆๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ โยคๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นีวรณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เปฯ เหตุๆ โนปรามาสๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ โคจฺฉกํ วิตฺถาเรตพฺพๆ.)

เหตุทุกปรามาสโคจฺฉกๆ[๑] นิฏฺฐิตๆ.

---

[๑] สฺยา. เหตุทุกฉโคจฺฉกทุกๆ.

๑. เหตุทุกำ ๕๔. สารมฺมณทุกำ

[๔๔] เหตุ๎ สารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ สารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุ๎ สารมฺมณญฺจ นเหตุ๎ สารมฺมณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นเหตุ๎ อนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนารมฺมโณ[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.เอกำ.[๒] (สพฺพตฺถ เอกำ.)

เหตุทุกสารมฺมณทุกำ นิฏ๎ฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๕๕. จิตฺตทุกำ

[๔๕] เหตุ๎ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตทุกำ นิฏ๎ฐิตำ.

---

[๑] สฺยา. นอารมฺมโณ. [๒] ฉ., เท. อยำ สงฺขฺยา น ทิสฺสติ.

๑. เหตุทุกํ ๕๖. เจตสิกทุกํ

[๔๖] เหตุ๋ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นเหตุ๋ อเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เหตุทุกเจตสิกทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๕๗. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ

[๔๗] เหตุ๋ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นเหตุ๋ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เหตุทุกจิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๕๘. จิตฺตสํสฏฺฐทุกํ

[๔๘] เหตุ๋ จิตฺตสํสฏฺฐ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นเหตุ๋ จิตฺตวิสํสฏฺ๋ จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จิตฺตวิสํสฏฺโ๋ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกं.)

เหตุทุกจิตฺตสํสฏฺ๋ฐทุกं นิฏฺ๋ฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๕๙. จิตฺตสมุฏฺ๋ฐานทุกं

[๔๙] เหตุ๋ จิตฺตสมุฏฺ๋ฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสมุฏฺ๋ฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นเหตุ๋ โนจิตฺตสมุฏฺ๋ฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสมุฏฺ๋ฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกं.)

เหตุทุกจิตฺตสมุฏฺ๋ฐานทุกं นิฏฺ๋ฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกं ๖๐. จิตฺตสหภุทุกं

[๕๐] เหตุ๋ จิตฺตสหภุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

นเหตุ๋ โนจิตฺตสหภุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกं สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตสหภุทุกं นิฏฺ๋ฐิตํ.

---

๑. เหตุทุกํ ๖๑. จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ

[๕๑] เหตุๆ จิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตานุปริวตฺตี[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

นเหตุๆ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตานุปริวตฺตี[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกๆ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตานุปริวตฺติทุกํ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกํ ๖๒. จิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ

[๕๒] เหตุๆ จิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสๆสฏฺฐ-สมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

นเหตุๆ โนจิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสๆสฏฺฐ-สมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกๆ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกํ ๖๓. จิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุทุกํ

[๕๓] เหตุๆ จิตฺตสๆสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสๆสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

---

[๑] ฉ.,เท. จิตฺตานุปริวตฺติ. [๒] ฉ., เท. โนจิตฺตานุปริวตฺติ.

นเหตุ๎ โนจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ๎ โนจิตฺต-สสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.[๑] สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๖๔. จิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกำ

[๔๔] เหตุ๎ จิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺต-สสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

นเหตุ๎ โนจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี[๓] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๖๕. อชฺฌตฺติกทุกำ

[๔๕] นเหตุ๎ อชฺฌตฺติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

---

[๑] ฉ., เท. เอกำ. [๒] ฉ., เท. จิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ.
[๓] ฉ.,เท. โนจิตฺตสสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ.

เหตุ๋ พาหิรๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ พาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว. สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอชฺฌตฺติกทุกๆ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกๆ ๖๖. อุปาทาทุกๆ

[๕๖] เหตุ๋ โนอุปาทา ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตๆ.[๑] สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอุปาทาทุกๆ นิฏฺฐิตๆ.

---

๑. เหตุทุกๆ ๖๗. อุปาทินฺนทุกๆ

[๕๗] เหตุ๋ อุปาทินฺนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ[๒] อวิคเต นว.[๒] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุ๋ อนุปาทินฺนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตๆ.)

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกอุปาทินฺนทุกำ นิฏฺฐิตำ.

เหตุทุกมหนฺตรทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๖๘. อุปาทานโคจฺฉกำ

[๕๘] เหตุๆ อุปาทานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุทุกอุปาทานโคจฺฉกำ[๑] นิฏฺฐิตำ.

---

๑. เหตุทุกำ ๗๔. กิเลสโคจฺฉกำ

[๕๙] เหตุๆ กิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุทุกกิเลสโคจฺฉกำ[๒] นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] ฉ., เท. เหตุทุกอุปาทานโคจฺฉกทุกำ. [๒] สฺยา. เหตุทุกกิเลสโคจฺฉกทุกำ.

๑. เหตุทุกํ ๘๒. ปิฏฺฐิทุกํ

[๖๐] เหตุ๋ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑สพฺพตฺถ นว. วิปากํ นตฺถิ.)๑

เหตุ๋ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว. วิปากํ นตฺถิ.)

[๖๑] เหตุ๋ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว. วิปากํ นตฺถิ.)

เหตุ๋ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว. วิปากํ นตฺถิ.)

[๖๒] เหตุ๋ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

เหตุ๋ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

[๖๓] เหตุ๋ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

เหตุ๋ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๖๔] เหตุๆ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

เหตุๆ อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

[๖๕] เหตุๆ สวิจารๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

เหตุๆ อวิจารๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ นว.)

[๖๖] เหตุๆ สปฺปีติกๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ อปฺปีติกๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ ปีติสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นปีติสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ สุขสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นสุขสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ อุเปกฺขาสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นอุเปกฺขาสหคตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ กามาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นกามาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ รูปาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นรูปาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุๆ อรูปาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุๆ นอรูปาวจรๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุ๋ ปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุ๋ อปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุ๋ นิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุ๋ อนิยฺยานิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุ๋ นิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุ๋ อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุ๋ สอุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุ๋ อนุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุ๋ สรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุ๋ อรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตำ.[๑] สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุทุกปิฏฺฐิทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒. สเหตุกทุกำ ๑. เหตุทุกำ

[๖๗] สเหตุกำ เหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

สเหตุกำ นเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุยา นว.[๑]

สเหตุกทุกเหตุทุกัง นิฏฐิตัง.

---

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกัง ๑. เหตุทุกัง

[๖๘] เหตุสมฺปยุตฺตัง เหตุ๎ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกัง.)

เหตุสมฺปยุตฺตัง นเหตุ๎ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา[๒] นว.

เหตุสมฺปยุตฺตทุกเหตุทุกัง นิฏฐิตัง.

---

๔. เหตุสเหตุกทุกัง ๑. เหตุทุกัง

[๖๙] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ เหตุ๎ ธมฺมัง ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกัง.)

สเหตุกญฺเจว โน จ เหตุ๎ นเหตุ๎ ธมฺมัง ปฏิจฺจ สเหตุโก เจว โน จ เหตุ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกัง.)

เหตุสเหตุกทุกเหตุทุกัง นิฏฐิตัง.

---

[๑] สฺยา. อยัง ปาโฐ น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

[๒] สฺยา. อยัง ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๐] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ[๑] เอกํ.)[๑]

เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ เหตุ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต เจว โน จ เหตุ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๑] นเหตุสเหตุกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุอเหตุกํ[๒] นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุอเหตุโก[๓] นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุสเหตุกทุกเหตุทุกํ นิฏฺฐิตํ.

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๒ ฉ., เท. นเหตุ อเหตุกํ.

๓ ฉ.,เท. นเหตุ อเหตุโก.

๗. จูฬนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวารา ปจฺจยจตุกฺกํ

[๗๒] สปฺปจฺจยํ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

สปฺปจฺจยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๗๓] สงฺขตๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺขโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

สงฺขตๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺขโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๗๔] อนิทสฺสนๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

อนิทสฺสนๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๕] สปฺปฏิฆๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

สปฺปฏิฆๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปฏิฆๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ อปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ฉ ฯเปฯ อวิคเต นว.

[๗๖] อรูปี เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

รูปี นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๗๗] โลกิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โลกุตฺตรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สพฺพตฺถ เทฺว.)

โลกิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

โลกุตฺตรํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]โลกิยํ นเหตุญฺจ โลกุตฺตรํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๘] เกนจิ วิญฺเญยฺยำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เกนจิ นวิญฺเญยฺยำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สพฺพตฺถ นว,)

เกนจิ วิญฺเญยฺยำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เกนจิ นวิญฺเญยฺยำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สพฺพตฺถ นว,)

จูฬนฺตรทุกเหตุทุกำ นิฏฺฐิตำ

---

๑๔. อาสวโคจฺฉกำ ๑. เหตุทุกำ

[๗๙] อาสวำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนอาสวำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สงฺขิตฺตำ.)

อาสวำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนอาสวำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สงฺขิตฺตำ.)

[๘๐] สาสวำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนาสวำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สพฺพตฺถ เทฺว.)

สาสวำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนาสวำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ...

[๘๑] อาสวสมฺปยุตฺตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สงฺขิตฺตำ.)

อาสวสมฺปยุตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ... (สงฺขิตฺตำ.)

[๘๒] อาสวญฺเจว สาสวญฺจ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ สาสวญฺเจว โน จ อาสวๆ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ...

อาสวญฺเจว สาสวญฺจ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ สาสวญฺเจว โน จ อาสวๆ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ... (สงฺขิตฺตๆ.)

[๘๓] อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวๆ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ....

อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวๆ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ....

[๘๔] อาสววิปฺปยุตฺตๆ สาสวๆ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตๆ อนาสวๆ เหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ....

อาสววิปฺปยุตฺตๆ สาสวๆ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตๆ อนาสวๆ นเหตุ๋ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ....

อาสวโคจฺฉกเหตุทุกๆ[๑] นิฏฺฐิตๆ.

---

[๑] สฺยา. อาสวโคจฺฉกทุกเหตุทุกๆ.

๒๐. สญฺโญชนาทิทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๕] สญฺโญชนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ คนฺถ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

โอฆ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โยค เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นีวรณ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สงฺขิตฺต.)

โนปรามาส เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สพฺพตฺถ เอก, สงฺขิตฺต.)

สญฺโญชนาทิทุกเหตุทุกํ นิฏฺฐิต.

---

๕๕. มหนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๖] สารมฺมณ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สพฺพตฺถ เอก.) สารมฺมณ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สงฺขิตฺต.)

[๘๗] โนจิตฺต เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

เจตสิก เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสมฺปยุตฺต เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสํสฏฺ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสมุฏฺฐาน เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสหภุ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตานุปริวตฺติ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาน เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ....

จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภุ เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ....

จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ....

พาหิรา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ....

โนอุปาทา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ....

อุปาทินฺนา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนุปาทินฺนา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ....

มหนฺตรทุกเหตุทุกา นิฏฺฐิตา.

---

๖๙. อุปาทานโคจฺฉกา ๑. เหตุทุกา

[๘๘] อุปาทานา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ ฯเปฯ

อุปาทานโคจฺฉกเหตุทุกา[๑] นิฏฺฐิตา.

---

๗๕. กิเลสโคจฺฉกา ๑. เหตุทุกา

[๘๙] กิเลสา เหตุ ธมฺมา ปฏิจฺจ ฯเปฯ

กิเลสโคจฺฉกเหตุทุกา[๒] นิฏฺฐิตา.

---

[๑] สฺยา. อุปาทานโคจฺฉกทุกเหตุทุกา.

[๒] สฺยา. กิเลสโคจฺฉกทุกเหตุทุกา.

๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๙๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๑] ภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ...(สงฺขิตฺตํ.)

[๙๓] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ...(สงฺขิตฺตํ.)

[๙๔] สวิตกฺกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อวิตกฺกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

สวิจารํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อวิจารํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

สปฺปีติกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อปฺปีติกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... (สงฺขิตฺตํ.)

ปีติสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปีติสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

สุขสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสุขสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

อุเปกฺขาสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ เทฺว.)

กามาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกามาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ เทฺว.)

รูปาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นรูปาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

อรูปาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอรูปาวจรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

ปริยาปนฺนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อปริยาปนฺนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นิยฺยานิกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนิยฺยานิกํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นิยตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนิยตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

สอุตฺตรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อนุตฺตรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ เทฺว.)

สรณํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อรณํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

อรณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ปิฏฺจิทุกเหตุทุกํ นิฏฺจิตํ.

ธมฺมานุโลเม ทุกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺจิตํ.

อนุโลมปฏฺฐานํ นิฏฺจิตํ.

อภิธมฺมปิฏกเ ปฏฺฐานปาลิยา ปญฺจมภาเค

ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		อนุตฺตโร	๑๐๑/๓๖๐
อกุสโล	๒๗/๘	อนุปาทานิโย	๗๘/๖๐๑
อคนฺถนิโย	๑๐/๒๕๖	อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย	๒๔/๖๓๐
อเจตสิโก	๑๙/๒๘๗	อนุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๒/๓๖๕
อชฺฌตฺตารมฺมโณ	๑๓๐/๖๒๐	อนุปาทินฺโน	๙๘/๓๑๐
อชฺฌตฺติโก	๑๘/๕๕๘	อนุปฺปนฺโน	๒๐๕/๔๘๗
อชฺฌตฺโต	๖๔/๓๘๑	อนุโลมปจฺจนียํ	๑๑/๔
อตีตารมฺมโณ	๑๒๔/๖๗๓	อปจยคามี	๓๑๔/๙๗
อตีโต	๒๑๐/๔๙๐	อปรามฏฺโฐ	๙/๒๗๕
อทุกฺขมสุขาย	๙๗/๒๘	อปริยาปนฺโน	๘๕/๓๔๖
อนาคตารมฺมโณ	๑๒๔/๖๑๘	อปฺปฏิโฆ	๑๓๒/๖๒๑
อนาคโต	๒๑๐/๔๙๐	อปฺปมาณารมฺมโณ	๓๙๗/๑๒๕
อนารมฺมโณ	๕/๕๙๓	อปฺปมาโณ	๓๗๑/๑๑๗
อนาสโว	๙/๒๒๗	อปฺปีติโก	๔๕/๓๔๔
อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๕๔๑/๑๗๑	อพฺยากโต	๒๔/๕๘๓
อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๕๔๑/๑๗๑	อรโณ	๖๑/๕๙๕
อนิทสฺสโน	๑๓๒/๖๗๖	อรูปาวจโร	๗๗/๓๕๓
อนิยโต	๙๔/๓๕๘	อรูปี	๒๗/๖๘๖
อนิยฺยานิโก	๙๓/๓๕๘	อวิจาโร	๒๒๖/๖๘
อนีวรณิโย	๑๑/๒๖๗	อวิตกฺกอวิจาโร	๘๒/๔๒๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อวิตกฺโก	๖๔/๗๐๒
อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก	๖๔/๔๑๓
อสงฺกิลิฏฺโฐ	๑๔/๓๒๕
อสงฺกิเลสิโก	๓๔/๕๗๕
อสญฺโญชนิโย	๑๐/๒๔๓
อเสกฺโข	๓๙/๓๗๒
อเหตุโก	๒๔๘/๕๐๗
(อา)	
อาจยคามี	๓๐๖/๙๔
อาสววิปฺปยุตฺโต	๓๗/๖๙๐
อาสวสมฺปยุตฺโต	๓๖/๖๙๐
อาสโว	๒๕/๕๔๙
(อุ)	
อุทฺธจฺจนีวรณํ	๕/๒๖๖
อุทฺธจฺจสหคเต	๕/๒๖๖
อุทฺธจฺจสหคโต	๔/๓๒๒
อุปาทา	๒๔/๕๖๐
อุปาทานวิปฺปยุตฺโต	๓๐/๓๒๑
อุปาทานสมฺปยุตฺโต	๑๖/๓๑๖
อุปาทานิโย	๒๘/๓๒๐
อุปาทาโน	๓๕/๕๖๔
อุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๑/๓๖๕
อุปาทินฺโน	๒๙/๕๖๒
อุปฺปนฺโน	๔๗๗/๑๔๙
อุปฺปาที	๒๐๘/๔๘๙
อุเปกฺขาสหคโต	๙๑/๖๐๕
(โอ)	
โอฆํ	๔๓/๖๙๒
(ก)	
กามาวจโร	๖๒/๓๔๙
กิเลสวิปฺปยุตฺโต	๑๗/๓๒๖
กิเลสสมฺปยุตฺโต	๒๖/๓๒๙
กิเลโส	๒๙/๕๗๔
กุสโล	๒/๕๖๕
เกนจิ วิญฺเญยฺโย	๓๐/๖๘๘
(ข)	
ขนฺเธ	๒๓/๒๔๖
(ค)	
คณิตํ	๗๓/๓๘๔
คนฺถนิโย	๑๐/๒๕๖
คนฺถวิปฺปยุตฺโต	๔๒/๒๖๔
คนฺถสมฺปยุตฺโต	๑๘/๒๕๘
คนฺโถ	๓๓/๒๖๒

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(จ)	
จิตฺตวิปฺปยุตฺโต	๓๓/๒๙๑
จิตฺตสมุฏฺฐานํ	๔๗/๖๙๔
จิตฺตสมุฏฺฐาโน	๔๓/๒๙๔
จิตฺตสมฺปยุตฺตํ	๒๙/๒๐๙
จิตฺตสมฺปยุตฺโต	๔๗/๒๙๔
จิตฺตสฺสฏฺจ	๓๗/๒๙๓
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐานํ	๖๕/๓๐๐
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐานสหภุ	๕๒/๖๙๖
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐานสหภู	๗๓/๓๐๓
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ	๘๐/๓๐๔
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี	๕๔/๖๙๗
จิตฺตสฺสฏฺจสมุฏฺฐาโน	๖๕/๓๐๐
จิตฺตสฺสฏฺโจ	๔๘/๖๙๔
จิตฺตสหภุ	๕๐/๖๙๕
จิตฺตสหภู	๕๓/๒๙๗
จิตฺตานุปริวตฺตี	๕๑/๖๙๖
จิตฺตานุปริวตฺตึ	๖๓/๓๐๐
จิตฺโต	๙/๒๘๔
เจตสิโก	๖๔/๖๙๔
(ท)	
ทสฺสเนน	๑/๕๗๖
ทุกฺขาย	๖๕/๕๙๗
(น)	
นกามาวจโร	๖๒/๓๔๙
นทสฺสเนน	๖๐/๗๐๐
นภาวนาย	๖๑/๗๐๐
นรูปาวจโร	๗๑/๓๕๑
นวิญฺเญยฺโย	๕๕/๒๒๓
นเหตุ	๓๒/๖๘๘
นเหตุ สเหตุโก	๙๓/๒๐๓
นเหตุ อเหตุโก	๙/๖๗๙
นิยโต	๙๔/๓๕๘
นิยฺยานิโก	๙๐/๓๕๗
นีวรณวิปฺปยุตฺโต	๑๗/๒๖๙
นีวรณสมฺปยุตฺโต	๑๙/๒๖๙
นีวรณิโย	๒๗/๒๗๑
นีวรโณ	๒๗/๒๗๑
เนวทสฺสเนน	๓๐/๓๖๙
เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม	๑๓๖/๓๙
เนวเสกฺขนาเสกฺโข	๓๔๘/๑๐๘
เนวาจยคามินาปจยคามี	๓๗/๓๗๑
โนกิเลโส	๑/๓๒๒
โนคนฺโถ	๑/๒๕๔
โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน	๔๓/๒๙๔

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
โนจิตฺตสหภู	๕๓/๒๙๗
โนจิตฺตานุปริวตฺตี	๕๑/๖๙๖
โนจิตฺตานุปริวตฺตี	๕๑/๖๙๖
โนจิตฺโต	๘/๕๕๔
โนนีวรโณ	๑/๒๖๕
โนปรามาโส	๑/๒๗๓
โนสญฺโญชโน	๑/๒๔๑
โนอาสโว	๒/๕๓๙
โนอุปาทา	๕๖/๖๙๘
โนอุปาทาโน	๔/๓๑๔
(ป)	
ปจฺจนียํ	๑๑/๓๘๖
ปจฺจนียานุโลมํ	๑๑/๔
ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ	๕๐๑/๑๕๘
ปจฺจุปฺปนฺโน	๔๘๑/๑๕๑
ปณีโต	๑๑๕/๖๖๙
ปรามฏฺโจ	๙/๒๗๕
ปรามาสวิปฺปยุตฺโต	๓๔/๒๘๑
ปรามาสสมฺปยุตฺโต	๑๗/๒๗๖
ปรามาโส	๒๓/๒๗๘
ปริตฺตารมฺมโณ	๑๑๑/๖๑๒
ปริตฺโต	๔๒/๓๗๓
ปริยาปนฺโน	๘๕/๓๕๖
ปหาตพฺพเหตุโก	๔๒/๖๓๗
ปหาตพฺโพ	๙๕/๖๐๗
ปีติสหคตํ	๒๗/๕๘๔
ปีติสหคโต	๒๓๔/๗๐
(พ)	
พหิทฺธา	๒๒๒/๔๙๕
พหิทฺธารมฺมโณ	๕๓๗/๑๗๐
พาหิโร	๒๑/๕๕๙
(ภ)	
ภาวนาย	๖๑/๗๐๐
(ม)	
มคฺคเหตุโก	๖๘/๖๔๘
มคฺคาธิปติ	๑๙๔/๔๘๐
มคฺคารมฺมโณ	๕๕/๓๗๗
มชฺฌิโม	๔๙/๓๗๕
มหคฺคตารมฺมโณ	๓๘๙/๑๒๒
มหคฺคโต	๑๑๐/๖๖๗
มิจฺฉตฺตนิยโต	๑๘๐/๔๗๒
โมโห	๒๓/๒๔๖

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ร)	
รูปาวจโร	๗๑/๓๕๑
รูปี	๒๗/๖๘๖
(ล)	
โลกิโย	๒๘/๖๘๗
โลกุตฺตโร	๒๙/๖๘๗
(ว)	
วิจิกิจฺฉานีวรณํ	๕/๒๖๖
วิจิกิจฺฉาสหคโต	๔/๓๒๒
วิปากธมฺมธมฺโม	๘/๓๖๔
วิปาโก	๓๙/๔๐๒
เวทนาย	๘๖/๖๕๖
(ส)	
สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก	๑๘๖/๕๔
สงฺกิลิฏฺโฐ	๑๔/๕๖๙
สงฺกิเลสิโก	๓๐/๕๗๔
สงฺขโต	๒๒/๖๘๔
สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต	๒๐/๒๔๖
สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต	๒๑/๒๔๖
สญฺโญชนิโย	๔๒/๒๕๒
สญฺโญชโน	๑/๒๔๑
สนิทสฺสโน	๒๑/๒๑๑
สปฺปจฺจโย	๑/๕๒๓
สปฺปฏิโฆ	๕๔๑/๑๗๑
สปฺปีติโก	๔๕/๓๔๔
สมฺปยุตฺโต	๖๗/๑๘
สมฺมตฺตนิยโต	๔๓๗/๑๓๖
สรโณ	๒๔/๓๖๘
สวิจาโร	๒๑๐/๖๒
สวิตกฺกสวิจาโร	๒๑๐/๖๒
สวิตกฺโก	๒๓/๓๓๗
สเหตุโก	๑/๑๗๖
สอุตฺตโร	๑๐๑/๓๖๐
สารมฺมโณ	๑/๒๘๑
สาสโว	๙/๒๖๖
สุขสหคตํ	๒๔๒/๗๔
สุขสหคโต	๑๐๔/๔๓๑
สุขาย	๖๗/๑๘
เสกฺโข	๓๓๐/๑๐๓
(ห)	
หีโน	๑๐๕/๑๒๗
เหตุ	๑/๑
เหตุวิปฺปยุตฺโต	๓๓/๑๘๗
เหตุสมฺปยุตฺโต	๒๕/๑๘๔

อภิธมฺมปิฏเก ปฏฺฐานปาลิยา ปญฺจมภาเค

ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		อปฺปมาโณ เหตุ	๑๕๘/๔๕๙
อกุสโล นเหตุ	๑๕/๓๙๑	อพฺยากโต นเหตุ	๑๘/๓๙๒
อกุสโล สเหตุโก	๒๔๔/๕๐๕	อพฺยากโต อรูปี	๒๖/๕๓๑
อกุสโล เหตุวิปฺปยุตฺโต	๒๖๑/๕๑๓	อพฺยากโต อุปาทา	๒๓/๕๖๐
อกุสโล อรูปี	๒๖/๕๓๑	อพฺยากโต สเหตุโก	๒๔๔/๕๐๕
อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ	๒๓๑/๔๙๘	อรูปี อพฺยากโต	๓๘/๒๑๖
อชฺฌตฺโต ธมฺโม	๕๐๙/๑๖๑	อวิตกฺกวิจารมตฺโต	๒๐/๓๖๗
อชฺฌตฺโต เหตุ	๒๒๒/๔๙๕		
อตีตารมฺมโณ	๔๘๕/๑๕๒	(อา)	
อตีตารมฺมโณ ธมฺโม	๔๘๖/๑๕๒	อาจยคามี นเหตุ	๑๓๘/๔๔๙
อตีโต เหตุ	๒๑๐/๔๙๐	อาจยคามี เหตุ	๑๓๔/๔๔๗
อนาคตารมฺมโณ เหตุ	๒๑๔/๔๙๑	อาจยคามี อรโณ	๙๙/๖๐๘
อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม	๔๙๓/๑๕๕	อาสววิปฺปยุตฺโต	๓๗/๖๙๐
อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๕๔๕/๑๗๒		
อนิทสฺสโน	๑๕/๒๑๐	(อุ)	
อนิยโต เหตุ	๑๘๐/๔๗๒	อุปาทา อพฺยากตํ	๙๔/๓๐๘
อนุตฺตรํ	๑๐๑/๓๖๐	อุปาทานวิปฺปยุตฺตํ	๑๕/๓๑๖
อนุปฺปนฺโน เหตุ	๒๐๕/๔๘๗	อุปาทานิยํ	๒๘/๓๒๐
อปจยคามี อรโณ	๙๙/๖๐๘	อุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๕๒/๔๓
อปฺปฏิโฆ	๑๓๒/๖๒๑	อุปาทินฺนุปาทานิโย อรโณ	๗๗/๖๐๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อุปาทินฺโน	๑๐๐/๓๑๑
อุปฺปนฺโน ธมฺโม	๔๗๗/๑๔๙
อุปฺปนฺโน สรโณ	๑๒๐/๖๑๗
อุปฺปนฺโน เหตุ	๒๐๕/๔๘๗
อุปฺปนฺโน อรโณ	๑๒๐/๖๑๗

(ก)

กิเลโส	๕๙/๖๙๙
กุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย	๔๑/๕๓๗
กุสโล จิตฺโต	๗/๕๕๔
กุสโล เจตสิโก	๑๑/๕๕๖
กุสโล นเหตุ	๑๕/๓๙๑
กุสโล โนกิเลโส	๒/๕๖๕
กุสโล โนอาสโว	๒/๕๓๙
กุสโล โลกิโย	๓๐/๕๓๓
กุสโล โลกุตฺตโร	๓๗/๕๓๕
กุสโล สปฺปจฺจโย	๑/๕๒๓
กุสโล สวิตกฺโก	๑๒/๕๘๐
กุสโล สเหตุโก	๒๔๔/๕๐๕
กุสโล สาสโว	๗/๕๔๒
กุสโล เหตุ	๑/๓๘๕
กุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต	๒๕๓/๕๑๐
กุสโล อชฺฌตฺติโก	๑๙/๕๕๙
กุสโล อนาสโว	๑๐/๕๔๓
กุสโล อนิทสฺสโน	๑๐/๕๒๖

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
กุสโล อนุปาทินฺโน	๓๐/๕๖๒
กุสโล อปริยาปนฺโน	๔๕/๕๙๐
กุสโล อรูปี	๒๖/๕๓๑
กุสโล อสงฺกิลิฏฺโจ	๑๕/๕๖๙
กุสโล อสงฺกิเลสิโก	๑๐/๕๖๗

(จ)

จิตฺตวิปฺปยุตฺโต	๖๗/๖๙๔
จิตฺตสมุฏฺฐานํ	๔๓/๒๙๔
จิตฺตสมุฏฺฐาโน	๔๕/๒๙๔
จิตฺตสมฺปยุตฺโต	๒๙/๒๙๐
จิตฺตานุปริวตฺติ	๕๘/๒๙๙

(ท)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ	๒๘๒/๘๗
ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ	๑๐๓/๖๖๔

(น)

นเหตุ กุสโล	๑/๑
นเหตุ อพฺยากโต	๔๔/๑๒
โนจิตฺโต	๙/๒๘๔

(ป)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ	๕๐๑/๑๕๘
ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ เหตุ	๒๑๔/๔๙๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม	๔๘๑/๑๕๑
ปจฺจุปฺปนฺโน สรโณ	๑๒๒/๖๑๗
ปจฺจุปฺปนฺโน เหตุ	๒๑๐/๔๙๐
ปณีโต เหตุ	๑๗๔/๔๖๙
ปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ	๑๗๐/๔๖๗
ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ	๑๖๗/๔๖๕
(ม)	
มคฺคเหตุโก	๑๙๒/๔๗๘
มคฺคเหตุโก นเหตุ	๒๐๓/๔๘๖
มคฺคาธิปติ นเหตุ	๒๐๒/๔๘๕
มคฺคารมฺมโณ เหตุ	๑๙๒/๔๗๘
มคฺคารมฺมโณ อรโณ	๑๑๗/๖๑๕
มชฺฌิโม เหตุ	๑๗๔/๔๖๙
มหคฺคตารมฺมโณ นเหตุ	๑๗๒/๔๖๘
มหคฺคตารมฺมโณ เหตุ	๑๖๗/๔๖๕
มหคฺคโต นเหตุ	๑๖๒/๔๖๒
มหคฺคโต เหตุ	๑๕๘/๔๕๙
มิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ	๑๘๖/๔๗๕
มิจฺฉตฺตนิยโต เหตุ	๑๘๐/๔๗๒
(ว)	
วิปากธมฺมธมฺโม	๑๒๑/๓๕
วิปาโก นเหตุ	๔๓/๔๐๔
วิปาโก เหตุ	๓๗/๔๐๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ส)	
สญฺโญชนสมฺปยุตฺโต	๒๑/๒๔๖
สญฺโญชนิโย	๔๒/๒๕๒
สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๒๓๙/๕๐๑
สนิทสฺสโน	๒๑/๒๑๑
สมฺมตฺตนิยโต เหตุ	๑๘๐/๔๗๒
สรโณ	๖๐/๕๙๕
สวิจารํ	๘๗/๖๐๔
สวิจาโร	๒๑๐/๖๐
สวิตกฺกํ กุสลํ	๒๓/๓๓๗
สวิตกฺกํ อพฺยากตํ	๓๓/๓๔๐
สวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ	๘๕/๔๒๒
สวิตกฺโก	๑๒/๕๘๐
สเหตุโก	๖๗/๗๐๒
สอุตฺตรํ	๙๔/๗๑๒
สารมฺมโณ	๑/๕๕๒
สาสโว กุสโล	๙/๒๒๖
สุขสหคโต	๒๔/๓๖๘
สุขาย เวทนาย	๖๗/๑๘
เสกฺโข นเหตุ	๑๕๓/๔๕๖
เสกฺโข เหตุ	๑๔๖/๔๕๓
(ห)	
เหตุ กุสโล	๑/๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก	๒๘๒/๘๗
เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ	๒๕๘/๗๙
เหตุ อนิยโต	๔๔๕/๑๓๙
เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๖๔/๔๗
เหตุ อปจยคามี	๓๑๔/๙๗
เหตุ อปฺปมาณารมฺมโณ	๓๙๗/๑๒๕
เหตุ อปฺปมาโณ	๓๗๒/๑๑๗
เหตุ อพฺยากโต	๔๔/๑๒
เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต	๒๑๘/๖๕
เหตุ อวิตกฺกอวิจาโร	๒๒๖/๖๘
เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก	๑๙๔/๕๗
เหตุ อเสกฺโข	๓๓๘/๑๐๕
เหตุ อุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๕๒/๔๓
เหตุ อุเปกฺขาสหคโต	๒๕๐/๗๖
เหตุ เนวทสฺสเนน	๒๗๔/๘๔
เหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข	๓๔๖/๑๐๘
หีโน เหตุ	๑๗๔/๔๖๙
เหตุ ปณีโต	๔๒๑/๑๓๒
เหตุ อกุสโล	๒๗/๘
เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ	๓๘๑/๑๑๙
เหตุ อทุกฺขมสุขาย	๙๔/๒๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
เหตุ ปริตฺโต	๓๔๕/๑๑๑
เหตุ ปีติสหคโต	๒๓๘/๗๒
เหตุ สมฺปยุตฺโต	๓๑/๑๘๖
เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก	๒๙๐/๘๙
เหตุ สมฺมตฺตนิยโต	๔๗๗/๑๓๖
เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม	๑๒๑/๓๕
เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ	๒๖๖/๘๑
เหตุ มคฺคเหตุโก	๔๖๑/๑๔๔
เหตุ วิปาโก	๑๐๘/๓๑
เหตุ มคฺคาธิปติ	๔๖๙/๑๔๖
เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร	๒๑๐/๖๒
เหตุ มคฺคารมฺมโณ	๔๔๓/๑๔๒
เหตุ มชฺฌิโม	๔๑๓/๑๓๐
เหตุ สุขสหคโต	๒๔๒/๗๔
เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ	๓๘๙/๑๒๒
เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก	๑๘๖/๕๔
เหตุ มหคฺคโต	๓๖๓/๑๑๔
เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต	๔๒๙/๑๓๔
เหตุ เสกฺโข	๓๓๐/๑๐๓
เหตุ หีโน	๔๐๕/๑๒๗

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ*

๑.	สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒.	พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓.	พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	กรรมการ
๕.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	กรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘** มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนามคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙** มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑. พระราชวชิราภรณ์ วัดพระเชตุพนฯ กรรมการ
๒๒. พระราชวชิรโมลี วัดสวนพลู กรรมการ
๒๓. พระราชปริยัติวิลก วัดประยุรวงศาวาส กรรมการ
๒๔. พระราชเมธี วัดราชนัดดาราม กรรมการ
๒๕. พระราชโมลี วัดจักรวรรดิราชาวาส กรรมการ
๒๖. พระราชวรมุนี วัดดุสิดาราม กรรมการ
๒๗. พระราชวิสุทธิโมลี วัดมหาธาตุฯ กรรมการ
๒๘. พระราชวรเมธี วัดเทพธิดาราม กรรมการ
๒๙. พระราชสุธี วัดเทวราชกุญชร กรรมการและเลขานุการ
๓๐. พระราชกิตติโสภณ วัดเบญจมบพิตรฯ กรรมการ
๓๑. พระราชปฏิภาณโสภณ วัดราชโอรสาราม กรรมการ
๓๒. พระศรีวิสุทธิมุนี วัดสุทัศนเทพวราราม กรรมการ
๓๓. พระศรีรัชมงคลเมธี วัดอาวุธวิกสิตาราม กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔. พระปริยัติกวี วัดปากน้ำ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. พระเมธีวราลงกรณ์ วัดชนะสงคราม กรรมการ
๓๖. พระศรีวิสุทธาภรณ์ วัดบรมนิวาส กรรมการ
๓๗. พระมหานายก วัดบวรนิเวศวิหาร กรรมการ
๓๘. พระอมรโมลี วัดปทุมวนาราม กรรมการ
๓๙. พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร กรรมการ
๔๐. พระมหารังษี เขมวีโร ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ กรรมการ
๔๑. พระมหาวินัย ถิรวินโย ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร กรรมการ
๔๒. นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓. นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔. นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕. นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกฯ*

๑.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓.	พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๙.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒.	พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓.	พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔.	พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖.	พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗.	พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๑๘.	พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวุธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน

๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิดาราม คณะทำงาน

๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน

๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๘ คณะทำงาน

๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ			ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ			รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตาภรณ์	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ			คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรกวี	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตฺติปณฺโฌ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมฺมาปณฺโฌ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตฺติโชติโก	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณเมธี	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญฺญาวชิโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตฺติเสโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุชิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฺฒโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่** ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะทำงาน
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะทำงาน
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	คณะทำงาน
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงาน
๘.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะทำงาน
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖.	พระมหาบุญเทียม ญาณินฺโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์ คนฺธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๒๐.	นายนิมิตร โพธิพัฒน์		คณะทำงาน
๒๑.	ผศ. เวทย์ บรรณกรกุล		คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๙

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา
พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน
พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนซัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕